

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת נשא תשפ"ג

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגטאון

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 וזה אינו אוכל – שמדובר אינו אוכל, מפני שהוא קנינו – עובד עמו, אבל עבד כחן שברח
 2 אוכל בתרומה – מפני שהוא קנינו רבתי, ולכן, אי בעי יהוה נתון, כשיברח עבדו –
 3 שקיל ארבעה זוזי מירשאל, ומקני ניה ניהלה כל היבא דאיתיה, ושבו אינו קנינו,
 4 ומגיסל, וילא ליה – ולולה ליה איבעינן ליה לולא כל לבל אנתון, ופריעה ליה – מתנתנה

5 עמו בפריעה. **משנה האופר נתן גט זה**
 6 **לאשתו** – גיטין במתנתה, ולתן ראשון יתן, ו
 7 שלא סתם ליה שליח בחייה, לפיכך לא תחלק
 8 חכמים דבר, לומר שמשעה ראשונה זכה לו
 9 השליח לעבד ליהות משחרר, לא יתנו לאחר
 10 מיתה – דיגטא לא הוי עד דמטי לדיה, וכי מטי
 11 לדיה – הא מית ליה משחרר, ופקעה ליה
 12 רשותיה. **גמרא ותא משחרר – מנה**
 13 דקנינו מתניתין – בביבון גמרוחיה המעת
 14 עסקינו, ואמה מנה זה חנו לפלוני, בבייא –
 15 מתנה בריא במטלטלין – יכול לחזור בו עד
 16 שישקך, וירושן בני מצי למיהדר בה, אלאכי
 17 דמאן דלית ליה מצוה לקיים דברי המת, כמפטר
 18 שליטתן קטן – ולקמן מפרש טעמא, ונבדוק
 19 בעינו, דסבר רב וביד, לא אמר רב קטן – אלא
 20 בפקדון, דקני ליה כל היבא דאיתיה, שולא מנה
 21 קבור – יש לו בקרקע, וההוא הוא דרבי ליה, לא

15 **ונונתין בקרן וזית** – במאי עסקינן? אי אילמא בבריאי, כי צבורין מאי הווי? הא לא משי?
 16 ואקלא משיבין מרע, מאי אוריאי צבורין? כי און צבורין נמי, דתא קיימא לן דרברי שכיב
 17 מרע ככותובים וכתוסרין דמיו אמר רבי זבדי: לעולם בבריאי, וכדריב הונא אמר רב,
 18 דאמר רב הונא אמר רב: "מנה לי בידך, תנהו לו לפלוני", כמעמד שליטתן – קנה.
 19 רב פפא אמר: לעולם משיבין מרע, ואכדוד דרב, דאמר רב: שכיב מרע שאמר "תנו
 20 מנה לפלוני מנכסי", "מנה הו" – נותנין, "מנה" סתם – אין נותנין, חיישינן שפא מנה
 21 קנה אמר. **והלכתא: לקבדה לא חיישינן**, רב פפא מאי מעמא לא אמר רב זבדי?

שחרור הו" – אין לו לתנא לשנות כתבו לא אשתי, ולהאריך בלשון. **לא** יתנו לאחר מיתה – וקא משמע על דאין גט לאחר מיתה. אף על גב דברדיאית חנו בפרקי זמי שחרור (גיטין ע"א).
 דאין גט לאחר מיתה – הכא אינטרין לאשמועינן (בגט שחרור, שגם אחר שכתבוהו – לא זכה בו העבד, ואפילו בגט אשה נמי לאשמועינן) דאף על גב שמינה המגשר בחייו השליח – לא
 חשיב ליהות במתו אחר מתו, כאילו הוא עצמו קיים, אלא חשיב גט לאחר מיתה. והנה לאשמועינן דאף על גב שבא הגט ליד האשה מתיים – הוי גט אחר מיתה. ואשמועינן גמי שליטת דתני
 והיה שמינה מתיים היו משמע אחר מיתה. **תנו** מנה לפלוני ומת תנו לאחר מיתה – למאן דמוקי לה בבריאי ובמעמד שליטתן – אין צריך לומר לדבריה רישא נמי איירי במעמד שליטתן,
 ומיירי מעמד כחך בעי, דאם אית ביען – אפילו במנה לא שיק מעמד שליטתן, ואיירי שחאשה חייבא, ואשמועינן דאף חוק מעמד שליטתן אלא בממון, דאין נראה שחילק
 האמוראים ברישא דמתניתין, דמר דמוקי לה במעמד שליטתן ומר ככתבו ותנו. אלא כסיפא דוקא פליגי, ומיירי רישא לכולהו ככתבו ותנו. אפילו למאן דמוקי לה בכרמא, דלא שיק מעמד
 שליטתן, ואף על גב דלא הוי רישא דומיא דסיפא – אין לודש, דחכי נמי למאן דמוקי לה בשכיב מרע לא הוי רישא דומיא דסיפא מכל וכל. שהשטר אינו בעולם כמעמד היתן, חמנה, והוא
 כבר בעולם. אף על גב דבגמרא מוכח מרישא אפירי בריאי, אלאנא בני ולדווי ספא דומיא דרישא – היינו שמשו איתן לן לאוקמי כולוהו בחד בברא, אבל מכל מקום לא בני לאששרה
 לגמרי. **והא** לא משך – תימה: מאי פריך? אין הקימא לן (גיטין ט"א): מצוה לקיים דברי המת. בריא, משום מצוה לקיים דברי המת ויש לו לומר: כיון דחכמים פליגי
 בריא מאיר וליה ליה מנה לקיים דברי המת, אף על גב דקימא לן כרבי מאיר – לא בני לאוקמי מתניתין כחידא, כדאשכחן בפרק "כל הניט" (לא דלא מוקי שמואל כחידא
 כרבי יוסי, דאמר: עשו שוית אוכל כוזבה, אף על גב דבגמרא דבבא מצינא (ב"ב, ס"ב) שמואל כותיה, ועוד יש לומר: דלא מצי לאוקמי מתניתין משום דמצוה לקיים דברי המת – דאם
 כן כמי איריא, אפילו אין צבורין נמי? אלא דהנרא מנה לקיים בו רישא אפילו במולה, דברביא לא חיישינן למנה קבור, מרלא פירש, ואם האמר: חרב גופיה תיקשי, ולקובא משום
 דמצוה לקיים דברי המת אפילו אין צבורין, ויש לומר: דרב לא סבר לה כרבי מאיר אלא כרבי יוסי, כדפסיק שמואל בפרק "מציתא האשה" (כתובות ט"ט), נמי כרבי יוסי, ועוד מפרש רבינו
 47 **הוא** מרלא מצינו מנה לקיים דברי המת – אלא ברבר שחשילש מתחלה לכך בדי ליש, דומיא דחשילש מעות בתמי (שם) רחמי שקל לבני (שם). ובמתניתין משמע אלה השולש לכך
 48 מתחלה, אבל אמרין קטן "אין עינה וזה לפלוני", ולא יתני להדיק' נמי לפלוני, ולקמן, דומיא עלה מנה לקיים דברי המת, אף על גב דלא חנו איתן לן לאוקמי כולוהו בחד בברא, אבל מכל מקום לא בני לאששרה
 49 "הו" שמוסר לו באתנה שעה לחוליק, יתר מבינתו מנה לפלוני". ומכן שבו בפרקי זמי "שמת" (בבא בתרא גמ"א), גבי איסור גיורא, דלא ותי מתיי ביטעא דמצוה לקיים דברי המת בתריסר
 50 אלפי: ותי שחדיק לרבא – לפי שלא והפקדו מתנהו לתנא לרב מר, ויש לחוקק דשנא לא אמרין מנה לקיים דברי המת אלא כשהשליש בתרומה, והבא לא היה נפרץ ליהות שליח לכך,
 51 ועוד אמר רבינו תם: דגבר לא אמרין מצוה לקיים דברי המת, דכל דאיתיה בירושה – מצוה לקיים דבריה, והואיל וכל פסק כרו מאותו המנון, דמכוח יושיע, אבל גר, וליהיה בירושה, ופסק
 52 כרו מאמר – אין מצוה לקיים דברי המת, ויהא גונא דאיתיה בירושה – איתיה בגמרת שביב מרע בו, **אית** ספירס דרסי: שכיב מרע שאמר תנו חיישינן אשמועינן לאשמועינן – מנכסי –
 53 נתנין, מנה זה – נתנין, מנה סתם – אין נתנין, דלמנא מנה קבור קאמר, ומפרש רבינו יצחק דחכי פירוש: דכשאמר "מנכסי" – נתנין אפילו אמר מנה סתם, וליה חיישינן למנה קבור, ויהא
 54 שמיצה ליה לא משלו – נתנין שיתנו מכל מקום, אלא קמי: "מנה" נתנין – כשאני מצוה לתת לו משלו, אלא משהיה דומיה: חנו מנה לפלוני פקדון שיש לו ביד, ולכן בגמרא שם אין
 55 נתנין – דלמנא מנה קבור קאמר שמודה שהוא לש פלוני. ומתניתין איירי בפקדון, ולהכי בעינן צבורין, דבלא צבורין חיישינן למנה קבור, אבל חתמא דאמאי אוקי רב פפא בפקדון לוקמי במתנה,
 56 כדמשמע לשון "חנה", אפילו באין בציבורין, ויש לומר: דהא כבר אשמועינן בבבא בתרא (ק"א), דרבי שכיב מרע בתרבוין צבורין, אבל פקדון אשמועינן לאשמועינן שמוא שאל
 57 להשיבע את בניו אמרן, כן דכיון שאמר "חנה" – הדארא גמרה היא, אכן קשה לרבינו יצחק על זה: דאם כן, אמאי מוקי לה בשכיב מרע? בריאי נמי מצי לאוקמי בריאי גונא: ותי תימא
 58 דלא חיישינן למנה קבור אלא בשכיב מרע, לפי שאי היה יכול לפרש מנה קבור מפורד חילין, אבל בריאי, מרלא פירש – אינו מקפיד מאיזה ותנו לו, אם כן לוקמא בריאי ואפילו באין צבורין,
 59 לכן באין בריאי גונא גיטין: מנכסי נתנין, אלא אפילו במתנה חיישינן למנה קבור, אלא חיישינן מנכסי, שיש לן מנה סתם – נתנין, מנה נתנין.

1 וזה אינו אוכל – שמדובר אינו אוכל, מפני שהוא קנינו – עובד עמו, אבל עבד כחן שברח
 2 אוכל בתרומה – מפני שהוא קנינו רבתי, ולכן, אי בעי יהוה נתון, כשיברח עבדו –
 3 שקיל ארבעה זוזי מירשאל, ומקני ניה ניהלה כל היבא דאיתיה, ושבו אינו קנינו,
 4 ומגיסל, וילא ליה – ולולה ליה איבעינן ליה לולא כל לבל אנתון, ופריעה ליה – מתנתנה

5 עמו בפריעה. **משנה האופר נתן גט זה**
 6 **לאשתו** – גיטין במתנתה, ולתן ראשון יתן, ו
 7 שלא סתם ליה שליח בחייה, לפיכך לא תחלק
 8 חכמים דבר, לומר שמשעה ראשונה זכה לו
 9 השליח לעבד ליהות משחרר, לא יתנו לאחר
 10 מיתה – דיגטא לא הוי עד דמטי לדיה, וכי מטי
 11 לדיה – הא מית ליה משחרר, ופקעה ליה
 12 רשותיה. **גמרא ותא משחרר – מנה**
 13 דקנינו מתניתין – בביבון גמרוחיה המעת
 14 עסקינו, ואמה מנה זה חנו לפלוני, בבייא –
 15 מתנה בריא במטלטלין – יכול לחזור בו עד
 16 שישקך, וירושן בני מצי למיהדר בה, אלאכי
 17 דמאן דלית ליה מצוה לקיים דברי המת, כמפטר
 18 שליטתן קטן – ולקמן מפרש טעמא, ונבדוק
 19 בעינו, דסבר רב וביד, לא אמר רב קטן – אלא
 20 בפקדון, דקני ליה כל היבא דאיתיה, שולא מנה
 21 קבור – יש לו בקרקע, וההוא הוא דרבי ליה, לא

1 **קסבר** רב פפא כי אמר רב לא שנת מלוה לא שנת פקדון - ואם תאמר: ורב פפא, ורב
2 גופה אמאי לא אוק מנהתינן במעמד שלשתן ואפילו אן צבורין וכו' תרבי משום
3 דלא משמע ליה לישנא דמנהתינן במעמד שלשתן - אם כן, מהאי טעמא הוה ליה למימר
4 דרב פפא לא אמר כרב וכו' ויהי' ליה לומר: אף על גב דמנהתינן לא משמע ליה לרב במעמד
5 שלשתן, מכל מקום בוחא רבא ופפא אינפלוגו

6 ארב וכו' - משמע שיש לו שנת מלוה ורב פפא דרביש ענין
7 לא מפרשא מילתא דרב משום מעמד שלשתן. 1
8 **ממאי** דמנהתינן תנו ולא קתני תכחו - ואם
9 תאמר: ויהי' דקתני "תנו" דאפילו דאפילו הכי אין
10 כופין את הורשיש לשחרר, כרבי דפליג
11 בירושלמי אדרבנן, ואמר דיתני' ר' הוי
12 כשחררו, אלא כ"כיבאר, ואין כופין ויש לומר:
13 דמנהתינן לא אתא לאשמועינן ברין מניה ליה
14 דרבי תומא אם כופין ויש לומר: ליקיים אם לאו,
15 אלא לאשמועינן דאין עבד מיתה. ועוד,
16 דמסתמא כרבנן אחי.

17 **גופא** אמר רב הונא אמר רב כי נהרו לפלוני
18 במעמד שלשתן קנה - אמר רבינא יצחק
19 בן אשר, וכן רבינו תם: בדמעמד שלשתן קנה בעל
20 כרוז של לוח או של נפקד. דאי לא קני אלא
21 מרצונא, למאן דאמר דוקא בפקדון קנה - למה
22 הורבינו לתקן מעמד שלשתן? יאמר לו וכו'! וכן
23 נראה לומר דהורבינו תרבינו לתקן למקום שאין פקדון
24 ביד הנפקד אלא ביד אחרים, ולא יועיל אם יאמר
25 "וכי". ועוד: אף שאין הפקדון ביד הנפקד - קנה
26 אדוכינא, כיאמר התם (בבא בתרא קמטא, אלא
27 אורייתא ואורייתא מני איסור גזירה, אלא
28 נראה להם דאפילו בעל כרוז של נפקד קני. וכן
29 גבי איסור גזירה, דאמר רבא: הוי' ליקנינהו לו
30 מרי לוח זתי, אי באמעמד שלשתן לא אולגא -
31 משמע דאם היה הולך - היה קונה בעל כרוז.
32 ואין לומר אם היה הולך עם היה מרצונה, לפ
33 שהיה מתיישב בפני איסור לומר "אי רצוני". דאם
34 כן לא שנת מעמד שלשתן הוה על למומר: לא
35 אולגא, שלא יאמר לו וכו', כי מסתמא היה
36 הפקדון ביד רבא. מיהו, להוהו טעמא דמפרש
37 בספוקי: בהדיא הונא דקא משתני' איה מללוח
38 כו' - משמע דלי קני אלא מרדתי. אלא רבא

39 הכי מילי חק' מהדוא עמא. **תנו**ו
40 יבול למחול. וכ' משמע פרק שני דקדושין (מתא). דקאמר
41 בלוח במלוח בפקדון פלוגי ברשומאל, דמאן דאמר
42 מוקדשת ליה ליה רשומאל, ומר אית ליה רשומאל. ואיבעית
43 אימא: כולי עלמא אתא: כולי עלמא את
44 שלשתן במלוח. משמע דאית ליה דרב הונא - אף במלוח
45 לכולי עלמא מוקדשת. ואי יבול למחול - אמאי מוקדשת,
46 למאן דאית ליה גבי מלוח בטרט דלא סמכה העתה ואמאי לא מסיק
47 בפקדון אימא כולי עלמא במלוח, דאית ליה מלוח על פה.
48 ובאשחא סמכה דעתה פלוגי, בדמסיק ארשומאל מלוח
49 בטרט? אלא משמע דאית ליה רבא - אדאשחא דאית ליה
50 מלוח. דאף על גב דהעל' דאי לא יתרעה - לא מפרשית
51 דאפילו בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
52 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
53 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
54 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
55 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
56 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
57 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
58 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
59 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
60 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
61 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.

1 **קס"ב** רב פפא: כי אמר רב - לא שנת במלוה
2 ולא שנת בפקדון. רב יבדו מאו מעמא לא אמר רב
3 פפא? - לא מיתוקמא מתניתין בשכיב מרע. ממאי?
4 מוקדשתי: האומר: תנו וגו' זה לאשתי ושטר שחרור
5 זה לךבדי, וכו' - לא ותנו לאחר מיתה. מעמא
6 דמת, הא מחיים - נותנין; מעמא דאמר "תנו", הא
7 לא אמר "תנו" - אין נותנין. ושכיב מרע, אף על
8 גב דלא אמר "תנו" - נותנין, דתנו, כראשונה היו
9 אומרים: הוצא בקולך ואמר "כתבו גט לאשתי"
10 הרי אלו יכתבו ותנו. חזרו לומר: אף המסופק.
11 והוצא בשניא, רבי שמעון שזורי אומר: אף המסופק.
12 מתקין לה רב אשי: ומאן גימא לן המתניתין רבי
13 שמעון שזורי היא? דלמא רבנן היא! גופא, אמר רב
14 הונא אמר רב: "מנה לי בידך, תהוה לו לפלוני"
15 במעמד שלשתן - קנה. אמר רבא: מתקבילא מיתתיה
16 דרב בפקדון, אכל במלוה לא, והתהלים! אמר רב
17 אפילו במלוה. אומר נמי, אמר שמואל משמיה דר'וי:
18 "מלוה לי בידך, תהוה לו לפלוני", במעמד שלשתן
19 - קנה. ושעמא מאי? אמר אממר: נעשה פאומר לו
20 בשעת מתן מעות: שעבדתי לך לדיך וכלל דתאו,
21 מתקבילא. אמר ליה רב אשי לאמרי: אלא מעתה,
22 הקנה לגולדי' דלא הוה בשעת מתן מעות, והכי נמי
23 דלא קנא! דאפילו לרבי מאיר, דאמר: אדם מקנה
24 דבר שלא בא לעולם, הני מילי לדרב שישנו בעולם,
25 אכל לדרב שאינו בעולם - לא! אלא אמר רב אשי:
בהדיא

1 לא שנת במלוה - ואף על גב דלדוראנה תנוה, ואיה בעין, ולתקן לא בעינן
2 במעמד שלשתן קמיידי מנהתינן. טעמא דפת - הוא דלא יתנו, דאן רב
3 הא מחיים נותנין - ולא עריך וכו' לאימולכי ביה. ושעמא דאמר תנו - כלומר, הוא
4 דדיקתן: הא מחיים נותנין - טעמא דאמר מעיקרא "תנו" לא לשתי". הא
5 לא אפר תנו - אלא "כתבו" - לא דהוה מיתה,
6 דמנהתינן עמא דאמר "תנו" משום מיתה,
7 דאפילו מחיים נמי אין נותנין עד לדימא "תנו".
8 מדלא קתני האומר "כתבו גט (וה) לאשתי" וכו',
9 ומת, לא יתנו לאחר מיתה - שמע מניה דאי
10 אמר הכי - אפילו מחיים נמי לא יתבנין. ואי
11 בשכיב מרע, אף על גב דלא אמר "תנו" אלא
12 "כתבו" - יתבנין, כרבי שמעון שזורי. והוצא
13 בקולך - לידרש, ואיך נשטן בידך - כד
14 שלא חוקק ליבם. הרי אלו יכתבו ויהו -
15 דמתקין שהוא בחול על נפש - לא נמר
16 למלכותיה ומיהו, "כתבו נותני" הוה דעתיה.
17 הפפרש - כ"ס. והוצא בשירא - למדבר, אף
18 המסופק - שכ"ס מרע. במילתיה דשמואל
19 גרסינן: מלוה לי בידך. מאי טעמא - במלוה
20 קנה, הא ליהא בעינא דלקנייה. נעשה פאומר לו
21 לוח למלוה. בשעת מתן מעות - דהולאה.
22 בשעמא - מהשתא לכל מאן אחי מחמתו.
23 הלכך, כי אמר ליה תנו לפלוני - אינאלא
24 מילתא דרמשתע מתן מעות אשתעבד ליה. הקנה
25 מלוה לו. גולדי' - שוה המקבל נהלי לארד
26 אותה הולאה. הכי נמי דלא קנו - דחוק
27 דטעמא משום שנובאר דעל ליה לוח
28 בשעת הולאה לאשתעבדי להאי דאית
29 מתמיהא הוא. ואידי לא ליה בעלם בהדיא
30 טעמא - לא קני. ואפילו לרבי מאיר דאמר
31 אדם מקנה דבר שלא בא לעולם - כד מוכח
32 פירות דקל, או מה שתעלה מצדוהי. הני מילי
33 - כי מקנה - לאדם שישנו בעולם, אבל לדבר
34 שאינו בעולם - לא.
בהדיא

1 אינו
2 יבול למחול. וכ' משמע פרק שני דקדושין (מתא). דקאמר
3 בלוח במלוח בפקדון פלוגי ברשומאל, דמאן דאמר
4 מוקדשת ליה ליה רשומאל, ומר אית ליה רשומאל. ואיבעית
5 אימא: כולי עלמא אתא: כולי עלמא את
6 שלשתן במלוח. משמע דאית ליה דרב הונא - אף במלוח
7 לכולי עלמא מוקדשת. ואי יבול למחול - אמאי מוקדשת,
8 למאן דאית ליה גבי מלוח בטרט דלא סמכה העתה ואמאי לא מסיק
9 בפקדון אימא כולי עלמא במלוח, דאית ליה מלוח על פה.
10 ובאשחא סמכה דעתה פלוגי, בדמסיק ארשומאל מלוח
11 בטרט? אלא משמע דאית ליה רבא - אדאשחא דאית ליה
12 מלוח. דאף על גב דהעל' דאי לא יתרעה - לא מפרשית
13 דאפילו בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
14 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
15 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
16 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
17 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
18 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
19 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
20 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
21 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
22 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
23 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
24 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
25 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
26 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
27 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
28 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
29 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
30 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
31 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
32 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
33 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
34 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
35 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
36 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
37 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
38 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
39 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
40 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
41 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
42 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
43 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
44 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
45 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
46 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
47 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
48 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
49 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
50 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
51 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
52 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
53 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
54 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
55 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
56 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
57 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
58 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
59 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
60 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.
61 ודע: גבי שחיטה בעל כרוז קני. ועוד: גבי שחיטה בעל כרוז קני.

1 **אם** כן נתת דבריך לשיעורין - מה שקשה על פירוש הקונטרס בפרק קמא דברכות (א.א.)
 2 גבי בניהו דרבי ינאי דקפא אתרקבא אדריש. מוקשה בדיקדוקא **בשמיא** אשה בלא
 3 טעם - פירושו: מה שמעיל לקטו. אבל טעם יש למה תקנו חכמים: מעמד שלשתן תקנו -
 4 שלא יצטרך לטרוח ולעשות קציינים. וב'הכתוב בספסי אלוהא - משום ולא שבק לבריה
 5 ורביד לאורחיו, ואין דרך לעשות כן, אלא לחלק
 6 ולהבדיל ולמנותה אפטרופיא. **בשמיא** אשה לבנה,
 7 כשהאב מסיר כל מה שיש לו מן הבית - סמכא
 8 לעיל דעתא דרבן, כדעשרש בפרק "שמי שמו" (בבא
 9 בתרא קמ"א).

10 **אבל** מתנה מועטת בו - ואם האומר: הא נמי
 11 שמעתי לה. דאמר רב בפרק "חובב" (בבא
 12 מציעא מט"א.א.) דבריה און כל משום חיסור אמנה.
 13 ומרמי התימ מתנה מועטת למכר, דליכא מעות
 14 בהדי דבריהו ויש לומר: והכא שאומר לנפק או
 15 לבעול חוב שיתן לו - סלקא דעתין דקני ספי
 16 מכסאמר "מתנה אני נתון לך". **ולא** יש בגיה
 17 ולא נמי - פירש רבינו תנאין וכן רבינו תם: שתי
 18 בעלי דיעין מודים לו, או היה הדבר ידוע בעדות
 19 בריחה דלא פש בגיה מידי. ומשמע מדבריהם
 20 דנפשתיא אין נאמן למכר "ספתי" במה שהודיתי,
 21 אף על גב דאית ליה מינו דאי בעי אמר "חורתי
 22 פרעתי". וכן שמענו מרמז דנתן בשבועות (לח"ב).
 23 'מנה לי בידך'. אמר ליה: הו. למחר אמר ליה
 24 "נתנו לך". אם אמר "נתתו לך" - פטור, אין לך
 25 בדיד - חיוב. ומפרש טעמא בפרק קמא דבבא
 26 בתרא (דף ר"א.) משום דכל האומר "לא יליתי"
 27 באומר "לא יפרעתי" דמי. ובאמי וכן אמר למכר
 28 לו: אין לך בדיד - שטעתי, שדייתי סבור ליהות
 29 חיוב ואינו חיוב כלום, מינו דאי בעי אמר "פרעתי"
 30 אחר כך: אלא שמענו דבענו לא מודמן למכר
 31 שטעה.

32 **הדא** דאמר רב הונא בו - רב נתמן סלקא
 33 דעתיה שהיה חורו בו, ולא משום דלא
 34 פש בגיה מידי.
 35 **ומר** סבר הולך לאו מוכי דמי - והשתא סבור
 36 שאינו טעם שאומר שמואל: מתוך שחיב
 37 באחריותו חורו - לא עיקר טעם דעו. והכא גזוזא
 38 אשכחן (גיטין כ"א.) בהדיא דהולקתין אין מבין
 39 הכותים, דמעיקרא בעי למימר דעמא דרבי
 40 יהודה משום דלית ליה בריחה. אף על גב דקתני
 41 (שם כ"א.) אמרו לו לרבי מאיר: אי אחא מרודה
 42 שמא יביקע ותרוב בו. ובהנה רבתי.
 43 **לא** דכולי עלמא הולך כוכי - פירש בקונטרס:
 44 ואם היו במנתה לילכא אחריות - מרדה
 45 שמואל דאית חורו. ואין נראה, דבמנתה אית הולך
 46 כוכי, כדפרישתי לעיל (י"א.) אלא יש לומר:
 47 דכשפטור מלוח מן האחריות, או בגט שחרור -
 48 מרדה שמואל דאית חורו.
 49 **לפסו**ן אישמתי לזו - משמע דברין לא היו
 50 יכולין לכופו לחזור, אף על גב דלא
 51 החזיקו בפריים - הניינו משום דאבת היה שוא
 52 שלוח, ולא מצי אמרן אי רענו שהא פקדונו
 53 ביד אחי.

1 **בהדיא** הנאה דקא משתמיא - האי מלוה לגבי האי, ממלוה ישנה למלוה חדשה, ונחל לו
 2 לדחות הפרעון זמן אחר. נפר - והשתא בשעת אמירה. ומשקבדי נפשתי - בלב שלם
 3 לזאי, ומתקין מקמא. כונו תני דבי בר אלישיב - אם היה מקבל זה אדם חוק, שאינו
 4 מומתן, כונו תני דבי בר אלישיב בו. **היתבא** בלא טעמא - כאילו בקלה משה הלכה
 5 מסיני, שאין צורך לתת בו טעם. **אפטרופיא** -
 6 להבטיח ולהקפיד אחר על פי שכתבו כל בלושן
 7 מתנה - לא קנאתו. ואין טעם דבר, אלא כך
 8 תקנו והפקי בית דין היה הפקר. בבית - בית
 9 מיוחד שאינו דא בתא אלא עשאו לו לבית
 10 חתונה. **קאמיני** חורו בו ולא הורגא בו -
 11 השתא סלקא דעתין דרבי אמר ליה: בפניו אני
 12 מבוטחך שלא אדורך בו. ותרבינו: מכלל דאי בעי
 13 לפתור מצו מיתוד - בתמימה. הוי קאמר דברים
 14 הללו בו - כיון דבאפיה קאמינא לך דריתביה
 15 ניהלי - תו לא מצו הורגא בו. **חא** אהיה רב
 16 חדא וימנא - ולמה לא למימר דלא מצויתא
 17 הדרגא: ותיי פילי - דבעינן בפניו. מתנה מריב
 18 - כגון מנה. קא שמשען לן - להכי איצטרך
 19 למימר: באפיה קאמינא לך - לאשמעתי דקבא
 20 דמוריקא דמתנה מועטת היא - בעינן נמי
 21 באפיה **נינא** - בעלי גנה, מוכרי ריק. איסתרי
 22 וזו - סליעו מרינה. סתם איסתרי - סלע סורי.
 23 איסתרי וזו - סלע מרינה. שמינית שבסלע
 24 צור, היינו חצי גרה. **באפי** - א"א א"מ
 25 ליהי קאי. כלומר, אמרו ליה באפי מרי ארעא
 26 יתבינו ויהליה למור ארעא. **תייב** - והשת
 27 הוה **באחריותו** - אם יאנסו מיד שלוח. **הא** ואלא
 28 **כא** לחורו - ולומר: החזירם לי, שמא יאנסו
 29 ממך בדרך - אינו חורו. רב סבר הולך כוכי דמי
 30 - הלכך אינו חורו, ומיידו הויב באחריותו,
 31 שהמלוה לא צווחו למסורם ליה. הכי גרסינן:
 32 דכולי עלמא חולך כוכי דמי - כלומר, בעלמא
 33 "הולך" כ"כ" - נמי, ואם היו במנתה, דליכא
 34 אחריות - מרדה שמואל דאית חורו. שמואל
 35 סבר: אמרין נוגו מתוך שחיבי באחריות. אם בא
 36 לחורו - חורו. הולך תן - כלומר, אחר ככל
 37 לשונות הללו. **לימא** ליה - האי משלה. אין
 38 רענו - של פקדיה. שיהא פקדונו ביד אחי.
 39 דרבי קיימא לו לקמן בפרק שליש (ט"א.) ובין
 40 דאין רענו - אשתבח דחוב הוא לו, ואין הבין
 41 לו לארם אלא בשתא. ובאמי אינו חורו: האי לא
 42 "וכי" הוא. **שחוקו** - משלח הו. **בפני** -
 43 בפקדון, דאין סודי דרית לבעולו שריא
 44 מתחת ידו. **סרבי** - כיון בלעז: אשתרא -
 45 הקשה. שנתו סרביים באשתרא לתת לו המעות
 46 לזמן קבוע. נקני מינך - אונסא דאורזא, דאי
 47 מיתניסן מתין - לא ליתרד לתובען, אמר ליה
 48 אין - כן אעשה. **שפיר** עבדת - שלא שיעבדתי
 49 עצמך על דבם. ותחתיה עבד. ולחך לימא גריס
 50 שפיר עבדת דלא שות נפשך "עבד לזא לאש
 51 מלוה. לימא אשתראני גריס שפיר עבדת, עבד
 52 לזא לאש מלוה. כלומר, שפיר עבדת
 53 דאשתמטת, לפי שזו לוחם ועבדים לו להביאו
 54 לי באחריות. **איספקא** - כלי.
 55 **אמר**

הא

41 תהו ליה אשתרא דסרבלו במחוזא. אמר ליה לרב יוסף בר חמא: בהדי דאתית איתניהו ניהלי. אלו, יתבינוה ליה. אמר ליה:
 42 יוקני מינך. אמר להו: אין. לסוף אישמתיס להו. פי אתא לגביה, אמר ליה: שפיר עבדת, דלא שוית נפשך "עבד לזא לאש
 43 מלוה". **לימא** אשתראני: שפיר עבדת, "עבד לזא לאש מלוה". רבי אחי ברבי אישיה הוה ליה איספקא דכספא בנהרדאשא,
 44 **אמר**

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42

אמר להו אן – מהדרגא. אמר להו לא – כדאמרנן לעילא. לא לחור – אינו חבור.
אמר לו – לרבי דוסתאי. חזי מי מאי קעביד – לא קעחדו לך. נפך ליה – הרבה
הכחה, לשון מורי. לשון אחר: גם טבו ליה – יפה, ראויית המכות הללו. אמאי תקביר
הי – שנתרצית לחזורי מיד. הן אמר – אנשי מרות. גבוהים בקומה. ויבנן אמה –
אם בלשונך מאירימיה שפאר בו אתרם.
וימריבין מחמיין – כלומר, מילומם, מןן עבה ורעא
הדיבר יוצא מטיבורן. אידא ואימא זפילי
בריש. ולא מצא – שנות. כובי דמי – ויכן
שכב בן בחזיו – נתנו לירושין. דכולי עלמא
הולך לאו כובי דמי – גרסינן. בשכבי מרג –
שכל זמן שלא חזר בו – דבריו כבתוים
וכמוריס, ריהולך ידיה – "וכי הוא, ויתנם
לירושין ש שנשלחו לו. שררי זכה ויתנם
בחזיו. כבירא – יחזור למשלה, ריהולך לאו
כ"כ"כ"י חמ, דלא שלחו אלך למקבל לאו
ליחזיו. אמאי אהו בשכבי מרג – ריהולך ידיה
– "וכי הוא. הא דאיתיה למקבל – בעולם.
וכשמת – זכו וירשיו מכות. הא דליתיה למקבל
שכבר מת, והו לא היה יודע. נמצאת זכיה
בטעת ולא קנו יורשין. הא והא כבירא –
ריהולך ידיה – לאו כ"כ"כ"י דמי. הא דמיח
מקבל בחי נותן – יחזור במשלתו דלא חזק בן
מקבל. ואפילו מת ונתון בחזיו השליח – אן
באן משום מצה לקיים דברי המת, שקדם
מיתו בטלו דבריו משעת מיתת המקבל. והא
– דקנתו לירושי מי שנשלחו לו. דמיח נותן –
לאחר שמסוך לשליח – מה, ועדין מקבל ח.
הלכך, משעת מיתת נותן – זכה בתם ומקבל,
משום דמצה לקיים דברי המת, ואפילו היה
בריא. רבי יוחנן תנשא ב"ב – לקמן פירש מאי
פליגי איש אומרם. וכאן אמרי – בבבלי מה
שליח שליח יעשה – לפי מה שראה ברעו
של משלה. אמאי היתת עמי יפה במתה? ואתם
את המקבל ואת בניו. תנא קמא – דלא איירי
במת משלתו ואמר: יחזור למשלתו. כפי הולך
לאו כובי דמי – אבל אם מת משלה – לא
ידעין מאי קאמר בתו. ורבי נתן ורבי יעקב –
הוסיף על דבריו, ואמר: דאפילו מת משלה –
ליח לן כבירא דמצה לקיים דברי המת. ויש
אופרים הולך כובי דמי – פליגי אפילו לא מת
משלה. ואמילתיה דתנא קמא וקאיו. ותדע,
דמקאמר רבי יהודה הנשיא מצה לקיים דברי
המת – שמע מינה שמענוהו ליש אומרם דתלו
עטמיהו ב"הולך" רבי דמי, ואפילו לא מת
משלה. ואמר אידו: דוקא מת, דמצה לקיים
דבריו. אבל לא מת – לא. ריהולך לאו כ"כ"כ"י
דמי. ספסקא להו – אי כ"כ"כ"י דמי לא ואי
מצה לקיים אי לא. שריא – ראית עיני של
שליח. עורף – מחלוקת במולדתו דמספסא.
כבירא כולי עלמא לא פליגי – דלאו כ"כ"כ"י
דמי. ובפלוגתא דרבי אלעזר – רישא ליה
לשכיב מרג כבירא. על פוי – על פי וצאו
מחלק נכסיו לבניו. ולא כשאר המורשים
שחולקיהו הורשישם. בבספ כשאר בחוקה
שכבר לן נכסין מן הבריאי. בשכיב מרג נמי
לרבי אלעזר, אי לאו אקנתו דרבי – לא
מיקנו.

אמר להו זלובי דוסתאי פר רבי ינאי זלובי יוסי פר
מיפר: בהדי דאיתיהו איתיהו ניהלי. אזול, יהביה
ניהליה. אמרי להו: נקני מינייכו. אמרי להו: לא. אמרי
להו: אהרריה ניהלי. רבי דוסתאי ברבי ינאי אמר להו:
אין, רבי יוסי בר פיפר אמר להו: לא. הו קא מצערו
ליה. אמר ליה: חזי מי היכי קא עבדי? אמר להו: טב,
רמו ליה. כי אתו לגביה, אמר ליה: חזי מי, לא
מיסתיה ליה מינין, אלא אמר להו נמי "טב רמו
ליה!" אמר להו: אפוא תיעבד הכי? אמר ליה: אותן
בני אדם הן אמה וכבוען אמה, ומדברין מחמייין,
וגשמותיהן מבולחין: ארדא וארמא זפילי בריש, אומריין
"בבולחו" – כופתיין, אומריין "הרמוגו" – הורגיין. אילו
הרגו את דוסתאי, מי נתן לינאי אבא בר פמותי! אמר
ליה: בני אדם הללו קרובים למלכות הן? אמר ליה:
הן. – יש להן סוסים ופרדים שרצים אחריהן? אמר
ליה: הן. אמר ליה: אי הכי, שפיר עבדת. "הולך מנה
פלוגין" והלך ובקשו ולא מצאו – תני תרא: יחזרו
למשלה, ותנאי אידך: לירושי מי שנשלחו לו. לימא
בהא קמפילגי, דמר סבר: "הולך" ב"וכי", ומר סבר:
"הולך" לאו ב"וכי"? אמר רבי אבא בר ממל: דכולי
עלמא "הולך" לאו ב"וכי", ולא קשא: אמר ברביא,
הא בשכבי מרג, רב יוד אמר: רהא תא בשכבי כבירא,
הא דאיתיה למקבל בשעת מתן מעות, הא דליתיה
למקבל בשעת מתן מעות. רב פפא אמר: הא והא
כבירא, הא דמית מקבל בתי נותן, הא דמית נותן
בתי מקבל. לימא "הולך" ב"וכי" תנאי היא: דתנאי
"הולך מנה פלוגין", והלך ובקשו ולא מצאו – יחזרו
למשלה. מת משלה – רבי נתן ורבי יעקב אמרו: יחזרו
לירושין משלה. ויש אומרים: לירושין מי שנשלחו לו.
רבי יהודה הנשיא אמר משום רבי יעקב שאמר משום
רבי מאיר: מצוה לקיים דברי המת. והכמים אומרים:
הולקין. וכאן אמרו: כל מה שירצה שליח יעשה. אמר
רבי יהוה מעשה, ואמרו: יחזרו לירושין משלה. מאי לאו בהא קמפילגי,
דתנא קמא סבר: "הולך" לאו ב"וכי"; ורבי נתן ורבי יעקב נמי "הולך" לאו ב"וכי"; ואף על
גב דמית – לא אמרינן מצוה לקיים דברי המת; ויש אומרים: "הולך" ב"וכי"; רבי יהודה
הנשיא אמר משום רבי יעקב שאמר משום רבי מאיר: "הולך" לאו ב"וכי", מיהו היכא דמית
– אמרינן מצוה לקיים דברי המת; והכמים אומרים: יהלוק, מספסא להו; וכאן אמרו: שריא
עורף; ורבי שמעון הנשיא, מעשה אתא לאשמעינן? לא, כבירא דכולי עלמא לא פליגי,
והא כמאי עסקינן – בשכבי מרג, ובפלוגתא דרבי אלעזר ורבנן קמפילגי; דתנו: המחלק
ונכסיו על פוי, ורבי אלעזר אומר: אחר בריא ואחד מקובץ, נכסים שיש להן אחריית – נקנין
בכסף ובשטר ובחזקה, ושאיין להן אחריית – אין נקנין אלא במשיכה; והכמים אומרים: אלו
ואלו נקנין באמרה. אמרו לו: מעשה באופן של בני רובל שהיה חולה, ואמרה: מינתן

אני' דף עז שני פסול - ואם אמר: "ואם איבא מידי דאילו אמר 'בפני נחתם' - כשר, ומשום דאמר 'אני הוא עז' פסול? ונראה לרבינו יתרוק כמו שאומר בירושלמי: רבי אמר 'אני הוא עזי' - בעשה בנוגע בעוורוהו, ונראה לר'בא כל' לחזק' על תרומת השני - כדי שתתקיים עדות תרומתו. ואם אמרו: וכיון דשעבא משום הכי הוא, למה ליה לנמימר משום 'אני בולו בקיום הגט' ברי' ויש לומר: משום דלאו טעמא נגמר הוא. אז לאו טעמא ד'ראו' כולו בקיום הגט/ דאין זה נוגע בעדות ממש.

גירוד' חמשה ומחצה ומשה כ"ב - פירש בקונטרס: אם היה חריץ עמוק חמשה והקפידו מוחצה חמשה - אין מצטרפין לחיות וחכר שות חדיד. וקשה לרבינו הם: דאמר בשבת בפרק "חורק" (ט"ז, ט"ט) ובפרק תר"א דיעובין (נ"ג, נ"ב) דברו וחיליהו מצטרפין לעשרה, ואף על פי שזה גבוהה וזה עמוקין ועוד: דאמר פרק "כל גנות" (יערובין ע"ג, ע"ב) בחדיא. ובי שתי גזרות זו למעלה מווי שני גירוד חמשה ומחצה חמשה - גמורה וזה הסדא בתחנתה: והואיל ורואה את הרבים נבזה חמשה והקיף על גבו מוחצה חמשה: דלא חשיב רשות היחיד לענין שבת. ואם אמרו: ויחשב עמוד היחיד משום דאי בעי נחמ' עליה ומשמש, כדאמר בפרק "חלוץ" (שם ט"א, ט"ב) גבי מילוא כולו בתרותיו לוי: לומר: דמייירי ברחב הרבה, דלא שית מנח עליה מידי אלא דברב צ"ר. הנטול' דאי שית בגטילה ואתא במשפיה כו' - פירש בקונטרס: נטל לוי אתח מן הבלי כתיקון חכמים, ואתח משפיה בגורב בארבעי סאה. אמר אמרו: הדיכי בשטח מרחב כי משי חדיא דאז חודי שרשי לאידך? דלמא הבא מייירי עששה בבב אתח, שיהיפו לוו ונטילה לוו! ויש לומר: דקסבר התלמוד דאין חילוק, דמתסבא דאי בלו אתח לו לא מנחי - ודאי דבבית דבב אתח בלו מנחי, אפילו שחיהו בגטילה, דו או מכלי הזו הדי וו מכלי אחר. ורבינו עזי גרס על פי המשניות: נטל דוד אתח משפיה אתח - דוד טהורה. וקסביט מתקנת: ידו טהורה - שמע מינה דרשאי דוד מנחיה. והכי פירש משפיה אתח - שגריץ לשפוך מן הבלי: ועל ידו שתי פעמים, כדמוכח בכנהו וכתבי מנבכת דייב. גריץין מיס דרשאי.

ושניהם ועל זה קאמר: ואם נטל ידו אתח משפיה אתח גדולה, שהיא כשתים - ידו טהורה, כיון שיש בשפיהו דף שיעור מיס' אדשתים ושתים. וקא מסיים כשתים: שתי ידו בשפיהו אתח, רבי זכאי מנמינו דע שיעורו כרביעית. אף על גב דכשנעלה כשהי שיהיפה לא בעי רביעית, ושהתא דליבא אלא שיהיפה אתח, - עריך רביעית משפיהו. וז' אבל דוד אתח - אין עריך רביעית, כי אתו משידי טהרה, אלא שהתא אתח משפיה מרובה כשתים.

הנצוק

הוא ואחר מעדין על תהימת יד שני - פסול; מאי טעמא? אתו לאחלופי בקיום שטרות דעלמא, וקא נפיק נבי ריבנא דקמונא אפומא דחד סהדא. - מתקף לה רב אשי: מי איבא מידי, דאילו מסיק ליה איהו לכוליה דיבורא - בשר, השתא דאיבא חד בהדיה - פסול? אלא אמר רב אשי: אפילו אומר 'אני הוא עד שני' - פסול; מאי טעמא? או כולו בקיום הגט, או כולו בתקנת חכמים. הני: "בפני נחתם כולו, בפני נחתם חציו" - פסול; אידך חציו היכי דמי? אלימא דליבא דקא מסהדי עליה פלל, השתא אידך אומר: "בפני נחתם, ואחד אומר: 'בפני נחתם, דהיא קמסהדי אפולה בתובה והאי קמסהדי אפוקיה תהימא, פסול, חציו מביענא?! אלא, או כדרכא או כדרב אשי, ולאפוקי מדיבא סהדא. אמר ר' רב סהדא: ולטעמיה, "בפני נחתם אבל לא בפני נחתם" אף או קתני. אמר רב סהדא: גירוד חמשה ומחצה חמשה - אין מצטרפין, עד שיהא או כולו במחיצה או כולו בגירוד. דרש מרירי: גירוד חמשה ומחצה חמשה - מוצטרפין, והלכתא: מוצטרפין. געו אלימא: דים, טהורות לחצאין או אין טהורות לחצאין? היכי דמי? אלימא דקא מושו בי תרי מרביעית, והא תני: מרביעית נטולין לידים אחד אפילו לשינים; ואלא דקא מיש אתח דתא דיה, והתני: הנטול דוד אתח בגטילה בששטפה - דין וטהורות! ואלא דקא מיש פלגא פלגא דיה, והאמר רבי רמי: נאי: דים אין טהורות לחצאין! - לא צריכא, דאיבא משקה מופה. - ובי איבא משקה מופה מאי הוי? והתני: הנצוק

הוא ואחר - שליח, ואחר מן השוק עמו. ואם לא היה מעיד עליה אלא השליח לבדו, ואפילו אמר "ידוע אני" - היה כשר, אבל בעשוי שודא אתר עמו - פסול. אתי לאחלופי בקיום שטרות ועלמא - בין שנחת חובותיו על השטר, ומת אחר מותם, ובא לו והוא 'זה כתב ידי' - וזה כתב ידי של חברי', ונצטרף אחד מן השוק עמו להעיד על כתב יד תמות - אמרינן בפרק שני דרכותוב (כ"א, ב). דאינו קיום עד שיהו שנים מן השוק מעדין על חותם המת, דאם כן נפיק תלתא ריבעי דמנמנא אפומא דחד. דקימאי לן (שם): ואם נאמן דאמר "זה כתב ידי" - הרי חצי עדות, ואם בא להצטרף להעיד על חותם חברו עם אתר - הרי שלש רביעית העדות על פיו, והרמנא אמר (ברביס ע"ו) על "שנים" - דבמשע פלגא אפומא דאדא, ופלגא פלגא דהיא. וגיבני נמי, אי אמר "בפני נחתם חציו" - דמדין כתר, דשליח הוא. ונכעזי השני הוא מצטרף עם אתר לקיימו בתורת שאר קיומי שטרות. והבא גבי נמי לא חיששין לה, דהא בלא אתר הוי מתבשר אפומיה, דהימנא רבנן כתירי. אלא משום גזירת שאר שטרות הוא. נבי ריבנא דבמנמנא - כל המנמן יוצא על פיו, חסר רביע. ואז הוא עדי שני דהיינו קיום חצי כשאר שטרות, דאדם מעידי זה כתב ידי. אלא - לאו, על כרחין מלא יתירא דנקט רבותא אתא לאשמעין מאי דלא שאשמעין באחת ואומר "בפני נחתם" ואחד אומר "בפני נחתם", והיכי דמי - כגון דרבחזיו השני יש עדות. כדרכא או כדרב אשי, ולאפוקי מרב סהדא. דכיון דמתניחין משום רבותא אתא, אלא פירש מאי רבותא אתא לאשמעין - על כרחין אי אתא שראי לתפוס המרובה, כגון דרב סהדא, אלא רבותא וטורתי - כגון דרבא רבי אמי. דהא לא שמעת מינה רבותא אלא משום דמשנה יתירא היא, ומכי שמען לן אפילו רבותא וטורתי - תו לאו משנה יתירא היא. ואי אתא דרב סהדא הוה משמען לן - פירשי קמפרש לה. ואם אפוקי נמי אפוקי מינה, ולא אלא את דרב אשי והיא וטורתי: דרבא נמי לא ערפי' מינה. דהא בשאר שטרות נמי פסול כי נפק נבי ריבנא דמנמנא אפומא דחד, והלכך בגט נמי שייך למפסל משום שאר שטרות, דלא ליחליק. דהא ולא גורנין בשליח לתרהיב כי אמר "בפני נכתב ונחתם" - אהא עביד רבנן הכיכרא, דאצטרבה לאסודרי אבתיבה משום דלא ליהי

לאחלופי, וכדאמרין בפיסקא קמא (גיטין ג"א). אמר ר' רב סהדא ולטעמיה - דבעית למימר דמתניחין לאשמעין רבותא אתא, ומדלא פירש רידיה - שמע מינה בלא סבר לה. בפני נכתב אבל לא בפני נחתם, מאי שאשמעין חשתי? אלא בפני נכתב בלא בפני נחתם חציו - פסול, כהוה דלא מסהדי כולל מביענא: אלא על כרחין חשני דמתניחין, כל חדא לא שאשמעין אלא ענה מאי דתני בה. ודקשיא לך: לוינא בתרייתא וכל שבך קיימתיא - לא זו אף זו קתני, ואורחא דתנא דנקט ברישא מילתא דרשטיא, הדר מסיף עליה מילתא דרבותא. וקאמר הכי: לא זו בלבד דלא אסהדי כלל, אלא אף זו "בפני נחתם חציו" - פסול. הכא נמי - לרידי, לעולם "בפני נחתם חציו" דמתניחין לא איירי לאשמעין שום רבותא. ואי הוה נחית לרבותא - הוי תני לה לרידי. אלא היא גופה הוה דאשמעין דבוקתא, דלא קמסהדי איבא באידך חציו מידי. ודקשיא לך: אחד אומר "בפני נכתב" ואחד אומר "בפני נחתם", מנה שמענין דכל שבך - אתא ראי, אי גתייה ברישא - תו לא איצטרף למיתני. אתא אבל השתא איבא אתר ברישא - מוסיף ואומר: ולא זו בלבד דליבא סהדאתא אידך חציו, אלא אף זו דראי קא מסהדי בתובה אתח קמסהדי אבולה תהימא. פסול. נידוד חמשה - לענין שבת, בפני נחתם חמשה ומחצה חמשה. אין מצטרפין - לחיות בתוכו רשות היחיד. ואידי דאירי לעיל בי'א בולו בקיום הגט' כו', נקט נמי הא. דקא מושו בי תרי מרביעית - כלל מחוק רביעית מלא מיס. ואפילו לשינים - כיון דמקריא וזה שיעורא. וקאמו משידי טהרה. וכו' מפרש ביכל הבשר (חולין ק"א). ורשי חדי ידו - חדר משי לאידך. ונטול דוד אתח - כן מובל ברויקה על דיו. בתקין וכתבי חכמים, ואתח משפיה אתח - שגריץין מיס דרשאי.

משקה מופה - כשאו חציו נטול, ועדיין משקה טופה.

1 הנצוק וקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא טלמא - לטומאה.
 2 כגון המנהג מבלי טהור כללי טמא. ונצוק קילחם מחבר משקה שני הכלים - אינו חיבור
 3 לטמא משקין העליונים. וכן הקטפרס. אם העבירו דרך דף התונים במדרון והתחתונים
 4 מותרים לטומאה - אין העליונים טמאים. וכן אם היתה ערבה ארוכה, ובשני ראשיה
 5 משקין. אחד טמא ואחד טהור, ומשקה טופח
 6 מתקין - אין חיבור לטמא הטהורים. וכן
 7 לטהרה, לענין מקוואות. שני מקוואות שאין
 8 באחד מהן ארבעים סאה אינו נצוק וקטפרס ומשקה
 9 טופח כגון לטומאה - אינו חיבור. **טופח להטפח** -
 10 שיש משקה הרבה, שאם טופח בו - יכול
 11 להטפח במקום אחר. חיבור - לטומאה
 12 לטהרה. וקא טלמא דערך דהוא הדין לטמא -
 13 דחשיב כמקום דעביד בחייו הדי. **לממא** - זה
 14 דקתני "חיבור". לענין מקוואות - קאמר, ורבי
 15 יודעה היא, משום דוד איתא (בבב"ב) - וכו'. וביד.
 16 לענין טיילה מבעיק א ישיא אינו טיילה מקוהנת
 17 לחצוצה או לא. ואין ראית חיבור מקוואות
 18 ראיא לבא, דאנן לאו משום חיבור מבעי לך.
 19 מבינות - לא פוח וזהו יותר. **השני טמא** -
 20 שחסר המקה על ידי הראשון. נוגעות במים -
 21 בשעת טבילה השני. אף השני טהור - דכמאן
 22 דהומריב מים של הראשון למי המקה דמו.
 23 **הבא ראשו וחיבו** - כשהוא טהור, במים
 24 שאובים תוך הכלי. **טמא** - לתרומה על
 25 שטיבלו. ומגורת שמונה עשר דבר היא. ובפרק
 26 קמא דמסכת שבת מפרש מאי טעמא גזיר עליה
 27 לפי שהיה להם מערות סרוחים לטבילה. **ואבד**
 28 טבילה היו רוצצין בשאובין. והתחילו לומר. לא
 29 אלו מטהרין אלא אלו מטהרין, וגזיר עליהן.
 30 וחוב גזיר על טהור שנפלו עליו שלשה לוגין מים שאובין, דאי לא אה - לא קיימא תא.
 31 **חצי** בתוך - וחיבו בפפלה - שנפלו על חצי גופו שלשה לוגין. בעל קרי
 32 חולה בו **טהור** - לרובי תורה. דעורא חיקן טבילה לבעלי קריין קודם שישקפו בתורה.
 33 וחלקו על החולה בתרעתי תשק קבין אפילו שאובין במסכת ברכות. אבל לטהרו לכנס
 34 במקדש - בענין ארבעים סאה. **וחצי** בפפלה - שנכנס חוצי לתוך המקה, ועל חציו
 35 נתן תשעה קבין שאובין. **שאר הגט יוצא** מתחת ידי שניהם - שאין שניהם שלוחין
 36 בבהמה, דלא עד שנים שרביאי גט, אלא אחד הביא - צריך המביא לומר "כפיני נכתב
 37 ובפני נחתם", וזה לא אמר. **אבל הגט יוצא** - בבית דין. מתחת ידי שניהם - שהשנים
 38 ארוקין בו, ושניהם שלוחין.

1 הנצוק וקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא טלמא - לטומאה.
 2 אינו חיבור לטהרה - לענין שני מקוואות שני כלים באחד מהן ארבעים סאה. ונצוק
 3 וקטפרס ומשקה טופח מחברין - אינו חיבור. וקשה לרבינו מה דער כאן לא נחלקו רבי מאיר
 4 ורבי יוחזק בפרק "אין ורשיק" (תנינה יטא) גבי שלש נגמיות, ולעילוי עשרים התחתונות
 5 עשרים באמצעית ארבעים הדרדלית של נגמיות
 6 בעובר בבימה, אלא מוכר בעלמה, אלא מאמרין
 7 לו טבילה, ומאמרין דוד אחיות. אלא מומא דעלמה
 8 חיבור. והבא ששמע דאני חיבור כללו ואומר
 9 רבינו הם: הדבא מיירי דוקא בשתי נגמיות שבו
 10 עשרים וכו' עשרים, ולחיבור מקה שלם באחד
 11 בפני עצמה, ולא הוו חיבור ואין מטבילין אפילו
 12 בתחתונה. אבל תהם. דאיכא באמצעית מקה
 13 שלם - לכולי עלמא מטבילין בתחתונה, ובעלמה
 14 פליגי. ודוקא קטא באמצעית. אבל שתי נגמיות
 15 שאין שום אחת מהן טמא שלם - לכולי עלמא אין
 16 מטבילין אף בתחתונה. זהו דקשה: דהבא קאמר
 17 דקטפרס לא הוי חיבור. ובמסנן קאמר רבי יודעה
 18 אף הוי גרזיל של ראשון נוגעת במים - אף השני
 19 טהור. ודך דבוצק רבי יודעה היא, דהא מטבילין
 20 לענין מקוואות ורבי יודעה היא: ואומר רבינו תב
 21 דכיון שהשנים של הראשון סופן ליפול ולירד
 22 למקוה - הוי קטפרס חבור. ומיהו, נצוק גרוע
 23 מקטפרס. לפי שהקילח של הנצוק עומד באיור
 24 ולא הוי חיבור אפילו סופן ליפול. בדמבענין בפרק
 25 בתרי דעבדתי וזה (ע"ב). והא דרייק תהם גבי
 26 בחור דאמ תיהא אבתי גישתא ואסתיא רבא לבעלי
 27 תמרא. שמה נצוק נצוק חיבור אף על גב דהתם
 28 הוי קטפרס - דרייק דבוצק הוי חיבור, דכיון
 29 דמה שנעו בו בחייו דהיינו בקצה העליון דאן סופן ליפול תוך חבתי, כיון שראשו אחד
 30 מונח על גישתא, ולחכי אף עירף מנצוק. זהו דקשה: דהבא ששמעו דטופח להטפח הוי
 31 חיבור. ובפרק ששי דמקוואות (משנה ט), חנו ומיילי לה בפרק קמא דבימות (ט"ו) ובפרק
 32 שלשי דחגיגה (כ"א). עירוב מקוואות כשפופרת תור גרביה ובחללה וכו' אצבעת
 33 דחזרות למקוהין ואומר רבינו תב, ונקב בעיני כשפופרת תור. אבל מים טני כשפופרת להטפח
 34 ואין נראה לרבינו רבנן, דתנן במסכת מקוואות פרק ששי (משנה ט): כולן שתי שתי
 35 מקוואות שנספק לשתי - מנצוקן. לערב - אין מנצוקן עד שיאם במקום אחד כשפופרת
 36 תור. רבי יודעה אומר: חלוף הדברים. נפרצו למלעלה או לתוך זה - עד רום קליפת השום
 37 על רוחב כשפופרת תור, היינו שתי אצבעות. אם כן הוי רקאמר עירוב מקוואות כשפופרת
 38 תור - מלא נקב מים בעיני, ובצפן למלעלה אין צריך אלא קליפת השום כרוחב
 39 כשר

1 הנצוק וקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא טלמא - לטומאה.
 2 אינו חיבור לטהרה - לענין שני מקוואות שני כלים באחד מהן ארבעים סאה. ונצוק
 3 וקטפרס ומשקה טופח מחברין - אינו חיבור. וקשה לרבינו מה דער כאן לא נחלקו רבי מאיר
 4 ורבי יוחזק בפרק "אין ורשיק" (תנינה יטא) גבי שלש נגמיות, ולעילוי עשרים התחתונות
 5 עשרים באמצעית ארבעים הדרדלית של נגמיות
 6 בעובר בבימה, אלא מוכר בעלמה, אלא מאמרין
 7 לו טבילה, ומאמרין דוד אחיות. אלא מומא דעלמה
 8 חיבור. והבא ששמע דאני חיבור כללו ואומר
 9 רבינו הם: הדבא מיירי דוקא בשתי נגמיות שבו
 10 עשרים וכו' עשרים, ולחיבור מקה שלם באחד
 11 בפני עצמה, ולא הוו חיבור ואין מטבילין אפילו
 12 בתחתונה. אבל תהם. דאיכא באמצעית מקה
 13 שלם - לכולי עלמא מטבילין בתחתונה, ובעלמה
 14 פליגי. ודוקא קטא באמצעית. אבל שתי נגמיות
 15 שאין שום אחת מהן טמא שלם - לכולי עלמא אין
 16 מטבילין אף בתחתונה. זהו דקשה: דהבא קאמר
 17 דקטפרס לא הוי חיבור. ובמסנן קאמר רבי יודעה
 18 אף הוי גרזיל של ראשון נוגעת במים - אף השני
 19 טהור. ודך דבוצק רבי יודעה היא, דהא מטבילין
 20 לענין מקוואות ורבי יודעה היא: ואומר רבינו תב
 21 דכיון שהשנים של הראשון סופן ליפול ולירד
 22 למקוה - הוי קטפרס חבור. ומיהו, נצוק גרוע
 23 מקטפרס. לפי שהקילח של הנצוק עומד באיור
 24 ולא הוי חיבור אפילו סופן ליפול. בדמבענין בפרק
 25 בתרי דעבדתי וזה (ע"ב). והא דרייק תהם גבי
 26 בחור דאמ תיהא אבתי גישתא ואסתיא רבא לבעלי
 27 תמרא. שמה נצוק נצוק חיבור אף על גב דהתם
 28 הוי קטפרס - דרייק דבוצק הוי חיבור, דכיון
 29 דמה שנעו בו בחייו דהיינו בקצה העליון דאן סופן ליפול תוך חבתי, כיון שראשו אחד
 30 מונח על גישתא, ולחכי אף עירף מנצוק. זהו דקשה: דהבא ששמעו דטופח להטפח הוי
 31 חיבור. ובפרק ששי דמקוואות (משנה ט), חנו ומיילי לה בפרק קמא דבימות (ט"ו) ובפרק
 32 שלשי דחגיגה (כ"א). עירוב מקוואות כשפופרת תור גרביה ובחללה וכו' אצבעת
 33 דחזרות למקוהין ואומר רבינו תב, ונקב בעיני כשפופרת תור. אבל מים טני כשפופרת להטפח
 34 ואין נראה לרבינו רבנן, דתנן במסכת מקוואות פרק ששי (משנה ט): כולן שתי שתי
 35 מקוואות שנספק לשתי - מנצוקן. לערב - אין מנצוקן עד שיאם במקום אחד כשפופרת
 36 תור. רבי יודעה אומר: חלוף הדברים. נפרצו למלעלה או לתוך זה - עד רום קליפת השום
 37 על רוחב כשפופרת תור, היינו שתי אצבעות. אם כן הוי רקאמר עירוב מקוואות כשפופרת
 38 תור - מלא נקב מים בעיני, ובצפן למלעלה אין צריך אלא קליפת השום כרוחב
 39 כשר

1 הנצוק וקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא טלמא - לטומאה.
 2 אינו חיבור לטהרה - לענין שני מקוואות שני כלים באחד מהן ארבעים סאה. ונצוק
 3 וקטפרס ומשקה טופח מחברין - אינו חיבור. וקשה לרבינו מה דער כאן לא נחלקו רבי מאיר
 4 ורבי יוחזק בפרק "אין ורשיק" (תנינה יטא) גבי שלש נגמיות, ולעילוי עשרים התחתונות
 5 עשרים באמצעית ארבעים הדרדלית של נגמיות
 6 בעובר בבימה, אלא מוכר בעלמה, אלא מאמרין
 7 לו טבילה, ומאמרין דוד אחיות. אלא מומא דעלמה
 8 חיבור. והבא ששמע דאני חיבור כללו ואומר
 9 רבינו הם: הדבא מיירי דוקא בשתי נגמיות שבו
 10 עשרים וכו' עשרים, ולחיבור מקה שלם באחד
 11 בפני עצמה, ולא הוו חיבור ואין מטבילין אפילו
 12 בתחתונה. אבל תהם. דאיכא באמצעית מקה
 13 שלם - לכולי עלמא מטבילין בתחתונה, ובעלמה
 14 פליגי. ודוקא קטא באמצעית. אבל שתי נגמיות
 15 שאין שום אחת מהן טמא שלם - לכולי עלמא אין
 16 מטבילין אף בתחתונה. זהו דקשה: דהבא קאמר
 17 דקטפרס לא הוי חיבור. ובמסנן קאמר רבי יודעה
 18 אף הוי גרזיל של ראשון נוגעת במים - אף השני
 19 טהור. ודך דבוצק רבי יודעה היא, דהא מטבילין
 20 לענין מקוואות ורבי יודעה היא: ואומר רבינו תב
 21 דכיון שהשנים של הראשון סופן ליפול ולירד
 22 למקוה - הוי קטפרס חבור. ומיהו, נצוק גרוע
 23 מקטפרס. לפי שהקילח של הנצוק עומד באיור
 24 ולא הוי חיבור אפילו סופן ליפול. בדמבענין בפרק
 25 בתרי דעבדתי וזה (ע"ב). והא דרייק תהם גבי
 26 בחור דאמ תיהא אבתי גישתא ואסתיא רבא לבעלי
 27 תמרא. שמה נצוק נצוק חיבור אף על גב דהתם
 28 הוי קטפרס - דרייק דבוצק הוי חיבור, דכיון
 29 דמה שנעו בו בחייו דהיינו בקצה העליון דאן סופן ליפול תוך חבתי, כיון שראשו אחד
 30 מונח על גישתא, ולחכי אף עירף מנצוק. זהו דקשה: דהבא ששמעו דטופח להטפח הוי
 31 חיבור. ובפרק ששי דמקוואות (משנה ט), חנו ומיילי לה בפרק קמא דבימות (ט"ו) ובפרק
 32 שלשי דחגיגה (כ"א). עירוב מקוואות כשפופרת תור גרביה ובחללה וכו' אצבעת
 33 דחזרות למקוהין ואומר רבינו תב, ונקב בעיני כשפופרת תור. אבל מים טני כשפופרת להטפח
 34 ואין נראה לרבינו רבנן, דתנן במסכת מקוואות פרק ששי (משנה ט): כולן שתי שתי
 35 מקוואות שנספק לשתי - מנצוקן. לערב - אין מנצוקן עד שיאם במקום אחד כשפופרת
 36 תור. רבי יודעה אומר: חלוף הדברים. נפרצו למלעלה או לתוך זה - עד רום קליפת השום
 37 על רוחב כשפופרת תור, היינו שתי אצבעות. אם כן הוי רקאמר עירוב מקוואות כשפופרת
 38 תור - מלא נקב מים בעיני, ובצפן למלעלה אין צריך אלא קליפת השום כרוחב
 39 כשר

1 הנצוק וקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא טלמא - לטומאה.
 2 אינו חיבור לטהרה - לענין שני מקוואות שני כלים באחד מהן ארבעים סאה. ונצוק
 3 וקטפרס ומשקה טופח מחברין - אינו חיבור. וקשה לרבינו מה דער כאן לא נחלקו רבי מאיר
 4 ורבי יוחזק בפרק "אין ורשיק" (תנינה יטא) גבי שלש נגמיות, ולעילוי עשרים התחתונות
 5 עשרים באמצעית ארבעים הדרדלית של נגמיות
 6 בעובר בבימה, אלא מוכר בעלמה, אלא מאמרין
 7 לו טבילה, ומאמרין דוד אחיות. אלא מומא דעלמה
 8 חיבור. והבא ששמע דאני חיבור כללו ואומר
 9 רבינו הם: הדבא מיירי דוקא בשתי נגמיות שבו
 10 עשרים וכו' עשרים, ולחיבור מקה שלם באחד
 11 בפני עצמה, ולא הוו חיבור ואין מטבילין אפילו
 12 בתחתונה. אבל תהם. דאיכא באמצעית מקה
 13 שלם - לכולי עלמא מטבילין בתחתונה, ובעלמה
 14 פליגי. ודוקא קטא באמצעית. אבל שתי נגמיות
 15 שאין שום אחת מהן טמא שלם - לכולי עלמא אין
 16 מטבילין אף בתחתונה. זהו דקשה: דהבא קאמר
 17 דקטפרס לא הוי חיבור. ובמסנן קאמר רבי יודעה
 18 אף הוי גרזיל של ראשון נוגעת במים - אף השני
 19 טהור. ודך דבוצק רבי יודעה היא, דהא מטבילין
 20 לענין מקוואות ורבי יודעה היא: ואומר רבינו תב
 21 דכיון שהשנים של הראשון סופן ליפול ולירד
 22 למקוה - הוי קטפרס חבור. ומיהו, נצוק גרוע
 23 מקטפרס. לפי שהקילח של הנצוק עומד באיור
 24 ולא הוי חיבור אפילו סופן ליפול. בדמבענין בפרק
 25 בתרי דעבדתי וזה (ע"ב). והא דרייק תהם גבי
 26 בחור דאמ תיהא אבתי גישתא ואסתיא רבא לבעלי
 27 תמרא. שמה נצוק נצוק חיבור אף על גב דהתם
 28 הוי קטפרס - דרייק דבוצק הוי חיבור, דכיון
 29 דמה שנעו בו בחייו דהיינו בקצה העליון דאן סופן ליפול תוך חבתי, כיון שראשו אחד
 30 מונח על גישתא, ולחכי אף עירף מנצוק. זהו דקשה: דהבא ששמעו דטופח להטפח הוי
 31 חיבור. ובפרק ששי דמקוואות (משנה ט), חנו ומיילי לה בפרק קמא דבימות (ט"ו) ובפרק
 32 שלשי דחגיגה (כ"א). עירוב מקוואות כשפופרת תור גרביה ובחללה וכו' אצבעת
 33 דחזרות למקוהין ואומר רבינו תב, ונקב בעיני כשפופרת תור. אבל מים טני כשפופרת להטפח
 34 ואין נראה לרבינו רבנן, דתנן במסכת מקוואות פרק ששי (משנה ט): כולן שתי שתי
 35 מקוואות שנספק לשתי - מנצוקן. לערב - אין מנצוקן עד שיאם במקום אחד כשפופרת
 36 תור. רבי יודעה אומר: חלוף הדברים. נפרצו למלעלה או לתוך זה - עד רום קליפת השום
 37 על רוחב כשפופרת תור, היינו שתי אצבעות. אם כן הוי רקאמר עירוב מקוואות כשפופרת
 38 תור - מלא נקב מים בעיני, ובצפן למלעלה אין צריך אלא קליפת השום כרוחב
 39 כשר

אלמא קסבר שנים שהביאו שן אין צריכין בו – פירש בקונטרס: דטעמא – משום דאין עדים מצויין לקיימו. ודאפוילו למאן דאמר: לפי שאין בקיאים לשמה איהו הבא. ודלחר ששלמו, כבי חרי ולא שכח – לא גורנן שמא יחזור לקלקול. אבל אמר דסבר שנים שהביאו שן צריכין – על כרחך סבר לפי שאין בקיאים לשמה. כרבה. ודלרבא אפילו לא

אמר הו' בפני נכתב' לו – בפני נחתם' כשר, כיון שאומרים שנתבעו שלחם – דמה אילו יאמרו 'בפנינו גירשה' ואם תאמר: ולרבא נמי, דלמא בעלמא צריכין, ודאמר – הכי דבעי משה חור מנייהו שמוסדי אבותיהו דאן תארימיהו ואן לומר דבי דלא מסדיד אבוליה מילתא לא דייק. דהא תנן: אחד אומר 'בפני נכתב' ושנים אומרים 'בפנינו נחתם' – כלא אלמא מהדי דאן אף על גב דלא מסדיד אבוליה מילתא דתרא, ולא אמרינן לא דייק ויש לומר. דאם איתא דצריכין בעלמא – גם כן לא היה מועיל, דכיון שאין כאן אלא אף שעמד על החתימה לבד – אתי אחריתיהו כיון שטרות דעלמא. אף על גב דאריך מעיד על הבתיבה, מוציא דהאי ומוסדיד אחתימה לא מסדיד אבותיה. דרבה נמי אית ליה טעמא דאחילופי: דכיון דכבר תקנו 'בפני נכתב' לשה – ותקנו נמי דצריך לומר משום אחילופי, כדפרישית לעיל בפרק קמא (הא.). אף על פי שביש שדם שנים אין צריך להעיד משום קיום, אלא משום איתיהו בכל מקום. כיון דצריך אית ערוד משום לשמה – ויסבר העולם דערודה זה משום קיום הוא, ואתי אחילופי משום קיום שטרות דעלמא. והאי ויזא מתחת ידי שנים מכשירי רבנן – מדרקן כן לפי שרצה לישאל: וכי אין שן ויזא כר' במאי פליגי? דבגט ויזא מתחת ידי שנים נזיא ליה דפליגי, ונזיא שפירשית בלשון שני. ובלשון שני איפשר, ונזיא ליה טפי דפליגי באין שן ויזא כר' כמו שפירש כאן בשן שאשון, וכען סוניה זו איכא בי'אל' טרופתי' (תולין תנא.) גזי בלד טרפה.

אלמא קסבר צריכין בו – היינו כרבה, כדפרישנו. **במאי** פליגי – ואם תאמר: ולימא דפליגי באחילופי, כמו לישאן ראשון ואומר רבנו יוחנן: דבשלמא לישאן קמא – איכא למימר דטעמא דרבי יהודה משום דלא חישי אחילופי – כיון דאין גט ויזא אלא מתחת ידי החתימה – מונחא מילתא משום דעד חתימה נאמן ביחודי לפי שהוא שליח הגט, מנוצריכין באבותיה דהו' – משום דלא הוו שטרות. אבל ליה לישאן מהוקי לא בגט ויזא מתחת ידי שנים – איכא למישאן לאחילופי, דהשתא אין כאן הוכחה, כיון דעד המעיד על החתימה נשנו נמי עליו הגט.

ומ' כר' לפי שאין עדים מצויין לקיימו – השתא הוה מיצ' דאחילופי ולפלוגי רבי יהודה ברישא **ורבא** אמר לו דכולי עלמא כר' – הוא חזין דבגני לשנוי דרבה כלישנא קמא, דלדידהו נמי בו חרי דמייחי גיטא אין צריכין, משום דלא שכחא, כדאמרן בפרק קמא (גיטין הא.).

ומ' כר' לא גורנין – פירש בקונטרס: דלא גור רבי יהודה שמא יחזור דבר לקלקול, רבי חרי דמייחי גיטא מילתא ולא שכחא, ולא חזר רבי רבנן, ובחזר פירש שן דאפילו רבי לא לור. דהא מסיק: למעטי' בפני נחתם אבל לא בפני נכתב', ומוציא טעמא משום אחרון דבר לקלקול. והיינו טעמא: דתראה לו לגמרא דכיון דפליגי, וגורו בין בחד בין בתרי – לרבי יהודה נמי לא מסתבר לחלק, כיון דלא גור בתרי – הוא הדין בחד.

כשר – ואף על גב דלא כלום קאמרי, ודלחר אצרכיה למימר תרווייהו, דאן לחילופי בקיום שטרות דעלמא – אפילו הכי כשר, דקסבר: שנים שהביאו שן אין צריכין לומר בו דטעמא משום שאין עדים מצויין לקיימו, ודרי עדים מצויין לקיימו. ואי קשיא: כיון דסוף סוף שנים הן, מה לי שניהם שולוחים זה אחד מהם? חרי עדים מצויין לקיימו לא מלוג רבנן לא עם חברת אנשי לבא יחיד, דאין מנחין ובזכר באלה, ולא מוכחא מילתא, ואם באת להכשיר את זה – וישירו את זה, אבל כששנים הביארו – מלאת דומבחה, ולא כשנתה היא, ולא אצרכור בה רבנן, סימא דקמי' – פלוגתא דרבי יהודה ורבנן, על כרחך בשאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם הוא, דאי שניהם שולחין – מכשירי רבנן, ואף על גב דאמריה דידהו לא כלום היא, דהא שנים שהביאו שן אין צריכין לומר. **במאי פליגי** – האילו אחד במקאי, הווא לא אמר בתוקן חכמים, אמאי כגומשיר יבין יהודה נתא קמא **כשר** – אף על פי שהגט יוצא מתחת ידי החתימה, והשליח – והמנחה רבנן כתר, אפילו הכי, כיון דלא אמר נמי 'בפני נכתב' – פסול, גיירה דלמא אתי דאצרכינה תרי אחריני במקמו לאסדהו אבותיה – תו לא אתי לאחילופי. צריכין – ואילו לא אמרו בתוקן חכמים, דכיון דהא דאסדיד אחתימה – אתי לאחילופי, הווא יאודו ולא אמר אבותיה. **סימא דקמי'** – פלוגתא, ניומו דומיא דרישא, דאפילו שן יוצא מתחת ידי שניהם פסילי דהא צריכין לומר, והני לא כלום קאמרי. דאי גט יוצא מתחת ידי עדי הבתיבה – דהאי דחתימה לאו כלום הוא, שאנו שליח ברבר. ואי מתחת ידי אחד מאלו עדי החתימה, או שלשתיך שולחין בו, כיון דאחתימה חד הוא דאסדיד, ואודו ולא אמר אבותיה – כיון, כלומר, אתי לאחילופי בעלמא. **במאי פליגי** – כלומר, רבי יהודה אמאי אבשרת נתא קמא **כשר** לפי שאין בקיאים לשמה – הלכך שנים שהביאו שן צריכין לומר, והני לא כלום אמרו. כדאמרן, ורבי יהודה **כשר** לפי שאין מצויין לקיימו – הלכך, שנים שהביאו שן – אין צריכין לומר, ולא איכפת לן, רבא מתיין כלישנא קמא – דאין שן יוצא מתחת ידי שניהם, דאי שנים הביארו – דכולי עלמא שני. ואין צריכין לטעם לפי שאין עדים מצויין. והכא כשהביאו אחד, אותו שהעיד על החתימה, וטעמא דרבי יהודה – כדאמרן לעיל, דכיון דאיכא תרי אחריני אבותיה – לא אתי לאחילופי. ורבה – מוקי לה כלישנא בתרא, ואמר לה: הבא דומכשיר יבין יהודה – לאו משום שנים המובאין שן אין צריכין, אלא לאור ששלמו טעקינן, דלמאי ניוש' להו' אי לשמה – דא איכא, אי לקיימו – דהא איכא, ושנים הם, ורבנן דפסלי – גזרי שמא יחזור דבר לקלקול, ורבי יהודה **כשר**, לא גורנין, דהרי דמייחי גיטא לא שכיחא, ולא גזרי בה רבנן, ולפלוגי נמי רבי יהודה ברישא – באחד אומר 'בפני נכתב' ואחד אומר 'בפני נחתם', כיון דיזא מתחת ידי שניהם דלקיימו ליבא למישאן, לשמה נמי – הא לומר, ולקלקול לא חישי. לא למעוטי **בפני נחתם** אבל לא **בפני נכתב** – דחד הוא ופסוליה משום גיירה ולמא אתי לאחילופי הוא, **אחתי** נמי – כלישנא בתרא דרבי יוחנן, דבגט ויזא מתחת ידי שניהם מוחלקת. **הבא**

ג'טיין. המביא גט - פרק שני דף קי עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"
 רטו תוספות

1 **הא** מקמי דאתו חברי לבבל - פירש בקונטרס: חברי - היינו פריסים, רמקמי דאתו חברי
 2 לבבל? - היינו בימי כשרים נבוכדנצר ואילי מרדוך ובלשצר, רבתי דאתר - היינו
 3 שכבש שרש את המלוכה וכו'. וקשה לרבינו: דעל כרחך שאלתי את דייני
 4 פריסים, דאמר ברק "עשרה יוחסין" (דקושין ע.א.ב), דהאני פריסים - דומין לחילולי של בית
 5 דוד, דהאני חברים - דומין למלאכי חבלה, ועוד,

6 דברקפי "חבא על יבמה" (יבמות ט.ב.) משמע
 7 דבימי רב יוחנן אתו חברי לבבל, דאמר ר' ליה
 8 לרבי יוחנן: אתו חברי לבבל, שאנ נפל. ואמר
 9 רבינו יצחק: דחריים הם אומה אחת שבאה בימי
 10 רבי יוחנן, וכסבאה לבבל דרשייתא את הפריסים
 11 שהיו בבבל, ואתקלקלו טפי מארומיא. ואם
 12 האומר: למאי דפירש בקונטרס דיימי כורש באו
 13 פריסים לבבל, ודיבועול נבחר "כרא" (בבא קטא.ק),
 14 אמרין דאמר ר' ליה בר בר כהנא: עד האיתרא וזה
 15 מלכותא דיונאי ולא קפיד אשפיכות דמים,
 16 השתא פריסים נינדו וקפידו אשפיכות דמים.
 17 משמע דבימי רב אתו פריסים לבבל ואמר רבינו
 18 יצחק דחתם הכי פירושא: "עד האיתרא וזה
 19 מלכותא דיונאי" - שמשולים של בבל היו
 20 מיוונים, וכעשו דמושללים הם פריסים. אבל
 21 לעולם פריסים היו עם ממות כורש.
 22 **אחד** אומר בפני נכתב ושנים אומרים בפני
 23 נחתם כשר - לרוב אפילו ליכא מעיד על
 24 הכתיבה כשר, ולא יכתיב "אחד אומר בפני נכתב"
 25 אלא אנב רישא דהני "אחד".

26 **אמר** ליה רבי אסי אלא מנתה רישא דקנתי -
 27 קושיא דרבי אסי איה אלא במאי פליגי,
 28 כדפרישיתא לעיל, אלא שאל אתו לראשית,
 29 **נכתב** ביום נותרם בלילה פסול - לרבי יוחנן -
 30 משום שאנ דחפה על בת אחותה, וליש
 31 לקיש - משום פירי. דסבורין דיינים שביים
 32 הבחיבה נחתם, וטרופח האשה מלקוחת אל
 33 כדון פירוח שנשעת בחיבה עד שעת חתומה.
 34 **ורבי** שמעון מכשיר - לדית ליה ליה שמוי יחפה,
 35 כדאמר בגמרא. ומשום פירי נמי ליכא,
 36 דקסבר: משנת עינו לרעה - שוב אין לבעל
 37 פירות. דהיינו כתיבה, ואם האמה: ויחוש
 38 שאנ נכתב בלילה, ודוקמיה הבעל והאשה וכתבו
 39 זמן של עשות קניא על הלוקחה, ואף על
 40 פי שבא לרעה. כדדיישין בסוף פקא קמא דבא
 41 מצינא (ט.ב.) בני שרבו וכו' לומר: דלעיל אין
 42 תוחמין העדים כשראדאן חזון מקום, אלא אם כן
 43 יודעים שביים חזון נכתב. **מפני** מה חיקון זמן

44 בגיטין - לא מצי למימר דקנינו זמן כדי שחולק להוציא האשה מן הבעל מונות פלונית ואלה קודם זמן הכתוב בטו, בלא יוכל לומר לה: "גירשתך קודם לכן" - דבלאי לא נאמנת אשה
 45 על כך, מינא דאי בעי תנימי את גיטה, ולא ידעו שהיא גירשה, ולא תראה עד שתרצה לתנשא. ואם יביא הבעל פירות עד שעת נתינה, ואם יתפסיד האשה, ירשדו העדים מני נסמך. אי על גב
 46 דבעל שאומר "גירשת את אשתך" - ואין דיוקא נכאן ולהבא, כדאמרין ב"ב שו"ד (ק.ד.) ואפילו נכאן ולהבא לא מצינא שרידא נאמן בשעתו מן השעת. ועוד:
 47 דמשום מונות לא היו עריכין לתקן זמן, כמו שאפרש על רבי יוחנן בסמוך. דאפילו אין בו זמן - ויכולה האשה לבקש עדי מסירה שיעידו בפני בית דין, או עדים שדוחם נגדה, וכתבו לה
 48 שיהי אחר. ומיהו, שנתה לא יא ירעו עד מסירה בעל ענה ליבא דין, או לומר לעולם ויחבול לה שר אורי מנאזח סני נגהיה, ואירבה על יחי חזון - עפמינא איהו דהתפסיד מונות של כדן, וכן
 49 כשלא ירשדו אשתה, אלא אתארה. וכן שיעידו למה חיקון בו זמן אלא שנים מעשה ידי - בלא זמן יוכל לבא לבית דין, ויכתבו לו במשאוות יום השפדיר, ואפילו נאמן ארמה
 50 עדי בתרומתי וכן לו - ואל זוכה בבעשה ידיו מיום הכתיבה, כיון שיש בו זמן ואין מוכיח מתוכו מתי נכתב. כמו בשני שטרות דיוקני, ביום אחד, דאפילו לאבי דאמר: עדיו בתרומתי וכן
 51 לו - זה שסמך לו החלפה קנה. דברקפי "זה בורר" (סנהדרין ט.ב.) משמע דאבי סבר כרבי אלעזר. דאמר: עדי מסירה כתיב, ולרבי אלעזר על כרחך זה שסמך לו החלפה קנה, כדמוכח ברקפ
 52 "מי שהיה נשוי (כתובת ג.ב.), היינו משום דלא אמרין: עד כתיבתו זכין לו אלא הבעל דמוכח מוכיחו, ודאן הדין באין בו זמן כלל ולאחריו רבינו יצחק: דקנינו זמן, דאי לא היה ביה
 53 זמן - עפמינא שרידא אור סובר עבדו, ואורי כך בורח לו גט שיעידו למה חיקון בו זמן. והיה אומר העבד לרבו: שני איתיר ראייה ששטר מוכר שר קדם לשטרתי, שהעבד דאן מוחק בעצמו, הלוקח
 54 בא להוציא ממנו השעבוד. אבל כאן - הבעל מוחק, ולא האשה.

55 **משום** זה אחותו - שלא יחפה עליה כשאין בו זמן, ולא אמרין איוקמא אחוקת אשת איש והשתא אשת איש גירשה, כיון שהיא גירשה לפניו. ועוד: אורבה, אתא דבוקת כשרה, שלא
 56 נבעלה כשהיא אשת איש. **ר"ש** לקיש דאמר: משום פירות - כדי שתרעה האשה מתי נכתב ונחתם, ולא תפסיד פירות עד שעת נתינה. ואם האמרג זמן אוקמה יפסל מתי עטמא,
 57 דברקפי "גט פטור" (בבא בתרא ק.א.) מוכח דכשר, דאמר: עד מקושר שכתבו עדיו מותוכי - כשר, מפני שיכול לעשות פטור. ואו זידיה מאדור, דמקושר אמרין: החם מלך נשוי - מניין לו
 58 שחם. ועכשיו יענו נאמן רבובו בו כרח פטור, שלא ידעו ודחילו מקושר היה ואומר רבינו יצחק: בדמוכח דאן הבעל מפסיד פירות משעת חתימה אלא משעת חזון, ואין ראי רלרש בו
 59 אפילו נתנו לה לאחור, אף דגירושין חלים עד חזון. אבל נכתב ביום - לרבי שמעון ראי לרש בו מדי, אף על פי שלא נחתם על ידי עד מסירה. דרבינו שמואל כרבי אלעזר. ועדי מסירה
 60 כרתה, כדאמרין ברקפ קנא (ט.ב.), ולרבנן, אין על גב דריאי לרש בו זמן, והיה אומר רבינו יצחק: אלא משעת פירות. אבל בשמוקמוס דארתו בנין, שיש קול, ולא ארלרש בו - מפסיד
 61 הבעל כדפירש משעת כתיבה, כדאמר לקמן. וקשה לרבינו יצחק: דאמרין לקמן (ח.ב.) אמר לעשרה "כתבו גט לאשתך" וחתמו בו תרי מנייהו ביזמיה, ואיך מביא עד עשרה גטו, ודיש
 62 לקיש אמר: כולם משום עדים, ופסול. ובאמאי חרי שי לו קול, דחרי ראי לרש בו, דאם היה רוצה הבעל - לא היה מקפיד על העשרה, ויפסיד פירות משחתמו שני הראשונים, ויהא כשר
 63 לרש בו ויש לומר: כך זמן שהבעל מקפיד, ולא חתמו כולם - אין קול על שידחתמו כולם, אם שידעו שמוקין לחרותם.

1 **הבא** = פריסאי. שקלה לרשאי - שיש לפריסים יום איה, שאין מוליקין אור איתו יום
 2 אלא בבית עבודה וזה שלוק. אמר - רבה בר רב הונא. רחמנא או מליק - או החביאו
 3 בעיקר, או הלכנו בעלי בני עשו, שוקן מכבודן וכו'. חבין דרבה - שן תורה וכו'. וזה
 4 היכן היא ראייה להתיישב. גירות - שגורין שמו, שלא יתעסקו בתורה ולא יקיימו
 5 מצות. ותכלית אותו לבבל - בחורבן הבית. הא

6 **מקמי** דיתוי חברי לבבל - בימי כשרים,
 7 נבוכדנצר ואילי מרדוך וכו'. לבתי דתי
 8 חברי - שמכבש כורש את המלוכה, ומלך
 9 בבבל. מתחת יד עד כתיבה - דהשליח נאמן
 10 כשנים. פסול - ואף על פי ששניהם הביאוהו.
 11 וימני - פעם אחרת. אשכחיה - רבי אסי לרבי
 12 אמנה. ויהא - לשון אחרון זה אמת
 13 שנתה נכתב בלילה ונחתם ביום - היינו חד
 14 יומא, ואין באן עז מקומם. ביום נותרם בלילה -
 15 מקום הוא. דמשמע דמהווא יומא אירשה,
 16 ולא אירשה עד למחר. ובגמרא מפרש שני
 17 פסוליה. כל גיטין - של מבר ומתנה מותר
 18 פסולין - דאחי למטרף לקוחת מיומא
 19 דכתיבה, ושלא כדון. חזון מניש גיטין - דלאו
 20 לגבינא עבריא, ובגמרא מפרש ביה
 21 **גמרי** מצינו מה היקטן זמן בניין - לוח
 22 דלאו שטרד דגובינא הוא. משום בת אחותי -
 23 והיא אשתו, ושמת תונה חתונה, וזה עלה
 24 שלא אתקן, וכתב לה על כלא זמן, ונתן לה
 25 וכשמעידין וכתב ביה בית דין, מרציה גיטה
 26 ואומרת: גירשה הייתי, ופניה באותה שעת
 27 משום פירות - שמזון הגט ואילך, אם ימכור
 28 הבעל בפירות נכסי בלוג שלה - חתום, אם
 29 לא היה בו זמן - יהיה מוכר הולק, וכשתבע
 30 לדון - היא ידע על החתומה, שיאמר לה
 31 קודם גירושין מכרתה.

23 **אומר:** "כפני נחתם" - פסול, ורבי יהודה מכשיר, ומקמא דאין הגט יוצא מתחת יד שניהם,
 24 **הא** גם יוצא משעת יד שניהם - מכשירי רבנן? אמר ליה: אין, - והוא זמנין לא אפרת
 25 **לן הכי!** - אמר ליה: "יתד היא שלא תמטא", **משנה** נכתב ביום נותרם בלילה
 26 **ונחתם בלילה, בלילה נחתם ביום** - פשר. ביום נחתם בלילה - פסול. רבי שמעון מכשיר,
 27 **שהיה רבי שמעון אומר:** כל הגיטין שנכתבו ביום נחתמו בלילה - פסולין, חזון מגופי
 28 **נשים. גמרא איתמר:** מפני מה תיקנו זמן בגיטין? רבי יוחנן אמר: משום בת אחותו,
 29 **ויש לקיש אמר:** משום פירות. ריש לקיש מאי מקמא לא אמר פרבי יוחנן? - אמר לך:
 30 וזה

1 ואתיבה בכיתבה - רמי רביס. דאי מפייסה - בחייה, בקטנות כפידיה. תפיס -
2 ולא יגרשנה לאה, אפיסיה, ונתת גיטה ליה - הוא דאגרשה. לא מקדים
3 בו - לא רגיל למעבר הכי לאורח בכיתבה, ודין ודלא יחזא ליה בגירושין - פורענות
4 הוא לבניה, ולא מקדים ליה. מה הועילו תביתם בתקנתם - בין לעצן פירות בין לעצן
5 זנות, וטרפה לקוחות מיום הכתיבה. קלא אית
6 ליה - ובין לעצן זנות ובין לעצן פירות בעיא
7 לאותייה ראה אימת מטא גיטה לידה. מאימתי
8 מניין גט - שלשה חדשים שהאשה צריכה
9 להמתין. נשתי גיטם בתציר אחת - של ארם
10 אחוה, שפירש לים, ומסר שני גיטין שלשתי נשיהו ב
11 בזמן, אלא שיה קדם לזה כתיבתו חדש.
12 ולשמואל - זו תינשא לטוף שני חדשים. וזו
13 לטוף שלשה, ויתמרו בני ארם שראו שנתרשו
14 ביום אה. גז ישן - לקמן (ע"ב). תנינא דאין
15 ארם מגרש בגט ישן, ואיתוהו גז ישן - כל
16 שנתחד עמה מאתר שכתבו לה, וטעמא -
17 שגמא יאמרו: גיטה קודם לבגט - שגמא תתעבר
18 והלד בין כתיבתו לתניחה, ולאודי זמן יאמרה:
19 הגז קודם ובזות תתעברה. המשליש - מסר
20 הגז שלשש ידו לרשעה בו לטוף שלשה
21 חדשים, והוא הלך לדרכו. מותרת לינשא מיד
22 - ומשעת כתיבתה מניין. מאימתי תביב -
23 כשאר שעת טובה. ומשעתה שביעית. המשלש
24 - שתרפע קצת, וגדלי דעתה דעמרתה ליעוש
25 ולפירע. ותוקף - עליו המותר במלוה, דנפקא
26 לה משום כתובה ומעשה לה דין שאינו בטוח
27 החל עלה שם שטר טוב. פגמה - בין רגלי
28 דעתה בפרשען - קרינא ביה 'לי גיט', וקפא
29 - במלוה. אויב - את התבולה, חיוב ממש
30 כסף. וקנס - דמצינא שם רע. מאימתי נוקפין -
31 כלומר: מאימתי ודיא כופיפה. העמדה - הדי
32 דיא כופיפה. כפעשה בית דין דמאי - דתנאי
33 בית דין דיא. מה פעשה בית דין - והיבה
34 משום פסק דין הוא, ואף על גב דלא איתיהם,
35 הלכך אין שן קדימהם והבתבים כיום ונתחמם
36 בליה. אף תביב - משעת כתיבתה, דנכנסה
37 לתפחה. דקריוב תחנות וקום - חיל ש'עבודת
38 ואף על גב דלא איתיהם. עסקים עסקים היוו
39 - מכתובה עד תחימה, ואפילו בשאר שטרות
40 כשר. לא שנו - דשטרות הנתבבים כיום
41 ונתחמם בליה פסולים. אבל עסקים באות
42 ענין - כיון שהעדים מומנים לחתום, אלא
43 שבעל כרחם צריכים להמתין עד ששיים הסופר
44 את השטר, ואף על גב דאיתיהם ליה תחימה
45 לאורחא. כשר - שהיה משעת כתיבתה נמו
46 ליה קלא. אין לו פירות - וכי טרפה ממך
47 תביב - בדין טרפה. שמוא

1 ואותיבה בכיסייה, דאי מפייסה תפיס, מאי?
2 אמר ליה: לא מקדים אינש פורענותא לנפשיה. אמר
3 ליה רבינא לרב אשי: גיטין הקאים ממדינת הים,
4 דמיפתיב גיטין, ולא מטו עד תשרי, מה הועילו
5 חקמים בתקנתם? - אמר ליה: הנהו קלא אית להו.
6 איתיב: מאימתי מניין לינש? רב אמר: משעת תניחה,
7 ושמואל אמר: משעת כתיבה. מתקור לה רב נתן פר
8 הושעיא: לשמואל, יאמרו: שתי נשים החזיר אחת,
9 זו אסורה וזו מותרת! - אמר ליה אבין: וזו זמנה
10 מוכיח עליה, וזו זמנה גיטה מוכיח עליה. תניא בנתיבה:
11 דרב, תניא בנתיבה דשמואל. תניא בנתיבה דרב:
12 השולח גט לאשתו ונשתתה שליח בדרך שלשה
13 חדשים, כשהגיע גט לידה - צריכה להמתין שלשה
14 חדשים; ולגט ישן אין חוששין שהרי לא נתיחד
15 עמה. תניא בנתיבה דשמואל: המשליש גט לאשתו,
16 ואמר לו: אל תתנהו לה אלא לאחר שלשה חדשים,
17 משנתנו לה - מותרת לינשא מיד, ולגט ישן אין
18 חוששין, שהרי לא נתיחד עמה. רב כהנא ורב פפי
19 ורב אשי עבדי משעת כתיבה, רב פפא ורב הונא
20 בריה דרב יהושע עבדי משעת תניחה. והלכתא:
21 משעת כתיבה. איתיב: מאימתי תביב? משמטת?
22 רב אמר: משמטתה וקופה. ושמואל אמר: פגמה אף
23 על פי שלא זקפה, וקפה אף על פי שלא פגמה. תניא
24 בנתיבה דרב, תניא בנתיבה דשמואל. תניא בנתיבה
25 דרב: מאימתי תביב? משמטת? משמטתה וקופה;
26 פגמה ולא זקפה, וקפה ולא פגמה - אינה משמטת עד
27 שתפגום וקופה. תניא בנתיבה דשמואל: אנש, וקנס,
28 ופיחיה, ובתובת אשה, שזקפין במלוה - משמטין; ואם
29 לאו - אין משמטין. מאימתי נוקפים במלוה? משעת
30 העמדה בדין. אמר שמואל: תביב? כמעשה בית
31 דין דינאי. מה מעשה בית דין נכתב ביום ונתחמין
32 בליה, אף תביב? נכתב ביום ונתחמין בליה.
33 ובנתיבה דרבי חייה בר רב אכתוב ביום ואתחום
34 בליה, הוה רב התם ולא אמר להו ולא מידי. לייא,
35 כשמואל סבירא ליה? - עסקין באותו ינשן הוה; ונתניא. אמר רבי אלעזר בר רבי צדוק: לא
36 שנו אלא כשאין עסקין באותו ענין, אבל עסקין באותו ענין - כשר. רבי שמעון מכשיר.
37 אמר רבא: מאי מעמא דרבי שמעון? קסבר: כיון שנתן ענינו לרשעה, שוב אין לו פירות.
38 אמר ריש לקיש: לא הכשיר רבי שמעון אלא לאלתר, אבל מקאן ועד עשרה ימים - לא.

תראה לרבינו יצחק דהא דקאמר "לשביעית" - היינו שפגמה חזקה כתובה לרב, או פגמה או זקפה והשגמטת נמי תוספת.
אונם קנס פתמי - קנס עזר ומאן שני רג. ומשום דלית ביה אלא קנס קרי ליה קנס. אבל באונס יש בו קטת ופגם. מה משעת פת דין נכתב ביום בו - דמשעת פסק דין איכא קלא
כמו בשטר, דבארמין בכל דוכתא כשעמד בדין דגבי משמטת.
אף כתובה נכתבת כיון ונתחמת בליה - יש מקומות שנתחמן לכתוב הכתובה בערב שבת ולחזמה במיאי שבת. ואין נכון לעשות כן, משום תוספת. ודלמא לית ליה קלא. ומיהו, דיכא
דקט מנייה - ליכא למחשך מידי, דבארמין בבבא בתרא (קט"א). אי ידעיתו יומא דאקיתו ביה - כתובו יומא דאקיתו ביה. אבל עסקין באותו ענין כשר - פירש ליה קלא כאלו
תחמו, בין כיום מומנים לחתום, כדפרשית לליל.

1 **חיישין** שזא פייס - ואין לקהשות: בגיטין הבאים ממדינת הים ובמשלש גט לאשתו
2 אמאי לא חיישין שזא פייס? הדבא הוא דחיישין טפי, לפי שערין לא נחתם,
3 וכי מתפייס שזא פייס? הדין דהוא דחיישין טפי, ורבי יוחנן - ורבותם בו חרי בווינה 'חומתו'
4 רגיל להתפייס, כיון דלא חתמו כל הגרביים לחתום, וכי מפייס נמי ליכא קלא, אבל כשכבר
5 חתמו כל העדים בגט, ומומנו ליתון - קא רגיל
6 קשה: ודברק 'כל הגט' (גיטין כטב.) גבי הוא
7 השרד גיטא לרביהו ואמר ליה לשליח: לא
8 היתביה גיטא עד תלתין יומין, פריך עלה: ונתוש
9 שנים עשר חדשי'. ובקונטרס פירש שם דבשולח
10 לא נמדינת הים ליכא למישש שזא פייס, ודומי
11 אמר הבעל: הליח קרמני, וכבר הגיע נז לידה,
12 ולא עקר נפשיה מוספיקא, אבל מ'מהבשיל' ש
13 לאשתו קשה, ונז לרבי יוחנן דהבא ונראה
14 לרבינו ר' עמרם: שזא עמה ביהוה ונז
15 הולך בשם - מסתמא חתמין קשה מנרש, והוי
16 שקובע זמן נתינת הגט - לצעודה קא מכוין, ולא
17 לתפייס, אבל בתר דלקמן, שדולק משש ואינו
18 אצלה בעיר - מסתמא לטובתה נחוקין, שלא
19 תתען, וקובע זמן - חתמין שזא יבא בתוך כן
20 ויתפייס, וכי תפייס נמי ליכא קלא, כיון שאינו
21 מנרשה בשביל קטטה - אפילו רבי יוחנן מודה
22 בהם.

23 **שזא** פייס - פירש בקונטרס: שזא נתיחד
24 עמה, והוי נז שיש, ואין נראה לרבינו זה:
25 דדא בסוף פרק 'מי שאחור' (גיטין ע"ב.) קמה:
26 ולגז שיש אין תפייס, שרדי לא נתיחד עמה:
27 ומריך עלה: וליחוש שזא פייס? משמע דרבי מילי
28 נתיחד, ורעה דלמא לית למפריך שזא פייס ומשום
29 דשזא פייס, דקאי, ורבי יוחנן דרירי הו גיטין כל
30 דשזא פייס, ורשי פרק 'כל הגט' (גיטין כטב.) רוצה לומר: שזא פייס וביטל, ואמר: גט שנתייחד בו הוא, ומיירי דהבא כשזאמר להם לחתום במאן עד עשרה ימים, או אלאחר, והם לא חתמו עד עשרה ימים, וכשת התחילו לא היה הבעל עם, ולכך חיישין שזא פייס וביטל שילוחותם, ושלא מדעתו חתמו. אבל אם אחר עשרה ימים עזר להם פולחום - כשר, דאפילו בטל הגט קודם - הא קיימא לו כרב בתנן דאמר בריש 'השולח' (שם ל"ב.) דחורו ומגשר בו, ומודה, אהדיא ד'אם לא באתי' אינו רוצה להפסיק. שזא פייס ובלט לא הוי ביבוי, דחור דאמר 'משכשך את אלמא באתי' לרב אבא - הוי נז משכשך, אף על גב דבטל אחר כך, אלא 'נתפייס וביא' קאמר, ומתוך כך בטל הגט, ואין מוכרי חתום אלא משום עלה גיטא, דחור לו ובא ומשני: באומר 'אנמת עלי לומר שלא באתי' שאלמו באתי, אם היא תאמר שלא באתי - היא נז, ועל פירוש הקונטרס קשה: דמאי משני דאף על גב דאמר 'אנמת עלי לומר שלא באתי' אצלה? אמר דחיישין ולא מהתקינו ליה ומודה, נז על פירוש רבינו זה קשה אהדיא ד'כל זמן שאבעור נגד פניך שלשים יום', דמשני: באומר 'אנמת עלי לומר שלא באתי' - מכל מקום נתייש שזא פייס עלה הגט, דכיון דלא אמר 'משכשך', ואלא הגט לא הוי עינבר מנגד פניה שלשים יום, ואם בתוך כך בטל - לא הוי גט ונראה לרבינו יצחק, דלא דחיישין לשזא פייס, אלא חיישין משום לטע בעלמא, שיתביא הבעל עלו בשבט שלש אהת, והשתא משני שפיר, באומר: אנמת בו; דכיון דהשתא מיהו עילוי - שוב לא יוציא עלו, וכספאי ליה מלחא, והשתא משני שפיר גם לפירושו הקונטרס, וכן משמע מהם מתוך פירושו דלא הוי אלא עלו, שהוכיח ברברי המקשה שרעורו של בעל, ו**ואיני**, ומאן עד עשרה ימים - ובנמצא כולו, כדאמרין בפרק קמא (גיטין י"ב.) דעדי גטו אין חתומין לו בלא זה, **אי** פסול כשזמנא אחד מתן קרוב או פסול - דאף על גב דאמרין (מכות א"ג.) שישלחין לזה: למפיון איתרו או אספדויה איתרו - הובא לא שיל, ודפשיטא דחמונו לרעת הבעל, **אמרי** לה פסול דאתי לאחלוףי בקיום שטרות דעלמא, ואם תאמר: מאי שזא מוקדש, דאמר לבתוח' (בבא מצ. פ"א.) אי בעי תתיס קרוב, בתחילה בין באמצע בין בסוף ויש לומר: דשאני נז מקדש דרעוי שלשה, ושנים מתן הכשרין חתומין עליו לשם עדות, הלכך לא אתי לאחלוףי, אבל שאן, שאן עריך כי אם שנים משום עדות - אימרו דשנים הראשונים דהיא הם לשם עדות, ואתי לאחלוףי, אבל קשה, דאמר חזקה: מלאוהו בקרובים - כשר, ומשמע בהדיא בפרק 'המגרש' (לקמן פ"ב.) ומליחיה חזקה, גבי מילי שיש שיתקן סתמא כהבת אימתו! ואומר רבינו על זה דעדי גטו אין חתומין לו בלא זה - סברי שראשונים הם עיקר עדות, לפי שתמנו הראשונים לפני כל העדים, אבל ההם, כבאר שטרות, כשראשונים שקרובים חתומי - חלה - אמרו: אותם שזמנא תחילה חתומי חתילה, או אחרין - כן חתמו למילא, ואומר רבינו זה: האפילו מתן פסול, לא פסיל אלא בתחילה, אבל באמצע וסוף - כשר, דכיון דלא הוי בתחילה - לא אתי לאחלוףי, והא דתניא בתוספתא, ומיילי חרי ברש' ג'ט פשטי' (בבא בתרא קס"ב.) הדי לו ארבעה וחמשה עדים חתומים על עדתו, ומנצא שנים הראשונים קרובים או פסולים - תתקיים העדות כבאר - כך הוי הגירסא בתוספתא: אומר רבינו זה: נקט שנים הראשונים' לרבותא, לפי שפירא חור' שהם עיקר עדות, לא כן שזא אמצעיין או פסולים, חתומים קרובים או פסולים, חתומים העדות כבאר, ואין נראה לרבינו יצחק, יאי שזא כשרות שנים קרובים, בין בתחלה בין באמצע בין בסוף - נידוש דלמא אתי לקומיה בשנים קרובים, או בחוד קרוב חודו, וליכא למימר דלעולם לא מקיים עד שיכיר כל החתימות בשטר, ואף על גב דבגט מקדש מקיימין מכל תלמא דאית ביה - ההם משום שאדמרתה רבנן להתיס על כל קשה, לא אסדרוה לקיים כולם, אבל הבא, דבמה דבעי מקיים - בעי קיים כבולוה, דהא אמרין ב'ט פשטי' לא שנו אלא בין העדים לתבא, אבל בין העדים לאשאר, אפילו הדיקו שיהא אחד - פסול, ופריך: בין העדים לתבא נמי ליתוש, ולדעא כתב הוא ועדיי בשיטה אחת, ואמר לרבות בעדות הוא ועדבדו! ומשני: כל כי היא נתיחד, אלא מקיימא אותו משום על מהו, משום מעלה, משום דבעלמא מכל חרי דאית בה מקיימין, יאי חודו עריך לקיים כל החתימות, אבל חודו חרי רבינו זה, ומפרש כמו שפירש בהלכות גדולות: דדוקא נקט בכרייתא 'שנים הראשונים קרובים' בו, דתליין דחמונו לכבודו לא למילי - לכך תתקיים העדות כבאר, אבל נמצא מן האמצעיין או מן הארוינים קרוב או פסול - עדותו בטלה, ודאי לשם עדות חתמו, ודבי קאמר ב'ט פשטי' (בבא בתרא קס"ב.) כל כי היא גוונא אין מקיימין מעירם של מילי אלא מעירם של עיקר עדות, אבל בעלמא - ארריה, הוי איפכא, דהוי מקיימין מעירם שלמעלה, ולא חתומים לפי דעתו, אמאי תליין כבאר שטרות חתומי למילי? לשיטתו של רבינו יצחק: הובא למיודי תאמר: למאן דאמר מילי חתומים, דעת בעל התוספתא לחתומים מעלה, והם חתומים לפי דעתו, אמאי תליין כבאר שטרות חתומי למילי? לשיטתו של רבינו יצחק: הובא למיודי איתרו כיון ואמר רבינו זה: ושאינו שטר, ועדיים החתומים נעשה כמו שנתקדה עדותם בבית דין.

1 **חיישין** שזא פייס; **ורבי יוחנן אמר: אפילו** **מפאן**
2 **ועד עשרה ימים; אם איתא דפייס - קלא** **אית ליה**
3 **למילחא. איתמר: אמר לעשרה** **"פתבו** **גט לאשתי",**
4 **אמר רבי יוחנן: שנים משום עדים, וכולם משום**
5 **תנאי, ורשי לקיש אמר: פולס משום עדים. הויכ**
6 **דמי? אילימא דלא אמר להו "פולס", והא תנן:**
7 **אמר לעשרה "פתבו** **גט לאשתי", אחד כותב ועינים**
8 **חוקמין? אלא דאמר להו "פולס", מאי בינייהו?**
9 **איפא בינייהו דחתום** **בי תרי מנייהו ביומיה, ואיך**
10 **מפאן ועד עשרה ימים. מאן דאמר משום תנאי -**
11 **מפאן ומפאן דאמר משום עדים - פסול. אי נמי:**
12 **נגזן ושמנצא אחד מהם קרוב או פסול: למאן דאמר**
13 **משום תנאי - פשר, למאן דאמר משום עדים -**
14 **פסול. אי חתום בתחילה קרוב או פסול, אמרי לה:**
15 **פשר, ואמרי לה: פסול. אמרי לה פשר - תנאי הוא;**
16 **אמרי לה פסול - אתי לאחלוףי בשטרות דעלמא.**
17 **ההוא דאמר להו לעשרה: "פתבו** **גט לאשתי", חתום**
18 **בי תרי מנייהו ביומיה ואיך מפאן ועד עשרה**
19 **ימים, אתא לקמיה דרבי יוחנן בן לוי. אמר ליה:**
20 כדא

1 **שזא פייס** - את אשתו בתוך כך, ובא עליה, והוי נז שיש, קלא אית ליה למילחא -
2 השכנתה והשכנתו שומעין תר קוטטה שבין אף לאשתו, ואכשר ישקטו את ריבם -
3 הדל מרגישים, אמר רבי יוחנן **שנים** - בתוך לחתום בו לשם עדים, ו**כולם** - אל החתום
4 בו אלא לכישה ברבים, וחנאי גמור הטיל בנז גה, דלא ליהוי גיטא אלא אם כן החתמן
5 בו כולו, כולם משום עדים - בתוכן לחתומי.
6 ושנים חתומין - וקטשא לתחילה, דאמריה בולם
7 צריכים לחתום, אלא דאמר **כולם** - דלא
8 שוואי גיטא עד דחתמין כולהו, מאי בינייהו -
9 בין משום תנאי בין משום עדים - כולם צריכים
10 לחתום, דבכי נמי תנן בספא דהדיא: "כולם
11 כתבו גט לאשתי" - אחד כותב וכולם חתומין.
12 ועד עשרה ימים - וקודם שנתנו ליה חתמו כולו,
13 ומאן דאמר משום עדים **פסול** - דלא הוי עדות
14 שלימה עד שחתמו כולם, ויכין כולם לא
15 חתמו כיום תכיתו - יהוי ליה מקודם, **נמצא**
16 אחד מתן קרוב או פסול - וקיימא לן בן שורדין
17 (ט"ו.) אפילו מנא עדים, ונמצא אחד קרוב או
18 פסול - עדותו בטלה, אי חתים בתחילה קרוב
19 או פסול - בשנים הראשונים חתום הקרוב,
20 וכולן חתמו בו כיום, אמרי לה **כשר** - למאן
21 דאמר משום תנאי, דאף על גב דאיתחיה ברישא
22 קרוב או פסול - העדות התקיים בראייה
23 לעדות, והוא חיבש לתנאי, דמסתמא לא
24 הכשרים מיהו לשם עדות, והקדוק לנחאי, **אחי**
25 **לאחלוףי** בשטרות דעלמא - דכיון דחתם
26 ברישא - אתי למינהו: זה ודאי לשם עדות
27 חתם, וכשריו קרוב בכל השטרות. **הוא דאמר**
28 לעשרה - "כולם כתבו גט לאשתי".
29 כדא

רבי חייא בר בא מתענגל בְּהָדָא אֱלִיסִים דְּמִבְרֵיא. רבי חייא רבא מתקל ביפי. רבי חנניא מתקל גושייא. לְקַיִים מַה שְׁנֵאמַר (תהלים קב, טו): **כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבֹנֶיהָ וְאֶת עֲפָרָהּ יַחֲנֹנוּ.**

הִלְכָה ח'

מתני' מאימתי אין קוצצין את האילן בשביעית? בית שמאי אומרים: כל האילן – משויציא. ובית הלל אומרים: ההרובין – משוישלו. והגפנים – משויגרעו. והזיתים – משויניצו. ושאר כל האילן – משויציא. וכל האילן בין שבא לעונת המעשרות – מותר לקוצצו.

ובפסח יהא ביות ולא יקצנו? רובע. רבן שמעון בן גמליאל אומר: הכל לפי תוית.

גמרא תני רבי חנניא בר פפא: הרובין, שלשולן – היא הנמן.

גפנים משויגרעו. אומר רבי יונה: משויחילו מים. כמה דאת אמר (איוב לו, טו): **כִּי יִגְרַע נֹטְפֵי מַיִם, יִזְקוּ מִטֵּר לְאָדוּ.**

זיתים משויניצו. אומר רבי יונה: משחקניסו רובע. מה? רובע נץ או רובע זיתים? אומר רבי יונה: לאי דו נץ שהוא עושה רובע זיתים.

אומר רבי יונה: בתיב (דברים כח, ט): **כִּי יִשַׁל זֵיתְךָ.** חד תלת מאה וארבעין קיים בה.

אומר רבי יונה: בתיב (ויאל ב, כב): **כִּי עֵץ נֶשֶׂא פְרִיו – מִגִּיד, שְׁלֵא נֶשֶׂא פְרִיו בְּעוֹלָם הַזֶּה. הַתְּאֵנָה וְגַפְנֵי נִתְּנוּ חִילָם – מִגִּיד שְׁלֵא נִתְּנוּ חִילָם בְּעוֹלָם הַזֶּה.** אומר רבי יונה בשם רבי חמא בר חנינא: המת בשבע שני גוג – אין לו חלק לעתיד לבא. מימנא, דאכיל פרוטגמניא – אכיל משתיתא. שמע רבי יוסי ואמר: ויאותר! עד גדון אית תותבה לעלמא דאתי!

רבי יונה בשם רבי חייא בר אשי: עתידין הן חבירין להתינגע מבתי

[דף י"ג ע"א]

בנסיות לבתי מדרשות. מה טעם? (תהלים פד, ח) **וְלָכֹן מִחִיל אֵל חֵיל, יִרְאֶה אֵל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן.**

רבנן דמסירין אמרי, קטני עבדים ותיילותיו של נבוכדנצר – לא היוין ולא נידונין. ועליהן הוא אומר (ירמיה נא, טו): **וְיִשְׁנוּ שְׁנַת עוֹלָם וְלֹא יִקְיֹצוּ.**

מאימתי קטני ישראל היוין? רבי חייא רובא ורבי שמעון ברבי. חד אמר: משוילדו. וחד אמר: משוידברו. מאן דאמר משוילדו – (תהלים כב, לב) **יִבְאוּ וְיִגִּידוּ צְדָקְתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה.** מאן דאמר משוידברו – (שם) **זֶרַע יַעֲבֹדְנוּ יִסְפַּר לֵה' לְדוֹר.**

תני בשם רבי מאיר: משוהו יודע לענות אמן בבית הכנסת. מה טעמא? (ישעיה כו, ב) **פֶּתַח שַׁעֲרֵים וַיְבֹא גוֹי צָדִיק שֹׁמֵר אֲמִנִים.**

תַּמּוֹן אָמְרִי: מְשִׁימוֹלוּ – (תהלים פח, טז) **נִשְׁאֲתִי אִמִּיךָ אֶפּוֹנָה**. וְרַבְּנָן דְּהִקְא אָמְרִין: מְשִׁימוֹלוּ – (שם) וּלְצִיּוֹן יֹאמֶר, אִישׁ וְאִישׁ יֵלֵד בָּהּ, וְהוּא יְכוּנְנָה עַלְיוֹן.

רַבִּי אֲלֶעָזָר אוֹמֵר: אֶפְיֵלוּ נְפִלִים, מַה טַּעַם? (ישעיהו מט, ו) וּנְצוּרֵי יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב.

הַרְרֵן עֲלֶיךָ בְּרֵאשׁוֹנָה

פֶּרֶק חֲמִישִׁי

הִלְכָה א' מִתְנִי' בְּנֹת שׁוּחַ, שְׁבִיעִית שְׁלֶחֶן – שְׁנֵייהָ, שְׁחֵן עוֹשׂוֹת לְשְׁלוֹשׁ שָׁנִים. רַבִּי יְהוּדָא אוֹמֵר: הַפְּרֻסִיּוֹת, שְׁבִיעִית שְׁלֶחֶן – מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, שְׁחֵן עוֹשׂוֹת לְשְׁתֵּי שָׁנִים. אָמְרוּ לוֹ: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בְּנֹת שׁוּחַ.

גמרא מֵהוּ בְּנֹת שׁוּחַ? פִּימְרִיָּה.

מַה? בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה הֵן עוֹשׂוֹת, אוֹ אַחַת לְשְׁלוֹשׁ שָׁנִים? בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה הֵן עוֹשׂוֹת, אֶלָּא שְׁאֵין פִּירוּתֵיהֶן מִגְמָרִין אֶלָּא לְאַחַר שְׁלוֹשׁ שָׁנִים. בְּיַצַּד הוּא יוֹדֵעַ? רַבִּי יוֹנָה אָמַר: מְשִׁיקְשׁוֹר עָלָיו הוּט. תַּנִּי שְׁמוּאֵל: תּוֹחֵב בְּהֵן קִיסְמִין.

תַּנִּי, רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵילָן שְׁחֵנַט קוֹדֵם חֲמִישָׁה עֶשְׂרֵן בְּשָׁבַט – מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבֵר. לְאַחַר חֲמִישָׁה עֶשְׂרֵן בְּשָׁבַט – מִתְעַשֵּׂר לְבָא. תַּנִּי, אָמַר רַבִּי נְחֵמְיָה: בְּפֹה דְכָרִים אָמְרוּרִים? בְּאֵילָן שְׁהוּא עוֹשֶׂה שְׁתֵּי גֹרְנוֹת בְּשָׁנָה. אֶבֶל בְּאֵילָן שְׁהוּא עוֹשֶׂה גֹרֶן אֶחָד בְּשָׁנָה, כְּגוֹן זֵיתִים וְתַמְרוֹס וְחֲרוֹבִין, אַף עַל פִּי שְׁחֵנַטוֹ קוֹדֵם לְזִמְן הָיָה – הָרִי הֵן בְּלַעֲתִיד לְבֹא.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: נִהְגוּ בְּחֲרוֹבִין כְּרַבִּי נְחֵמְיָה. מוֹתִיב רַבִּי שְׁמַעוֹן קוֹמִי רַבִּי יוֹחָנָן: וְהָא תַּנִּינָן: בְּנֹת שׁוּחַ, שְׁבִיעִית שְׁלֶחֶם – שְׁנֵייהָ, שְׁחֵן עוֹשׂוֹת לְשְׁלֹשׁ שָׁנִים. עַל דְּעָתְדָהּ, מַה שְּׁעֵשׂוּ בְּשְׁבִיעִית – יְהוּ שְׁבִיעִיתוֹ! וְהוּא מְקַבֵּל מִינֵיהּ.

אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר כְּהֵנָא: וְתַמְרֵיהּ אָנָּא, אֵיךְ הָיָה מוֹתִיב רַבִּי שְׁמַעוֹן קוֹמִי רַבִּי יוֹחָנָן וְהוּא מְקַבֵּל מִינֵיהּ? וְתַכְיֵינֵיהּ, אָנָּא אָמַר חֲרוֹבִין, וְאֵת אָמַר בְּנֹת שׁוּחַ! אָנָּא אָמַר מְנַהֵג, וְאֵת אָמַרְתָּ הִלְכָה! אָנָּא אָמַר רַבִּי נְחֵמְיָה, וְאֵת אָמַר רַבְּנָן! אֶלָּא, הִיא חֲרוֹבִין הִיא בְּנֹת שׁוּחַ. הִיא מְנַהֵג הִיא הִלְכָה. הִיא רַבִּי נְחֵמְיָה הִיא רַבְּנָן.

תַּמּוֹן אָמְרִין: אֵילָן שְׁחֵנַט קוֹדֵם רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל עוֹלָם – מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבֵר. וְלֹאֲחַר רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל עוֹלָם – מִתְעַשֵּׂר לְבָא. הַתִּיב רַבִּי יוֹדֵן בַּר פְּדִיא קוֹמִי רַבִּי יוֹנָה: הָרִי חֲרוֹבִין הָרִי הֵן הוֹנְטִין קוֹדֵם רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל עוֹלָם, וְהֵן מִתְעַשְׂרִין לְבָא! וְלֹא שְׁמִיעַ דְּאָמַר רַבִּי חִינְנָא בַר פְּפָא:

[דף י"ג ע"ב]

חֲרוֹבִין, שְׁלֹשׁוֹן – הִיא חֲנֻטָּה!

אָמַר רַבִּי יוֹסֵא: הֵבִיא שְׁלִישׁ לַפְּנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל עוֹלָם – מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבֵר. אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל עוֹלָם – מִתְעַשֵּׂר לְבָא. הַתֵּיב רַבִּי זְעִירָא קוֹמֵי רַבִּי יוֹסֵא: פְּעָמִים שְׁהַשָּׁנִים מְאֻפְלוֹת וְתַמְרִים מְטִילוֹת שְׂאֹר אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל עוֹלָם, וְהֵן מִתְעַשְׂרוֹת לְשַׁעֲבֵר! אָמַר רַבִּי זְעִירָא: לֹא מִן דְּעִתִּיהָ הָיָה רַבִּי יוֹסֵא אָמַר הֵדָא מִלְתָּא, אֲלָא מִן הֵדָא דְרַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּן לָקִישׁ.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲהוּא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל בַּר אָבָא: הֵבִיא שְׁלִישׁ קוֹדֵם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשַׁבָּט – מִתְעַשֵּׂר לְשַׁעֲבֵר. אַחַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשַׁבָּט – מִתְעַשֵּׂר לְבָא. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: וְיֵאוּתִי! הֲרִי אֶתְרוּז עֲקֶרְתָּהּ הִנְטוּ וְלֹא עֲקֶרְתָּהּ שָׁנְתָה? וְכֵאֵן עֲקֶרְתָּ שָׁנְתָה וְלֹא עֲקֶרְתָּהּ הִנְטוּ?

רַבִּי בּוֹז בַּר חֵיָא בְּעֵי קוֹמֵי רַבִּי זְעִירָא: מַעֲתָה, שְׁלִישׁ הֲרֵאשׁוֹן – לְשַׁעֲבֵר, שְׁלִישׁ הַשְּׁנִי – לְבָא! אָמַר לִיה: שְׁלִישׁ הֲרֵאשׁוֹן קָשָׁה לְבָא, מִכִּיּוֹן שֶׁהוּא בָּא – מִיָּד הוּא גָּדֵל. אָמַר רַבִּי בָּא: בְּאָרְסִים אוֹמֵן וְלִיף לָהּ רַבִּי זְעִירָא. שְׁמוּאֵל אָמַר: שִׁיתִין יוֹמִין – שִׁיתָא עֲלִי. שִׁיתָא יוֹמִין – שִׁיתִין עֲלִי.

תַּנְי, רַבִּין שְׁמַעוֹן בְּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: מִן צֵאת עֲלִין וְעַד חַפְגִּין – חֲמִשִּׁים יוֹם. מִן חַפְגִּין וְעַד הַשִּׁיתִין הַנּוֹכְלוֹת – חֲמִשִּׁים יוֹם. מִן שִׁיתִין הַנּוֹכְלוֹת עַד הַתְּאָנִים – חֲמִשִּׁים יוֹם. רַבִּי אוֹמַר, כּוֹלְהֵן – אַרְבָּעִים אַרְבָּעִים יוֹם.

לְקַט תְּאֵנָה וְאִינוּ יוֹדְעֵי אִימְתֵי הִנְטָה? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: מוֹנָה מוֹאָה יוֹמִין לְמַפְרַע. אִם הָלַל תּוֹכֵן חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשַׁבָּט, וְהוּא יוֹדְעֵי אִימְתֵי הִנְטָה. אָמַר לֹא: וְהֲרִי עַמּוּד בְּמִכְרִיא, וְהֵן עוֹשׂוֹת לְשָׁנָה אַחֲתָא! אָמַר לְהֵן: וְהֲרִי עַמְכֶם בְּצִיפּוּרִין, וְהֵן עוֹשׂוֹת לְשָׁנִים שְׁנַיִם!

הַלְכָה ב'

מִזְתַּנִּי הַטּוֹמֵן אֶת הַלּוֹף בְּשִׁבְעִיעִית, רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: לֹא יַפְחוֹת מִפְּאֵתִים, עַד גֹּבֵהַ שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים, וְטַפַּח עֶפֶר עַל גִּבּוֹ. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא יַפְחוֹת מֵאַרְבַּעַה קַבִּין, עַד גֹּבֵהַ טַפַּח, וְטַפַּח עֶפֶר עַל גִּבּוֹ. וְטוֹמְנוּ בְּמָקוֹם דְּרִיסַת בְּנֵי אָדָם.

לוֹף שְׁעִבְרָה עֲלֵיו שְׁבִיעִית, רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמַר: אִם לְקַטּוּ הַעֲנָנִים אֶת עֲלֵיו – לְקַטּוּ. וְאִם לֹא – יַעֲשֶׂה חֲשִׁבוֹן עִם הַעֲנָנִים. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמַר: אִם לְקַטּוּ עֲנָנִים אֶת עֲלֵיו – לְקַטּוּ. וְאִם לֹא – אִין לַעֲנָנִים עֲמוּ חֲשִׁבוֹן.

לוֹף שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית שֶׁנִּכְנַס לְשִׁבְעִיעִית, וְכֵן בְּצֻלִים חֲקִיצוֹנִים, וְכֵן פּוֹאָה שֶׁל עֵידִית, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: עוֹקְרִין אוֹתָן בְּמֵאֲרוּפוֹת שֶׁל עֵין. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: בְּקַרְדּוּמוֹת שֶׁל מִתְּכוֹת. וּמוֹדִים בְּפוֹאָה שֶׁל צִלְעוֹת – שְׁעוֹקְרִין אוֹתָן בְּקַרְדּוּמוֹת שֶׁל מִתְּכוֹת.

מֵאִימְתֵי מוֹתֵר אָדָם לִקַּח לוֹף בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית? רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: מִיָּד. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: מִשְׁיַרְבָּה הַחֲדָשׁ.

גְּמֵרָא הַטּוֹמֵן אֶת הַלּוֹף. עַד כְּדוֹן לוֹף. בְּצֻלִים? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: הִיא לוֹף, הִיא בְּצֻלִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵא: מִסְתַּבְּרָא בְּבְצֻלִים, אֲפִילוּ פְחוֹת מִכָּאֵן – מוֹתֵר, דְּאִינִין שְׁפִין.

לוֹף שְׁעֵבְרָה עָלָיו שְׁבִיעִית כּוֹי. רַבִּי אֶבְרָהָם בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֲתִיב דְּרַבִּי יְהוּדָה – פְּרָבִי לִיעָזֵר, וְדְרַבִּי יוֹסִי – פְּרָבִי יְהוֹשֻׁעַ. דְּתַנִּינָן תַּמּוּן: הָעֲנָנִים – אוֹכְלִין אַחַר הַבִּיעוּר, אֲכָל לֹא עֲשִׂירִים; דְּכָרִי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֶחָד

[דף י"ד ע"א]

עֲנָנִים וְאֶחָד עֲשִׂירִים – אוֹכְלִין אַחַר הַבִּיעוּר.

רַבִּי אִימִי בְּעֵי קוּמִי רַבִּי יוֹחָנָן: מִתְנִיתָא עַד שְׁלֹא גְזָרוּ עַל הַסְפִּיחִים? אָמַר לֵיהּ: וְכִי בַּעֲלִיָּה הָיִיתָ? סָבַר רַבִּי אִימִי: אִיסוּר סְפִיחִים – תּוֹרָה! אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה: בְּעָלִי לוֹף שׁוֹטָה – הִיא מִתְנִיתָא.

אֵיתִי רַב הוֹשֻׁעִיא מִתְנִיתָא דְּכַר קַפְרָא מִן דְּרוּמָא, וְתַנִּי: עָלִי לוֹף [שׁוֹטָה] וְעָלִי בְּצָלִים! אֵית לָךְ מִימַר: עָלִי בְּצָלִים הַשּׁוֹטִיין?

מִילְתִּיהָ דְּרַבִּי יְרֵמְיָה אָמְרָה: דְּכַר שֵׁישׁ לֹא בִיעוּר שְׁנַמְצָא בְּתוֹךְ דְּכַר שְׁאִין לֹא בִיעוּר – יֵשׁ לֹא בִיעוּר. מַה עָבַד לָהּ רַבִּי יְרֵמְיָה? פֶּתַר לָהּ: בְּשִׁשְׁיָקָף בְּעָלִין.

רַבִּי יוֹסִי פֶּתַר לָהּ מִתְנִיתָא – לְפָנֵי רֹאשׁ הַשְּׁנָה הַשְּׁבִיעִית, נִטְעוּ לְפָנֵי רֹאשׁ הַשְּׁנָה הַשְּׁבִיעִית, וְעָשָׂה בִּיצִים לְפָנֵי שְׁבִיעִית, וְדִיכְנֹו בְּשְׁבִיעִית, וְעָקְרוּ בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, אִין תִּימַר: דִּיכּוֹן בְּעִיקוּר – כּוֹלֹ לְעֲנָנִים, אִין תִּימַר: אִין דִּיכּוֹן בְּעִיקוּר – אִין כּוֹלֹ לְעֲנָנִים. מִסְפֵּק – וְעָשָׂה הַשְּׁבוּן עִם הָעֲנָנִים.

רַבִּי הוֹזְקִיָּה פֶּתַר מִתְנִיתָא – עָרַב רֹאשׁ הַשְּׁנָה שְׁבִיעִית. נִטְעוּ עָרַב רֹאשׁ הַשְּׁנָה שְׁבִיעִית, וְעָשָׂה בִּיצָה בְּתַחֲלִית שְׁבִיעִית, וְדִיכְנֹו בְּשְׁבִיעִית, וְעָקְרוּ בְּסוֹף שְׁבִיעִית, אִין תִּימַר: דִּיכּוֹן בְּעִיקוּר – כּוֹלֹ לְכַעַל הַפִּית אִין תִּימַר: אִין דִּיכּוֹן בְּעִיקוּר – אִין כּוֹלֹ לְכַעַל הַפִּית, לְפִיכֶךָ אִין לְעֲנָנִים עִמּוּ הַשְּׁבוּן.

וְעָשָׂה בְּאַרְצֵי שְׁלֹשׁ שָׁנִים – נִתְּנָן לְעֲנָנִים רֹבְעֵי. שְׁתֵּי שָׁנִים – נִתְּנָן לְעֲנָנִים שְׁלִישִׁי. שְׁנָה אַחַת – נִתְּנָן לְעֲנָנִים מִחֻצָּה.

רַבִּי יוֹסִי פֶּתַר מִתְנִיתָא – לְפָנֵי רֹאשׁ הַשְּׁנָה שְׁבִיעִית.

רַבִּי הוֹזְקִיָּה פֶּתַר מִתְנִיתָא – עָרַב רֹאשׁ הַשְּׁנָה שְׁבִיעִית.

לוֹף שֶׁל עָרַב שְׁבִיעִית כּוֹי. רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּיא בְּעָא קוּמִי רַבִּי זְעִירָא: אַף בְּשִׂאָר

[דף י"ד ע"ב]

שְׁנֵי שְׁבוּעֵי בְּזֵי וְהָא תַנִּי: הֵיטְהָ שְׁנִיָּה נִכְנַסְתָּ לְשְׁלִישִׁית – אִינוּ מִדְּכְנֹו, וְאִינוּ מוֹנְעֵי מִמֶּנּוּ מִיּוֹם בְּשִׁבִיל שִׁיחָא מְעֻשָׂר שְׁנִי. הֵיטְהָ שְׁלִישִׁית נִכְנַסְתָּ לְרַבִּיעִית – מִדְּכְנֹו וּמוֹנְעֵי מִמֶּנּוּ מִיּוֹם בְּשִׁבִיל שִׁיחָא מְעֻשָׂר עֲנִי. הֲדָא אָמְרָה: שְׁדִיכּוֹן בְּעִיקוּר! רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי: לֹא תִפְתָּר שְׁעָקְרָן עַד שְׁלֹא צִימְחוּ.

וְכֹן בְּצָלִים חִקִּיצוּנִים. קְטִינָאֵי.

מוֹדִים בְּפִיָּה שֶׁל צְלָעִית. פִּיטְרָה. וְתַנִּי עָלֶיהָ: מְקוֹם שְׁנַהֲגוּ לְחֵרוּשׁ – יְהוֹרֹשׁ. לְנֶפֶשׁ – וְנֶפֶשׁ.

מֵאַיִמִי מוֹתֵר אָדָם לִיֶּחֶס לִוּף בֵּי. מַה טַּעְמָא דְרַבִּי יוֹדֵה? גָּזְרוּ עַל הַלּוּף, וְלֹא גָזְרוּ עַל הַיָּרֵק. מַעֲתָה, אֲפִילוֹ בְּשָׁבִיעִית יֵהֵא מוֹתֵרוֹ! בְּמִזְמוֹן אֲנִי קְיָיִמִינָן, שְׁלֵא יִלְךְ וְיִבִּיא מִן הָאִיסוּר, וַיֹּאמֶר: מִזְמוֹן הַבְּאֵתִי!

תְּנִי, אָמַר רַבִּי יוֹדֵה: מַעֲשֵׂה שְׁהִינְנוּ בְּעֵין פּוֹשִׁין, וְאֶכְלְנוּ לִוּף עַל פִּי רַבִּי טְרַפּוֹן בְּמוֹצָאֵי הַחֵג שֶׁל מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי: עַמּוּד הֵייתִי, וְלֹא הָיָה אֵלָּא מוֹצָאֵי הַפֶּסַח!

הַלְכָה ג'

מִתְנִי' אֵלּוּ בָלִים שְׁאִין הָאוּפוֹן רִשְׁאֵי לְמוֹכְרֵן בְּשָׁבִיעִית: מַחְרִישָׁה וְכַל בְּלִיָּה, הַעוֹל, וְהַמְזוּרָה, וְהַדְּקָר. אֶבֶל מוֹכֵר הוּא מִגַּל יָד, וּמִגַּל קָצִיר, וְעִנְיָה וְכַל בְּלִיָּה. זֶה הַכֵּל: כָּל שֶׁמֶלֶאכְתּוֹ מִיּוֹתֵדֶת לְעִבּוּדָתוֹ – אָסוּר. לְאִיסוּר וּלְהִיתֵר – מוֹתֵר.

הַיּוֹצֵר – מוֹכֵר חֶמֶשׁ בְּדֵי שְׁמוֹ, וְחֶמֶשׁ עֲשָׂרָה בְּדֵי יוֹן, שֶׁכֵּן דָּרְכוֹ לְהִבִּיא מִן הַהַפְקָר. אִם הִבִּיא יוֹתֵר מִכֵּאן – מוֹתֵר. וּמוֹכֵר לְעִבּוּדִים בְּאַרְיָן, וְלִישְׂרָאֵל בְּחוּצָה לְאַרְיָן.

בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: לֹא יִמְכּוֹר לוֹ פְּרָה הוֹרֶשֶׁת בְּשָׁבִיעִית, וּבֵית הַלֵּל מוֹתִירִין מִפְּנֵי שִׁיכּוֹל לְשׁוֹחֲטָהּ וּמוֹכֵר לוֹ פִּירוֹת אֲפִילוֹ בְּשַׁעַת הַזֶּרַע. וּמִשְׂאֵיל לוֹ סֵאתוֹ, אִף עַל פִּי שְׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ גֹזֶרֶן. וּפּוֹרַט לוֹ מַעוֹת, אִף עַל פִּי שְׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ פּוֹעֲלִין, וְכוּלֵן, בְּפִירוּשׁ – אָסוּרָה.

גְּמָרָא אֵילּוּ בָלִים בֵּי. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: בִּינֵי מוֹתְנִיתָא, אֵילּוּ בָלִים שְׁאִין הָאוּפוֹן רִשְׁאֵי לְמוֹכְרֵן בְּשָׁבִיעִית לְהַשׁוּד עַל הַשְּׁבִיעִית.

סֵתְמוֹן מַהוּ? מִן פּוּחַ דְּתַנְיָ: "לְאִיסוּר וּלְהִיתֵר – מוֹתֵר" הִדָּא אָמְרָה: סֵתְמוֹן – מוֹתֵר.

הַיּוֹצֵר מוֹכֵר בֵּי.

[דף ט"ו ע"א]

וְחַשׁ לֹמֵר שְׁמוֹא הַחֲלִיתִי! אָמַר רַבִּי יוֹנָה: נִיפְרוֹת הֵן, אֵילּוּ שֶׁל יוֹן וְאֵילּוּ שֶׁל שְׁמוֹן. אָמַר רַבִּי עִזְיָא: אֲדָרָא דְאֵילּוֹן חֲכִימָא וְאֲדָרָא דְאֵילּוֹן חֲכִימָא.

מוֹכֵר לְעִבּוּדִים בְּאַרְיָן. וְאֲפִילוֹ יוֹתֵר מִכֵּאן.

וְלִישְׂרָאֵל בְּחוּצָה לְאַרְיָן. אֲפִילוֹ מִן הַקְּנִוִי בְּאַרְיָן.

בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים בֵּי. תְּנִי: הַמּוֹכֵר שׁוֹר לְהַבִּירוֹ וְנִמְצָא נִגְחָן, רַב אָמַר: מִקַּח טַעוֹת הוּא. וְשְׁמוּאֵל אָמַר: יִכּוֹל הוּא מִימַר: "לְשִׁחִיטָה מְכַרְתִּיו לָךְ". מַה אֲנִי קְיָיִמִין? אִם בְּשִׁמְכְרוּ לְאָרִים – דְּבָרֵי הַכֵּל לְחִרְיֶשָׁה מְכַר. אִם בְּשִׁמְכְרוּ לְטִבַּח – דְּבָרֵי הַכֵּל לְשִׁחִיטָה מְכַר. אֵלָּא בִּי נֵן קְיָיִמִין: בְּשִׁמְכְרוּ לְסַרְסוּר. רַב אָמַר: מִקַּח טַעוֹת הוּא. שְׁמוּאֵל אָמַר: יִכּוֹל הוּא מִימַר: "לְשִׁחִיטָה מְכַרְתִּיו לָךְ".

מַחֲלָפָא שִׁטְתִּיהָ דְרַבִּי: מַחֲלָפָא שִׁטְתִּיהָ דְשְׁמוּאֵל! דְּאִיתְפַּלְגוּן: מְכַרָה לוֹ בִּיבֵל עֲצָמוֹ – רַב אָמַר: קָנָה וַיּוֹצֵא מִיָּדוֹ בִּיבֵל. שְׁמוּאֵל אָמַר: לֹא קָנָה.

מחלפא שיטתיה דרבו! תמן אמר: קנה, וכא הוא אמר: לא קנה! תמן – ביזבל מפורסם הוא. ברם
הכא – מקח טעות הוא.

מחלפא שיטתיה דשמואל! תמן הוא אמר: לא קנה, וכא הוא אמר: קנה! לאיזה דבר מכרה לו, לא
לזריעה? ברם הכא – יכול הוא מימר ליה: "לשהיטתה מכרתני לך".

רב – בבית שמואי, ושמואל – בבית הלל! רב בבית שמואי, ואפילו יסבור בבית הלל, לית אורחא
משעתה תלתין יומין? ויתין תלתתני יומיא לא מקח טעות הוא?

ושמואל בבית הלל, ואפילו יסבור בבית שמואי, לית אורחא דבר נשא מיכוס תורא רדייא?

רבי אחא, רבי תנחום בר חיאי בשם רבי יוחנן: השאיל לו סאתו, וכא ומצאו מודד בה – אינו זקוק
לו. כל שכן במושכירה לו.

הלכה ד'

מתני' משאלת אשה להכירתה החשודה על השביעית נפה וכברה וריחיים ותנור. אבל לא תבור
ולא תמחן עמה.

אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה, ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה. אבל משתטיל
את המים – לא תגע אצלה, שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה. וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום.

ומחזיקין ידי עבדים בשביעית, אבל לא ידי ישראל. ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום.

גמרא רבי זעירא בעי קומי רבי מנא: מתניתא – בסתם, אבל במפרש – לא? אמר ליה: וסתמו –
לאו כפירושו הוא? אני אומר: נפה – לספור בו מעות, כברה – לכבור בה חול, ריחיים – למחון בו
ממנין, תנור – למחון בו אונין של פשתן.

רבי הנחם בעי: במה קנסו? במקום שזרעין ואוכלין, או במקום שזרעין ולא אוכלין?

[דף ט"ו ע"ב]

מה נפק מביניהון? ראו אותו לוקח מן הסירקי, אין תימר במקום שזרעין ואוכלין, ראו אותו לוקח
מן הסירקי – אסור. אין תימר במקום שזרעין ולא אוכלין, ראו אותו לוקח מן הסירקי – מותר.

רבי יוסי בר חנינא בעי: על כל פרקא איתאמרת, או על הדה הלכתא איתאמרת? רבנן דקיסרין
בשם רבי יודא בר טיטוס, מן מה דלא תנינן בגיטין אלא תדא הלכתא, תדא אמרה: על תדא
הלכתא איתאמרת.

תמן תנינן: נחתום שהיא עושה בטומאת, לא לשון, ולא עורכין עמו. ותני עלה: לא בזרין, ולא
מוחנין, ולא מרקדין עמו. והכא הוא אמר הכין? אמר רבי לא: כן – להולין, כן – לתרומה. אית
לך מימר: נחתום בתרומה?

חברייה אמרי: כן – בלותת, וכאן – בשאינו לזנת.

מתניתא מסייע לחברייה! אבל משתטיל מים – לא תגע אצלה, שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה.

וְכוּלֵן לֹא אָמְרוּ אֵלָא מִפְּנֵי דְרַבִּי שְׁלֹום. רַבִּי הֵיילָא וְרַבִּי אִימִי. חַד אָמַר: חֲרוּשׁ לָהּ טְבָאוֹת, וְאַנָּה נָסַב לָהּ מִנְּהַ בְּתַר שְׁמִיטָתָא. וְחֲרָנָא אָמַר: אִישִׁיר. מֵאֵן דְּאָמַר טְבָאוֹת, מַה שׁוֹאֲלִין בְּשִׁלּוּמָן? אִישִׁיר. מֵאֵן דְּאָמַר לְעִבּוּ"ם אִישִׁיר, מַה שׁוֹאֲלִין בְּשִׁלּוּמָן, יִשְׂרָאֵל, שְׁלֹום עֲלֵיכֶם.

דְּלָמָא, רַבִּי הֵינְנָא בְּרַ פְּפָא וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַ נְהֻמְנִי עֵבְרוּן עַל חַד מְחוּרְשֵׁי שְׁבִיעִית. אָמַר לֵיהּ רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַ נְהֻמְנִי: אִישִׁיר!

אָמַר לֵיהּ רַבִּי הֵינְנָא בְּרַ פְּפָא: וְלֹא בְּן אֹלְפֵן רַבִּי (תְּהֵלִים קכט, ח) וְלֹא אָמְרוּ הָעֵבְרִים בְּרַבַּת ה' אֲלֵיכֶם – שְׁאָסוּר לִזְמַר לְחֻרְשֵׁי שְׁבִיעִית "אִישִׁיר"!

אָמַר לֵיהּ: לְקֻרוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ, לְדְרוּשׁ אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ? וְלֹא אָמְרוּ הָעוֹבְרִים, אֵלֹו עוֹבְדֵי בּוֹכְכִים שְׁעוֹבְרִין מִן הָעוֹלָם, וְלֹא אָמְרוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּרַבַּת ה' עֲלֵיכֶם.

מַה יִּשְׂרָאֵל אוֹמֶרֶת לָהּ? בְּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם ה'. לֹא הֵיִיכֶם שְׁפַל הַפְּרָכוֹת הַבָּאוֹת לְעוֹלָם – בְּנוֹתֵינוּ, וְאֵין אַתֶּם אוֹמְרִים לָנוּ: בָּאוּ וְטַלוּ לָכֶם מִן הַפְּרָכוֹת הָאֵילוּ! וְלֹא עוֹד, אֵלָא שְׁאַתֶּם מְנַלְגְּלִין עֲלֵינוּ פִּיסִים וְיִמּוֹת וְנִגְלָלוֹת וְאַרְנוּנוֹת.

הַדְרָן עֲלֵהּ בְּנוֹת שׁוּחַ

פֶּרֶק שְׁשִׁי

הַלְכָה א' מִתְנִי' שְׁלֹשׁ אַרְצוֹת לְשְׁבִיעִית: כָּל שְׁתַּחֲוִיקוּ עוֹלֵי כְּבֵל מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל עַד גְּזִיב – לֹא נֶאֱכַל וְלֹא נֶעְבַד.

כָּל שְׁתַּחֲוִיקוּ עוֹלֵי מִצְרַיִם מִגְּזִיב וְעַד הַנְּהַר וְעַד אֲמֵנָה – נֶאֱכַל אֲכַל לֹא נֶעְבַד. מִן הַנְּהַר וּמֵאֲמֵנָה וְלַפְּנִים – נֶאֱכַל וְנֶעְבַד.

גְּמֵרָא בְּתִיב (דְּבָרִים יב, א): אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בְּאַרְצֵי. בְּאַרְצֵי – אַתֶּם הַיִּיבִין לַעֲשׂוֹת, וְאֵי אַתֶּם הַיִּיבִים לַעֲשׂוֹת בַּחוּצָה לְאַרְצֵי.

עֲדִיין אֵנוּ אוֹמְרִים: מִצְוֹת שְׁחֵן תְּלוּיוֹת בְּאַרְצֵי – אֵינֵן נוֹהֲגִין אֵלָא בְּאַרְצֵי. יְכוּל אֲפִילוּ מִצְוֹת שְׁאֵינֵן תְּלוּיוֹת בְּאַרְצֵי – לֹא יְהוּ נוֹהֲגוֹת אֵלָא בְּאַרְצֵי? תְּלֻמוֹד לִזְמַר (דְּבָרִים יא, טו-יז): הַשְּׁמֹרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶם, וְחָרָה אַף ה' בְּכֶם וְגוֹמֵר, וְשִׁמְתֶם אֶת דְּבָרֵי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וְגו'. מַה אֵית לָדָּ? בְּגוֹן תְּפִילִין וְתֻלְמוּד תּוֹרָה. מַה תְּפִילִין וְתֻלְמוּד תּוֹרָה שְׁאֵינֵן תְּלוּיין בְּאַרְצֵי – נוֹהֲגִין בֵּין בְּאַרְצֵי בֵּין בַּחוּצָה לְאַרְצֵי, אַף כָּל דְּבַר שְׁאֵינֵן תְּלוּי בְּאַרְצֵי – יְהֵא נוֹהֵג בְּאַרְצֵי וּבַחוּצָה לְאַרְצֵי.

מַעֲתָה, מִשְׁגָּלוּ – יְהוּ פְּטוּרִין בְּתִיב (נַחֲמִיה ח, יז) וַיַּעֲשׂוּ כָל הַקְּהָל הַשְּׁבִים מִהַשְּׁבִי סִבּוֹת, וַיִּשְׁבוּ בְּסִבּוֹת, כִּי לֹא עָשׂוּ מִימֵי יִשׁוּעַ בֶּן נוּן. וְלָמָּה "יִשׁוּעַ"? רַבִּי הִלֵּל בְּרִיהַ דְּרַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַ נְהֻמְנִי: פְּגָם הַכְּתוּב כְּבוֹד צְדִיק כְּבוֹד פְּקוּרָא, מִפְּנֵי כְּבוֹד צְדִיק בְּשַׁעֲתוֹ! הַקִּישׁ בִּיאָתָן בִּימֵי עֲזָרָא לְכִיאָתָן בִּימֵי

יהושע. מה ביאתן בימי יהושע – פטורין היו ונתחייבו, אף ביאתן בימי עזרא – פטורים היו ונתחייבו.

מזה נתחייבו? רבי יוסי בר חנינה אומר: מדבר תורה נתחייבו; הדין הוא דכתיב (דברים ל, ה): **והביאת ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה**. הקיש ירושתך לירושת אבותיך. מה ירושת אבותיך – מדבר תורה, אף ירושתך – מדבר תורה.

והיטבד והרפד מאבותיך. אבותיך – פטורין היו ונתחייבו, ואתם – פטורים הייתם ונתחייבתם. אבותיך – לא היה עליהם עול מלכות, ואתם, אף על פי שיש עליכם עול מלכות.

אבותיכם – לא נתחייבו אלא לאחר ארבע עשרה שנה, שבע שכבשו ושבע שחלקו. אבל אתם – כיון שנכנסתם, נתחייבתם.

אבותיך – לא נתחייבו עד שעה ששקנו כולה. אבל אתם – ראשון ראשון קונה ומתחייב.

[דף ט"ז ע"א]

אמר רבי לעזר: מאיליהן קיבלה עליהן את המעשרות. מה טעם? (נחמיה י, א) **ובכל זאת אנתנו כדתים אמנה וכתבים. ועל החתום שרינו לוינו כחנינו**. מה מקיים רבי לעזר (שם לו) **ואת בכרות בקרינו וצאנינו**? מכיון שקיבלו עליהן דברים שלא היו חייבין עליהן, אפילו דברים שהיו חייבין עליהן – העלה עליהן כאילו מאיליהן קיבלו עליהן.

מה מקיים רבי יוסי בר חנינה **ובכל זאת**? מכיון שקיבלו עליהן בסכר פנים יפות – העלה עליהן הכתוב כאילו מאיליהן קיבלו עליהן.

מה מקיים רבי לעזר **מאבותיך**? פתר לה: לעתיד לבא. דאמר רבי הלבו, שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: אבותיך ירשו ארץ של שבעת עממים, ואתם עתידין לירש ארץ של עשר עממים.

תלתי הורגייטא אילין אינון (בראשית טו, יט): **את הקיני ואת הקניזי ואת הקדמוני**. רבי יודה אומר: ערבית, שלמניא, נבטייא. רבי שמעון אומר: אסיא, ואספמיא, ודמשק. רבי לעזר בן יעקב אומר: אסיא, וקרתנינגי, ותורקי. רבי אומר: אדום, ומואב, וראשית בני עמון.

מאבותיך. אבותיך, אף על פי שנגאלו – חזרו ונשתעבדו. אבל אתם, משאתם נגאלין – עוד אין אתם משתעבדין. מה טעם? (ירמיה ל, ו) **שאלו נא וראו אם ילד זכר**. בשם שאין הזכר יולד, כך אתם, משאתם נגאלין – עוד אין אתם משתעבדין.

המהלך מעבו לאכזיב, מימינו למזרח – הדרך שהורה משום ארץ העמים, ותיבת במעשרות ובשביעית, עד שתיוודע לה שהיא פטורה. משמאלו למערב – הדרך ממאה משום ארץ העמים, ופטורה מן המעשרות ומן השביעית, עד שתיוודע לה שהיא חייבת, עד שהוא מוגע לאכזיב. רבי ישמעאל בי רבי יוסי אומר משום אביו: עד ללבנו.

עבו עצמה מה היא? רבי אהא בר יעקב בשם רבי אימי: מן תרין עיבדוי דרבי אנו ילפין, עבו – יש בה ארץ ישראל, ויש בה חוצה לארץ.

רבי הוה בעבדו, חמתו אכלון פיתא נקיה. אמר לון: מה אתון לתין? אמרו ליה: תלמיד אחד בא לכאן והורה לנו על מי ביצים שאין מכשירין. סברין מימר, ואנן שלקין ביעין ולתין במיהן. סברין מימר: מי שלק של ביצים. ולא אמר אלא מי ביצים עצמן. אמר רבי יעקב בר אדי: מאותה שעה גזרו, שלא יהא תלמיד מורה הוריייה. רבי הייא בשם רב הונא: תלמיד שהורה, אפילו כהלכה – אין הוראתו הוריייה.

תני: תלמיד שהורה הלכה לפני רבו – חייב מיתה. תני בשם רבי ליעזר: לא מתו נדב ואביהו – אלא שהורו בפני משה רבן.

מעשה בתלמיד אחד שהורה לפני רבי ליעזר רבו. אמר לאימא שלום אשתו: אינו יוצא שבתו. ולא יצא שבתו עד שמת. אמרו לו תלמידיו: רבי! נביא אתה? אמר להן, לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי, אלא כך אני מקובל, שכל תלמיד המורה הלכה בפני רבו – חייב מיתה.

תני: אמור לתלמיד להורות הלכה בפני רבו, עד שיהא רחוק ממנו שנים עשר מיל כמחנה ישראל. ומה טעם? (במדבר לג, מט) ויחנו על הירדן מבית הישמת עד אבל השטים. וכמה הן? שנים עשר מיל.

כהדא רבי תנחום בר חייא הוה כהפר, והוון שאלין ליה – והוה מורה, שאלין ליה – והוה מורה. אמרין ליה: ולא בן אילפן רבי, שאסור לתלמיד להורות הלכה לפני רבו עד שיהא רחוק ממנו שנים עשר מיל, כמחנה ישראל! והא רבי מנא רבך יתיב בציפורין! אמר לון: ייתי דלא ידעית. מן ההיא שעתה – לא הורי.

רבי הוה בעבדו, חמי חד בר נש סלק מן ביפתא ולעיל. אמר ליה: לית את ברירה דפלן כהנא? לא הוה אבדו כהן? אמר ליה: עיניו של אבא היו גבוהות, ונשא אשה שאינה הוגנת לו, וחילל את אותו האיש.

תחומי ארץ ישראל – כל שהחוקו עולי בכל: פרשת אשקלון, חומת מגדול שיר, ושינא דרור, ושורא דעבו, וקציריא דגלילא, וכברתה, ובית וניתה, וקובעיא, ומילתה דכיר, ובורי רבתא, תפנים, וספתה, ומרתא דיתיר, ומקציא דאבהתא, וראש מי געתון, ונגעתון עצמה, מי ספר, ומרחשת, ומגדל הרוב, ואולם רבתא, ונוקבתא דעיון, ותוקרת ברכה רבא, ובר סנגדא, ותרגולא עילאה דלמעלה מן קסרין, וטרכונא דמתחם לבוצרה, ומלח דזרפאיי, ונמרין, ובית סבל, וקנת, ורפיח דחגרא, ודרד הגדולה ההולכת לפודפר. חשבון, ויבא, ונהלא דורה, ויגר שהודתא, ורקס דגועה, ונניא דאשקלון.

אשקלון עצמה? רבי יעקב בר אהא בשם רבי זעירא: מן מה דתני: גנייה דאשקלון, הדא אמרה: אשקלון – כלהין. רבי סימון בשם חילפיי: רבי ורבי ישמעאל בי רבי יוסי וכן הקפר נמנו על אויר אשקלון – וטיהרוהו. מפי רבי פינחס בן יאיר שאמר: יורדים היינו למידין של

אַשְׁקִלוֹן, וְלֹא־קָהִים חֲטִיין, וְעוֹלִין לְעִירָנוּ וְטוֹבְלִין וְאוֹכְלִין בְּתַרוּמָתֵינוּ.

לְמַחֵר נִמְנָו עֲלֵיהּ לְפוּטְרָה מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת. מִשָּׁד רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל בְּרַבִּי יוֹסִי אֵת יְדִיו מִמַּסְתַּמֵּד עַל בֶּן הַקֶּפֶר. אָמַר לוֹ: בְּנִי, לָמָּה לֹא אָמַרְתָּ לִּי מִפְּנֵי מַה מְשַׁכְּתָּ אֶת יְדֶיךָ מִפְּנֵינוּ? תֵּייתִי אוֹמֵר לְךָ, אֲתָמוּל, אֲנִי הוּא שְׁטַמְאֵתִי אֲנִי הוּא שְׁטַהֲרֵתִי, וְעַכְשָׁיו אֲנִי אוֹמֵר, שְׁמֹא נִתְכַּבְּשָׁה מִדְּבַר תּוֹרָה, וְהִיאֵךְ אֲנִי פוּטְרָה מִדְּבַר תּוֹרָה?

אֵימְתִי הִיא טְמִיאָה מִשׁוּם אַרְצֵי הָעַמִּים? אָמַר רַבִּי סִימוֹן: מִשְׁתַּשְׁהָא הַגְּזוּרָה אַרְבַּעַיִם יוֹם. אָמַר רַבִּי יִרְמְיָהוּ: וְלֹא בְּמַעוֹת אֲנִי מַחְזִיקִים? אָלֵא מִיַּד הִיא טְמִיאָה מִשׁוּם אַרְצֵי הָעַמִּים.

אָמַר רַבִּי מְנָא: לֹא בֶן אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא: מִן מַה דְּתַנִּי: גְּנֵיִיא דְאַשְׁקִלוֹן, הֵדָא אָמְרָה: אַשְׁקִלוֹן – בְּלַחוּיָן. וְכִי צוּר אֵינִי אֲסוּר לִילָף לְשֵׁם? וְהַקּוֹנָה שֵׁם אֵינִי מִתְחַיִּיב? דְּלֹא תִסְבּוֹר מִימֹר: אוֹף הָכֵא בֶן – לְפִיכָד נִמְנָו עֲלֵיהּ לְפוּטְרָה מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת.

רַבִּי סִימוֹן וְרַבִּי אֲבָהוּ הוֹוִן יְתִיבִין, אָמַר, הָא בְּתִיב (שׁוֹפְטִים א, יח): **וְלִכְבֹּד יְהוּדָה אֵת עֲזָה וְאֵת גְּבוּלָהּ: לִיתִי עֲזָה. אֵת אַשְׁקִלוֹן וְאֵת גְּבוּלָהּ! לִיתִי אַשְׁקִלוֹן.** מַעֲתָה, הֲהֵן נַחַל מִצְרַיִם! לִיתִי נַחַל מִצְרַיִם.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: בְּתִיב (שׁוֹפְטִים יא, א) **וַיִּבְרַח יַפְתָּח מִפְּנֵי אַחִיו וַיָּשָׁב בְּאַרְצוֹ טוֹב.** זֶה מוֹסִיתָא. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָה טוֹב? שְׁיַפְטוֹר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת.

רַבִּי אִימִי בְּעִי: וְלֹא מוֹמַעֲלִי מִיִּסִּין הָן? סַבֵּר רַב אִימִי: כְּמִי שֶׁנִּתְכַּבְּשׁוּ. דְּאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָן: שְׁלֹשׁ פְּרַסְמִינִיּוֹת שִׁילַח יְהוֹשֻׁעַ לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל עַד שְׁלֹא יִבְנְסוּ לְאַרְצֵי. מִי שְׁהוּא רוֹצֵחַ לְהַפְנוֹת – יַפְנָה. לְהַשְׁלִים – יִשְׁלִים. לְעַשׂוֹת מַלְחָמָה – יַעֲשֶׂה. גְּרַגְשִׁי – פִּינָה וְהַאֲמִין לוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִלָּף לוֹ לְאַפְרִיקָי, (מַלְכִים ב, יח, לב) **עַד בָּאִי וְלִקְחֵתִי אֶתְכֶם אֶל אֶרֶץ כְּנָעַנִים** – זֶה אַפְרִיקָי.

גְּכַעֲזִיבִים – הַשְׁלִימוּ (יהושע י, א) **וְכִי הִשְׁלִימוּ יוֹשְׁבֵי גְבַעוֹן אֵת יִשְׂרָאֵל.** (יהושע י, יב) שְׁלֵשִׁים וְאַחַד מְלָךְ – עֲשׂוּ מַלְחָמָה וְנִפְלוּ.

מִפְּנֵי מַה לֹא גְזָרוּ עַל אוֹתָהּ הַרוּחַ שֶׁבַגְרִיקוּ? רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: מִפְּנֵי שְׁנִינִיּוֹת רַע. עַד תִּיבֵן? רַבִּי חֲנִין בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: עַד נַחַל מִצְרַיִם. וְהָרִי עֲזָה נִינְיָה יַפְהוּ!

פִּישְׁפֹּשָׁה אָמַר קוּמִי רַבִּי יוֹסִי: שְׂאֵלִית לְרַבִּי אַחָא, וְיִשְׂרָאֵל. רַבִּי זְעִירָא אוֹל לְחַמְתָּא דְּפַחַל וְהוּהוּ חֲמִי גְרַמִּיָּה וְהִיב לְבַר מִן מִדִּיקְלָא דְּבַבְלָא. שְׁלַח שְׂאֵל לְרַבִּי חֵיִיא בַר וּוּא לְתַרְוִין בְּנֵי דְרַבִּי אֲבִיתָר דְּדִמְא, אָמְרִין לֵיהּ: נְהִיגִין בְּהַנְיָא מְטִי עַד תַּמּוֹן.

בְּהַנְיָא שְׂאֵלוֹן לְרַבִּי יוֹחָנָן: הֲהֵן חוּטָא דְנֻחָה? אָמַר לוֹן רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי חוּנְיָה דְּבֶרְתַּת חוּוֹרָן: נְהִיגִין בְּהַנְיָא מְטִי עַד דְרִי. וְהֵן חוּטָא דְּבוּצְרִיָּה – עַד דְּפְרִדִּיסָא. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: יֵשׁ עֵירוֹת שֶׁל כּוֹתִים שְׁנַהֲגוּ בְּהֵן הֵיתֵר מִימֵי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוֹן, וְהֵן מוֹתְרוֹת.

רבי יוסי בעי: מעתה לא יחושו פתנים על חלתו! ואנן חמיי רבנין הששינו! אמר רבי יודה בן פזי: לא בגין מילתא דאת אמרת, אלא בגין דלא תלמתון מלכותא בידיא. רבי יסא שמע דאתת אימיה לבוצרה. שאל לרבי יוחנן: מהו לצאת? אמר ליה: אם

[דף י"ז ע"א]

מפני סגנת דרכים – צא. אם משום כבוד אפך – איני יודע. אמר רבי שמואל בר רב יצחק: עוד היא צריכה לרבי יוחנן. אמרה עלוי, ואמר: גמרתה לצאת, תבוא בשלום! שמע רבי לעזר ומר: אין רשות גדולה מזו.

רבי שמעון בן לקיש שאיל לרבי חנינה, הקונה בעמון ומואב מהו? אמר ליה: אני לא שמעתיך מרבי חיייה הגדול אלא מפרשת אשקלון ולחוי. וקשיא דהוא שאיל ליה הדיא ומר ליה הדיא! אלא בגין דלית רבי חנינה אמר מילא דלא שמע מן יומי, ובגין דלא מפיסקתיה ריקו, בגין בן שאל ליה הדיא, ומגיב ליה הדיא.

רבי שמעון בן לקיש אול לבוצרה, אתון לגביה. אמרי ליה: חמי לן בר נש דריש דיון, ספר, תון, עביד כל צורכינן. תמא חד בבליי, אמר ליה, תמית לך חד אתר טוב! אתא לגבי רבי יוחנן אמר ליה: "מן בכל לבכל!"

אמר רבי יעקב בר אבא: מן מה דאמר רבי יוחנן: "מן בכל לבכל" הדיא אמרה: הקונה שם – אינו מתחייב. וכי צור אינו אסור לילך לשם? והקונה שם אינו מתחייב?

אשכח תני: סימן לעמון ומואב ולאריץ מצרים – שתי ארצות, אחת נאכלת ונגעבת, ואחת נאכלת ולא נגעבת. סבר רבי יוחנן מימר: (דברים ד, ט) **את בצר במדבר**. שאל לרבי שמעון בן לקיש: בצר בוצרה?

רבי יצחק בר נחמן ורבי שמעון בן לקיש שאל לרבי חנינא: הקונה מעמון ומואב מהו? אמר ליה, קשיתה קומי רבי יסא: לית עמון ומואב דמשה? אמר רבי מנא: קשיתה קומי רבי חגי: לית עמון ומואב דמשה? לית עמון ומואב דרבי לעזר בן עזריה?

אמר רבי יוסי בי רבי בון: פתיב (במדבר כא, כ) **בי חשבון עיר סיחון מלך האמרי היא**. צריכה לרבי שמעון, מהרה מיד סיחון ועוג, אי לא מהרה? אין תימר מהרה – תייבת. אין תימר שלא מהרה – פטורה! אמר רבי תנחומא (דברים ב, לא) **החל רש לרשת את ארצו** – עשיתה את ארצו חילין לפניו.

רבי חונה בעי משרי תהן יבלונה, אתא לגבי רבי מנא, אמר ליה: הא לך, תתום! ולא קיבל עילווי מיחתום. למחר קם עימיה רבי חייא בר מדיא, אמר ליה: יאות עבדת דלא תתמת, דרבי יונה אבדך הוה אמר: אנטונינוס והבה לרבי תרין אלפין דשנין באריסו, לפיכה נאכל אכל לא נעבד פסורא [פסוריא] ופטור מן המעשרות מפני שהיא כשדות גוים.

רב הונא אומר: ביני מתניתאי: מגזיב ועד הנהרה, מגזיב ועד אַמְנָה. תני: איזו היא הארץ, ואי זו היא חוץ לארץ? כל ששופע מטורי אַמְנָה ולפנים – ארץ ישראל. מטורי אַמְנָה ולחוץ – חוץ לארץ. הניסים שבבים, את רואה אותן כאילו חוט מתוח מטורי אַמְנָה עד נחל מצרים. מהחוט ולפנים – ארץ ישראל. מהחוט ולחוץ – חוץ לארץ. רבי יודה אומר: כל שהוא כנגד ארץ ישראל – הרי הוא כארץ ישראל, שנאמר (במדבר לד, ו): **וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול**. שבצדדין מהן – את רואה אותן כאילו חוט מתוח מקלפריא ועד אוקיינוס. מחוט ולפנים – ארץ ישראל, מהחוט ולחוץ – חוץ לארץ.

אמר רבי יוסטא בר שונם: לכשיגיעו הנלויות לטורי אַמְנָה – הן עתידות לומר שירה. מה טעם? (שיר השירים ד, ח) **תִּשְׁוִרֵי מֵרֹאשׁ אַמְנָה**.

הַלְכָה ב'

מתני' עושים בתלוש בסוריא, אבל לא במחופר. דשים, וזורים, ודורכים ומעמרין, אבל לא קוצרים, ולא בוצרין, ולא מוסקין.

כלל אומר רבי עקיבה: כל שפיצא בו מותר בארץ – עושים אותו בסוריא.

גמרא עושים בתלוש בסוריא כו'. אומר רבי אבהו: שלא יהו הולכין ומשתקעין שם. בתלוש לפה הוא מותר? מן גו דו חמי רווחא קריב, לא נפק.

רבי יוסי בר רבי בון בעא קומי רבי מנא: מהו למחון עם הגוי בארץ? אומר ליה: מתניתא אומר שהוא אסור! דתנינן: עושים בתלוש בסוריא אבל לא במחופר. הא בארץ, אפילו בתלוש – יהא אסור.

מקום שהוא נאכל ולא נעבד, מהו להשכיר בהמתו שם? רבי לוי צנבריא שאל לרבי יצחק ורבי אימי, ואסרין. רבי הושעיא

[דף י"ז ע"ב]

יהב לעממיא פריטין, לא משום דהוא אסור, אלא שלא לייחד בהמתו עם הגוי.

ומה נן קיימין? אם בפירות ששית שנכנסו לשביעית – אפילו בארץ מותר. אם בפירות שביעית שיצאו למוצאי שביעית – להרוש מותר ולקצור אסור! אלא פי אנן קיימין, בפירות שביעית בשביעית.

רבי הונא אול לצור, ואסר לון הדא אשקיייתה. שמע רבי יוסי ואמר, ויאותו והדא לא במחופר היא? והא תנינן: משקון בית השלחין במועד ובשביעית! אומר רבי יודן: לורעים שבו. רבי מנא בעי: מעתה יהא מותר להרוש להן.

הַלְכָה ג'

מתני' בצלים שִׁירְדוּ עֲלֵיהֶם גְּשָׁמִים וְצִימוּחוּ, אִם הָיוּ הֶעָלִין שְׁלֶהָן שְׁחוּרִים – אֲסוּרִין. הוֹרִיקוּ – הָרִי אֵלּוּ מוֹתְרִין.

רבי חנינא בן אנטיגנס אומר: אִם יבֹלְוִין לְהִיתָלֵשׁ בְּעָלִין שְׁלֶהָן – אֲסוּרִין. בְּגָגַד בֶּן מוֹצְאֵי שְׁבִיעִית – מוֹתְרִין.

גמרא ביני מתניתא, שְׁחוּרִין – אֲסוּרִין, וִירוּקִין – מוֹתְרִין.

רבי יוסי בשם רבי יוחנן: בְּצַל שֶׁעָקְרוּ וּשְׁתַּלּוּ, מִפְּיֹן שֶׁהִשְׁחִיר – מִתְעַשֵּׂר לְפִי כּוֹלֵוּ. רבי הִיחַ בְּשֵׁם רבי יוחנן: בְּצַל שֶׁעָקְרוּ וּשְׁתַּלּוּ, מִפְּיֹן שֶׁהִשְׁרִישׁ – מִתְעַשֵּׂר לְפִי כּוֹלֵוּ.

וְלֹא שֶׁנִּיבֵי אֵין שֶׁעָקְרוּ בְּשְׁבִיעִית וּשְׁתַּלּוּ בְּמוֹצְאֵי שְׁבִיעִית, בֵּין שֶׁעָקְרוּ בְּשְׁבִיעִית.

רבי זְעִירָא אָמַר: מִפְּיֹן שֶׁרְבָּה עָלָיו הַחֹדֶשׁ – מוֹתֵר. רבי לָא, רבי אִימִי, תְּרוּוִיְהוֹן אָמְרִי: אֲסוּר. מתניתא פְּלִיגָא עַל רבי לָא וְעַל רבי אִימִי? דְּתַנִּי (תְּרוּמוֹת סוף פֶּרֶק ח) זֶה הַכֶּלֶל שֶׁהָיָה רבי שְׁמַעוֹן אומר משוּם רבי יְהוֹשֻׁעַ: כֹּל דְּבַר שִׁישׁ לוֹ מוֹתְרִין, כְּגוֹן טַבֵּל וּמְעַשֵּׂר שְׁנֵי וְהַקֹּדֶשׁ וְחֹדֶשׁ – לֹא נִתְּנוּ לְהֵן חֲכָמִים שִׁיעוּר, אֲלֵא מִיּוֹן בְּמִינוֹ – כְּכֹל שֶׁהוּא, וְשִׁאִינוּ בְּמִינוֹ – בְּנֹתָן טַעַם. וְכֹל דְּבַר שִׁאִין לוֹ מוֹתְרִין, כְּגוֹן תְּרוּמָה וְחֶלֶב וְעֶרְלָה וְכֹלָאִים – נִתְּנוּ לְהֵן חֲכָמִים שִׁיעוּר, מִיּוֹן בְּמִינוֹ, וְשִׁלָּא בְּמִינוֹ – בְּנֹתָן טַעַם.

הַתִּיבּוֹן: הָרִי שְׁבִיעִית, הָרִי אֵין לָהּ מוֹתְרִין, וְלֹא נִתְּנוּ לָהּ חֲכָמִים שִׁיעוּר! אָמַר לְהֵן: לֹא! אִם אֲמַרְתֶּם בְּשְׁבִיעִית – שִׁאִינָה אֲסוּרָת כֹּל שֶׁהוּא אֲלֵא בְּבִיעוּר. אֲבָל לְאֲכִילָה – בְּנֹתָן טַעַם.

מה עָבְדִין לָהּ רבי הִילָא וְרבי אִימִי? פְּתִירִין לָהּ בְּעִירוּבֵין. אֲבָל בְּגִידוּלִין, הוֹמֵר הוּא בְּגִידוּלִין. דְּאָמַר רבי זְעִירָא בְּשֵׁם רבי יוֹנָתָן: בְּצַל שֶׁל כֹּלָאִי הַכֶּרֶם שֶׁעָקְרוּ וּשְׁתַּלּוּ, אֲפִילוּ הוֹסִיף כְּמָה – אֲסוּר, שִׁאִין גִּידוּלֵי אִיסוּר מְעָלִין אֵת הָאִיסוּר.

מתניתא פְּלִיגָא עַל רבי זְעִירָא! דְּתַנִּינוּ: גִּידוּלֵי תְּרוּמָה – תְּרוּמָה. וְגִידוּלֵי גִידוּלֵיהֶן – הוּלִין. אֲבָל טַבֵּל, וּמְעַשֵּׂר רֵאשׁוֹן, וְסַפִּיחֵי שְׁבִיעִית, וְתְּרוּמוֹת מְעַשֵּׂר, וְחִמְדוּמֵי, וְחִבְבוּרִין, גִּידוּלֵיהֶן – הוּלִין. וְתַנִּי עֲלֵהּ: כְּמָה דְּכָרִים אֲמוּרִים? בְּדָבָר שֶׁזָּרְעוּ כְּלָהּ. אֲבָל בְּדָבָר שִׁאִין וְרָעוּ כְּלָהּ, גִּידוּלֵי גִידוּלִין – אֲסוּרִין. מה עָבַד לָהּ רבי זְעִירָא? פְּתֵר לָהּ כְּקֹדֶשֶׁת שְׁבִיעִית בְּבִיעוּר, אֲבָל לְאֲכִילָה – בֵּינָן שֶׁרְבָּה עָלָיו הַחֹדֶשׁ – מוֹתֵר.

רבי אָבָהוּ עַל לְאַרְבֵּל, וְאִיתְקַבֵּל גְּבִי אָבָא בַר בְּנִימִן. אֲתוֹן וּשְׁאֲלוֹן לִיהַּ בְּאִילִין בְּצִלְיָא, וְהוֹרִי לוֹן הָדָא דְּרַבִּי זְעִירָא, מִפְּיֹן שֶׁרְבָּה עָלָיו הַחֹדֶשׁ – מוֹתֵר. חֲמוּתוֹן סְמוּכִין עָלָיו, אָמַר לוֹן: אֲנִי לֹא אֲמַרְתִּי אֲלֵא כְּמוֹרְבָנִין.

אָמַר רבי יוֹדָא כֵּן פּוּי: אֲנִי יָדַע רֵאשָׁה וְסוּפָה, כִּד דְּשַׁמַּע רבי לָא וְרבי אִימִי פְּלִיגִין, שְׁרַע מִינָהּ.

[דף י"ח ע"א]

הַלְכָה ד' מתני' מֵאִמְתֵי מוֹתֵר אָדָם לִיקַח יָרֵק בְּמוֹצְאֵי שְׁבִיעִית? מִשְׁיַעֲשֵׂה כִּיּוֹצֵא כּוֹ. עֲשֵׂה חֲפִיבִיר – הַתִּיר הָאֶפֶל. רבי, הַתִּיר לִיקַח יָרֵק בְּמוֹצְאֵי שְׁבִיעִית כּוֹד.

אין מוציאין שְׁמֵן שְׂרִיפָה ופירות שְׁבִיעִית מִהָאֶרֶץ לְחוּצָה לְאֶרֶץ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: שְׁמַעְתִּי בְּפִירוּשׁ, שְׁמוּצִיאִין לְמִסְרָיָא וְאִין מוּצִיאִין חוּצָה לְאֶרֶץ.

אין מביאין תְּרוּמָה מִחוּצָה לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: שְׁמַעְתִּי בְּפִירוּשׁ, שְׁמִכִּיאִין מִסְרָיָא וְאִין מְכִיאִין מִחוּצָה לְאֶרֶץ.

גמרא בְּרֵאשׁוֹנָה הִיָּה הֵיֶרֶק אָסוּר בְּסַפְרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הִתְקִינוּ שֶׁיְהִיָּה הֵיֶרֶק מוּתָר בְּסַפְרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אַף עַל פִּי כֵּן הִיָּה אָסוּר לְהִבִּיאַ יֶרֶק מִחוּץ לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ. הִתְקִינוּ שֶׁיְהִיָּה מוּתָר לְהִבִּיאַ יֶרֶק מִחוּץ לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ. אַף עַל פִּי כֵּן הִיָּה אָסוּר לִיקַח יֶרֶק בְּמוּצָאֵי שְׁבִיעִית מִיָּד.

רבי, הִתִּיר לִיקַח יֶרֶק בְּמוּצָאֵי שְׁבִיעִית מִיָּד. בַּר מִן קַפְלוּמָא. מַה עֲבָדוּן לִיהַ צִיפְרָאִי? אֶלְבְּשׁוּנִיָּה מְקָא וְקִיטְמָא וְאִינְיוּנִיָּה קוּמֵי רַבִּי, אָמְרִין לִיהַ: מַה חָטָא דִּין מִן כָּל יֶרְקָא? וְיִשְׂרָא לִיהַ לֶזֶן.

עוֹלָא בַר יִשְׁמַעְאֵל בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא: רַבִּי וְרַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי יְהוּדָה, נִתְהוּן לַעֲבוּ וְאִתְקַבְּלוּן גְּבֵי רַבִּי מְנַא. אָמַר לְהוּ רַבִּי: "עֲשֵׂה לָנוּ לֶפֶס אֶחָד שֶׁל יֶרֶק!" עֲבַד לִיהַ קוּפָדָא. לְמַחַר אָמְרִין לִיהַ: "עֲשֵׂה לָנוּ לֶפֶס אֶחָד שֶׁל יֶרֶק!" עֲבַד לֶזֶן תְּרַנְגוּלְתָא. אָמַר רַבִּי: נִיבַר הוּא זֶה שְׁהוּא מִפְתַּח שֶׁל שְׁמוּאֵל. אָמַר לִיהַ רַבִּי יוֹסֵה בִּי רַבִּי יְהוּדָה: אֲפִילוּ מִפְתִּיחַ שֶׁל שְׁמוּאֵל אִינוּ! וְלָמָּה עֲבַד כֵּן? הוּא תְּלַמִּיד מִן תְּלַמִּידוֹי דְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר: הֵיֶרֶק – אָסוּר בְּסַפְרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

פַּד אָתָא לְגַבְהַ, תְּנִי לַה עוּבְדָא, אָמַר לִיהַ: צְרִידָה הוּיָתָה עֲבִיד כְּוֹתִין.

תַּמָּן תְּנִינָן (נדרים פרק 1 משנה א): מִן הֵיֶרֶק – מוּתָר בְּיִרְקוֹת הַשְּׂדֵה שֶׁהוּא שֵׁם לוּוִי. וְתַנִּי עֲלֵה: הַנּוֹדֵר מִן הֵיֶרֶק בְּשְׁבִיעִית – אָסוּר אַף בְּיִרְקוֹת שְׂדֵה. תְּנִי רַבִּי קְרִיסְפָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה כֵּן גְּמִילָאֵל: וְאָמַר מַעֲמָא, הֵדָא דְתִימַר – עַד שְׁלֵא הִתִּיר רַבִּי לְהִבִּיאַ יֶרֶק מִחוּצָה לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ. אֲבָל מִשְׁהַתִּיר רַבִּי לְהִבִּיאַ יֶרֶק מִחוּץ לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ – הִיא שְׁבִיעִית, הִיא שְׁאָר שְׁנֵי שְׁבִיעֵי.

רַבִּי יוֹסִי בַר חֲנִינָא אָמַר: עוֹלְשִׁין – חֲשׂוּבוֹת הֵן לְטַמְא מוּמָאֵת אוּכְלִין בְּשְׁבִיעִית. הֵדָא דְתִימַר – עַד שְׁלֵא הִתִּיר רַבִּי. אֲבָל מִשְׁהַתִּיר – הִיא שְׁבִיעִית, הִיא שְׁאָר שְׁנֵי שְׁבִיעֵי.

הוּוּן כְּעִיז מִימַר: לֹא פְּלִיגִין! אֲשַׁבַּח תְּנִי, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: עַד גְּזִיב. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: עַד אֲמִנְתָּ. תְּנִי: פִּירוֹת הָאֶרֶץ שֶׁיֵּצְאוּ חוּץ לְאֶרֶץ – מִתְּבַעְרִין בְּמִקְוֵי דְבְּרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן כֵּן אֲלַעְזֵר אָמַר: מְכִיאִין לְאֶרֶץ וּמְבַעְרִין, דְּכַתִּיב (ויקרא כה, ט): **בְּאֶרְצָה תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאָתָה לְאָכֹל**. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא: הוּרִי רַבִּי אִימִי כֵּהֵן תְּנִיא קַמְיָא לְקוּלָא. אָמַר רַבִּי הִילָא: וּבְלִבְד שְׁלֵא יַעֲבִירִם מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם.

תַּמָּן תְּנִינָן: אֲרִיסְמוֹן הִבִּיא בְּפִירוֹם מֵאֲסַפְמָיָא וְקִיבְלוּ מִמֶּנּוּ. וְיָבִיא תְּרוּמָה! אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָא: בִּיבּוּרִים – בְּאַחֲרֵיּוֹת כְּעֵלִים, תְּרוּמָה – אִינְהַ בְּאַחֲרֵיּוֹת כְּעֵלִים. אִם אָמַר אֶת כֵּן, אַף הֵן מְרַדְּפִים אַחֲרֵיהֶם לְשֵׁם.

הֲדָרֵן עֲלָה שֶׁלֵּשׁ אַרְצוֹת

פֶּרֶק שְׁבִיעִי

הַלְכָה א' מִתְנִי' כָּלֵל גְּדוֹל אָמְרוּ בְּשִׁבְעִיעִית: כֵּל שֶׁהוּא מֵאָכֵל אָדָם וּמֵאָכֵל בְּהֵמָה, וּמִמֵּין הַצּוֹבְעִים, וְאִינוּ מִתְקַיִם בְּאַרְצֵי – יֵשׁ לוֹ שְׁבִיעִית וְלִדְמִיּוֹ שְׁבִיעִית. יֵשׁ לוֹ בִיעוֹר וְלִדְמִיּוֹ בִיעוֹר. וְאִיזָה זֶה? זֶה עֵלָה הַלּוֹף הַשּׁוֹטֵה, וְעֵלָה הַרְגָּנָא, הָעוֹלְשִׁין, וְהַפְּרִישִׁין, הַרְגִּילָא, וְגַן הַחֵלֶב.

וּמֵאָכֵל בְּהֵמָה – הַחוֹחִים וְהַדְּרָדִים.

וּמִמֵּין הַצּוֹבְעִים – סְפִיחֵי אֶסְמִים וְתִקּוּצָת. יֵשׁ לָהֶן שְׁבִיעִית, וְלִדְמִיּוֹן שְׁבִיעִית. יֵשׁ לָהֶן בִיעוֹר, וְלִדְמִיּוֹן בִיעוֹר.

עוֹד כָּלֵל אַחַר אָמְרוּ: כֵּל שֶׁהוּא מֵאָכֵל אָדָם וּמֵאָכֵל בְּהֵמָה וּמִמֵּין הַצּוֹבְעִין, וּמִתְקַיִם בְּאַרְצֵי – יֵשׁ לוֹ שְׁבִיעִית וְלִדְמִיּוֹ שְׁבִיעִית. אִין לוֹ בִיעוֹר, וְאִין לִדְמִיּוֹ בִיעוֹר.

אִיזָה זֶה? זֶה עֵימָר הַלּוֹף הַשּׁוֹטֵה, וְעֵימָר הַרְגָּנָא, הָעֵרְקָבְלִין, וְהַחֲלָבִים, וְהַבּוֹכְרִיא.

וּמִמֵּין הַצּוֹבְעִים – הַפּוֹאֵה וְהַרְכָּפָה. יֵשׁ לָהֶם שְׁבִיעִית וְלִדְמִיּוֹן שְׁבִיעִית. אִין לָהֶם בִיעוֹר וְאִין לִדְמִיּוֹן בִיעוֹר.

רַבִּי מֵאִיר אָמַר: דְּמִיּוֹן מִתְפַּעְרִין עַד רֵאשׁ הַשְּׁנָה. אָמְרוּ לוֹ: לָהֶן – אִין בִיעוֹר, קַל וְחוֹמֵר לְדְמִיּוֹן קְלִיפֵי רִימּוֹן וְהַנֶּזֶץ שְׁלוֹ. קְלִיפֵי אַגְזוּזִים וְהַגְּלֵינִין – יֵשׁ לָהֶן שְׁבִיעִית וְלִדְמִיּוֹן שְׁבִיעִית.

הַצֶּבַע – צוֹבַע לְעֵצָמוֹ. לֹא יִצְבַּע בְּשֶׁכֶר, שְׂאִין עוֹשִׂין סְחוּרָה בְּפִירוֹת שְׁבִיעִית.

וְלֹא בְּכּוֹרוֹת וְלֹא בְּתַרְמוֹת, וְלֹא בְּנִבְלוֹת, וְלֹא בְּפִרְפוֹת, וְלֹא בְּשִׁקְצִים, וְלֹא בְּרִמְשִׁים.

וְלֹא יִהְיֶה לִזְקָה יִרְקוֹת שְׂדֵה וּמוֹכֵר בְּשׁוּק. אֲבָל הוּא לִזְקָמ,

[דף י"ח ע"ב]

וּבְגוֹ מוֹכֵר עַל יְדוֹ. לִקַּח לְעֵצָמוֹ וְהוֹתִיר – מוֹתֵר לְמוֹכְרוֹ.

לִקַּח כְּכוֹר לְמִשְׁתֵּה בְּנוֹ אוֹ לְרַגְלֵי, וְלֹא צְרִיף לוֹ – מוֹתֵר לְמוֹכְרוֹ. צִיִּדֵי תִיָּה עוֹפּוֹת וְדָגִים, שֶׁנִּתְמַנּוּ לָהֶן מִיָּנִין טְמִיאִין – מוֹתֵר לְמוֹכְרוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִם מִשְׁנַתְמָנָה לוֹ לְפִי דְרָבּוֹ – לִזְקָה וּמוֹכֵר, וּבְלֶבֶד שְׁלֹא תִהְיֶה אֲמֻנָתוֹ לְכָד. וְהַכֹּמִים אוֹסְרִין.

גְּמָרָא צְבִיעִין לְאָדָם, מַהוּ שִׁיָּהָא עֲלֵיהּ קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית? נִישְׁמַעְנָא מִן הָדָא (ויקרא כה, ו): **לָכֶם** – כֵּל שֶׁהוּא צְרִיף לָכֶם. וְתַנִּי עֲלָה: בְּגוֹן אֲכִילָה וְשִׁתִּיה וְסִיכָה וְצִבְיָה. יִצְאָת מְלוֹגְמָא שְׂאִינָה אֵלָא לְחוֹלִין. יִצְאָת אֲלִינְתִין שְׂאִינָה אֵלָא לְתַפִּילִין.

רַבִּי יוֹנָה בְּעֵי: וְלָמָּה יִצְאָת מְלוֹגְמָא שְׂאִין עֲלֵיהּ קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית? וְהַתְנִי: דָּן, וְצַד, וְזָרַע אֶסְמִים שְׂוֹרְעִין אוֹתָן בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית – קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חֲלָה עֲלֵיהֶם. מִיִּי בְּדוֹן? **לָכֶם** – הַשְּׁוֹה לְכוֹלְכֶם.

רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי לֹא שְׁמַע מִן הָדָא: (ויקרא כה, ו) **תִּהְיֶה** – אִם לְהַדְלִיקָת הַנֵּר וְלִצְבוּעַ בְּתָ צֶבַע.

ולא נמצא מאבד את אוכלי בהמה? תיפטר, בצבועין לאדם. אמר רבי מנא: תיפטר, באוכלי בהמה לאדם, ולית שמע מינה כלום.

צבועין לבהמה, מהו שיהא עליהן קדושת שביעית? נשמענא מן הדא: עיקר הוורד, ועיקר האנה, ועיקר האוג – אין בהן קדושת שביעית. מיני פביסות מהו שיהא עליהן קדושת שביעית? נשמענא מן הדא: היררענין והבורית והאהל – יש להן קדושת שביעית.

בשמים, מהו שיהא עליהן קדושת שביעית? נישמענא מן הדא: הפרח לבן והארוז – אין עליהן קדושת שביעית. חברייא דרבי שמעון הוא! דרבי שמעון אמר: אין לקטף שביעית, מפני שאינו פרי. רבי שמואל בשם רבי אבהו: תיפטר דברי הכל בהדא נסורתה. מיני אדלקות מה אית לה? בגון ההן פקועה וההן וורד.

תני בה תלת מילין! עלין שלו – יש להן שביעית ולדמיהן שביעית, יש להן ביעור ולדמיהן ביעור. פיקה שלו – יש להן שביעית ולדמיהן שביעית, אין לו ביעור ולא לדמיהן ביעור. עיקר שלו – אין לו שביעית ולא לדמיו שביעית, אין לו ביעור ולא לדמיו ביעור.

רבי ירמיה בעא קומי רבי אבהו: מהו לכבול מן ההן וורד? אמר לו: וכי יש לו מלאכה אחרת? תני רבי חייה: אוכל אדם הוא. הורי רבי מנא: אורוסטין – שרי. אודורודוסטין – שרי. קיטרטון – שרי. מירסנטון – שרי. דרמינון – שרי. אידרומירון – אסיר. דיומירון – אסיר.

ציפריי שאלון לרבי אמי: מהו לחטן בחוטינ? אמר לוי: אתון אמרין בשם רבי חנינא: אפילו עלי קורקטייה – שרי. אמר רבי יאשיה לעובדה וסמוף עלוי. אמר רבי יאשיה: אין לה מיוחד לבהמה אלא הציר בלבד.

ושלקהו לחטן בו – מותר לחטן בו. ותני [בן]: הציר וכל שאר ירקות שלקחן לחטן בהן – מותר לחטן בהן. הישב עליהן לאכל אדם – אסור לחטן בהן.

תני בר קפרא: מותר לחטן בהן, ואסור ללוות מהן. למה? שיש עליהן קדושת שביעית. ואוכלי בהמה אין עליהן קדושת שביעית? דאת אמר עושין מהן מלוגמא לאדם? אמר רבי יוסי: שמעינן שעושין מהן מלוגמא לאדם, ושמעינן שמוותר לסוחטן ולעשותן מהן סממנין לאדם.

תמן תנינן (עוקצין פרק 1 משנה ד): לילבי ורדיו ושל גדלה, ועלי לוף שוטה – אין מטמאין טומאת אוכלין עד שימתיקו. למה? שהן מרין. ותורמוסין לאו אינן מרין? שנייא היא תורמוסין שעיקרן אוכל אדם. לא צורכה דלא, שמעינן שאין קדושת שביעית חלה עליהן עד שימתיקו.

לא בן אמר רבי יוסי בן חנינה: עולשין חשובות הן – לטמא טומאת אוכלין בשביעית. ואיתמר, מעמא הדא אמרה, עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ. אבל משתתיר רבי להביא ירק מחוץ לארץ לארץ – היא שביעית היא שאר שני שבוע. וכא לא יהו חשובות עד שיהשב עליהן.

וּמְצִינוּ דְּבַר בְּתַחֲלִילָה אֵין קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית הָלָה עָלָיו, וּבְסוֹף קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית הָלָה עָלָיו? הַתִּיבּוֹן:
הָרִי

[דף י"ט ע"א]

הַפִּיאָה וְהַזּוֹב וְהַקּוֹרְנִית שֶׁלְקָטָן לְעֵצִים – אֵין קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית הָלָה עֲלֵיהֶן. הַיִּשָּׁב עֲלֵיהֶן לְאוֹכְלֵין
– קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית הָלָה עֲלֵיהֶן! אָמַר רַבִּי הֲנִנְיָה: שֶׁבֶן אִם לְקָטָן מִתַּחֲלִילָה לְאוֹכְלֵין – קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית
הָלָה עֲלֵיהֶן מִיָּד.

הַפִּיאָה – צַתְרָה, אֲזוֹב אִיזוֹבָא, קוֹרְנִית קוֹרְנִיתָא, מַהוּ חֲלֶבְצִין? בִּיצי גִּץ חֶלֶב.

אָמַר לָהֶן רַבִּי מֵאִיר: מִחֲמִיר אָנִי בְּדַמִּין מִן הָעִיָּקָר, שֶׁהַשְּׁמֹן שֶׁל שְׁבִיעִית – מְדֻלְקִין בּוֹ, מְכָרִין וְלָקָח
בּוֹ שְׁמֹן – אֵין מְדֻלְקִין בּוֹ! רַבִּי אֵימִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הַחֲלִיף שְׁמֹן בְּשְׁמֹן – שְׁנִיחָן אֲסוּרִין, בִּיצֵד
הוּא עוֹשָׂה? רַבִּי הוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי יְרֵמְיָה: מִחֲלִיף שְׁנִיחָן שֶׁל חוּלִין.

הַחֲלִיף יוֹן בְּשְׁמֹן, בְּמַה דָּאֵת אָמַר: יוֹן – אֵין סְבִין אוֹתוֹ, וְדַכּוּתִיָּה שְׁמֹן – אֵין מְדֻלְקִין.

הַחֲלִיף עָלִין בְּלוֹלְבִין, בְּמַה דְּתִימֵר: עָלִין – יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר, וְדַכּוּתִיָּה לּוֹלְבִין – יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר. הַחֲלִיף
אוֹכְלֵי אָדָם בְּאוֹכְלֵי בְּהֵמָה, בְּמַה דְּתִימֵר: אוֹכְלֵי אָדָם – אֵין עוֹשִׂין מִהֶן מְלוּגָמָא, וְדַכּוּתִיָּה אוֹכְלֵי
בְּהֵמָה אֵין עוֹשִׂין מִהֶן מְלוּגָמָא.

וְהַתִּנְיָן: מוֹכְרִין אוֹכְלֵי אָדָם וְאוֹכְלֵי בְּהֵמָה לִיקַח בְּהֵן אוֹכְלֵי אָדָם, אֲכָל לֹא אוֹכְלֵי בְּהֵמָה. אוֹכְלֵי
בְּהֵמָה לִיקַח בְּהֵן אוֹכְלֵי בְּהֵמָה, וְכָל שֶׁבֶן אוֹכְלֵי אָדָם לִיקַח בְּהֵן אוֹכְלֵי בְּהֵמָה! וְהָדָא קְנִיבְתָא דִּירְקָא
מִסְקִין לָהּ לְאִיגְרָא וְהִיא יִבְשָׂה מִן גְּרָמָה.

רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹצְדֵק: בֵּינֵן – עַד הַפֶּסַח, בְּשְׁמֹן – עַד הָעֲצֵרֶת, וּבְגֵרוֹנוֹת – עַד
הַפּוּרִים. רַבִּי יְבִי בְּשֵׁם רַבִּי הֲנִינָא: וּבִתְמָרִין עַד הַחֲנוּפֶת.

רַבִּי אֵילָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר וּוַא: רַבִּי יוֹחָנָן וְחַבְרַתִּיָּה הוּוֹן יִתְבִּין מְקַשְׂיִין: יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר אוֹ אֵין
לָהֶן בִּיעוּר? עֵבֶר רַבִּי יְנָאִי, אָמַר: הָא גְּבֵרָא מִישְׂאֵלִינִיָּה, אֵתוּ שְׂאֵלִינִיָּה! אָמַר לָהֶן: כָּל דְּבַר שְׁדַרְבּוֹ
לִישׁוּר – יֵשׁ לוֹ בִּיעוּר, וְשְׂאֵין דְּרַבּוֹ לִישׁוּר – אֵין לוֹ בִּיעוּר. וְאַלּוּ מִהֶן שְׁדַרְבּוֹ לִישׁוּר וּמִהֶן שְׂאֵין דְּרַבּוֹ
לִישׁוּר? וְיִשְׂרַע תַּנְיָיָה מִיָּנָה.

מַהוּ לְצְבוּעַ בְּמוֹכֶת הֲנִיָּיָה? מִן מַה דְּתַנְיָי: הַשְּׁלִשׁוּשִׁית וְחֲלֶבְצִין – הַצְּבָע עוֹשָׂה לְעֵצָמוֹ, הָדָא אָמַרְהּ:
שְׂאִסוּר לְצְבוּעַ בְּמוֹכֶת הֲנִיָּיָה.

בְּתִיב (וּיְקָרָא יֵא, כַּח) טְמֵאִים הֵמָּה לְכֶם. מַה תְּלֻמוֹד לִזְמֵר וּטְמֵאִים יִהְיוּ לְכֶם? אֵלָא, אֶחָד אִיסוּר
אֲכִילָה, וְאֶחָד אִיסוּר הֲנִיָּיָה. כָּל דְּבַר שְׂאִיסוּרוֹ דְּבַר תּוֹרָה – אִיסוּר לְעִשׂוֹת בּוֹ סְחוּרָה, וְכָל דְּבַר
שְׂאִיסוּרוֹ מְדַבְּרִיָּהן – מוֹתֵר לְעִשׂוֹת בּוֹ סְחוּרָה, וְהָרִי חֲמוּר! לְמִלְאֲכַתּוֹ הוּא גְּדֵל, וְהָרִי גְּמֵל!

[דף י"ט ע"ב]

למלאכתו הוא גדל. רבי יהושעיא נסב ויהב בהדין מוריים. רבי חזנא נסב ויהב בהדין הלכותא. תני: לא יהו המשה מלקטין ירק ואחד מוכר. אבל מוכר הוא שלו ושל חברו. המשוין אחיו מלקטין, ואחד מוכר על ידיהן. אמר רבי יוסי בר רבי בון: ובלבד שלא יעשו פליטר שלא יהא מזבין בהוא אחר בכל שנה. ואית דבעי מימור: דלא יהא מזבין בכל שעה.

תני: ההנווני שהיה מבשל ירקות בשביעית – לא יהא מחשב שכרו על דמי שביעית. אבל מחשב הוא על תיו ועל השמן ועל האבטלה. רבי לא מפסיד לאילוני חלטוריא: לא תהווין מחשבין אגריכון על מישתא אלא על הימא:

תמן תנינן (סנהדרין פרק 3 משנה א): אמר רבי יהודה: אימתי? בזמן שאין לו אומנות אלא הוא, אבל יש לו אומנות שלא היא – הרי זה מותר. הוה עבידא? היה יושב ובטל ממלאכתו כל שני שבוע, בין שבאת שביעית, התחיל מפשיט ידו ונושא ונותן בפירות עבירה, אם יש עמו מלאכה אחרת – פשר, ואם לאו – פסול. אבל אם היה יושב ועוסק במלאכתו כל שני שבוע, בין שבאת שביעית – התחיל מפשיט ידו ונושא ונותן בפירות עבירה, אף על פי שאין עמו מלאכה אחרת – מותר.

רבי בא בר זבדא, רבי אבהו בשם רבי לעזר: הלכה פרבי יודה דמתניתן. אקלם רבי בא בר זבדא דמר שמועה בשם זעיר מיניה. תני רבי יודה להורא. הוה עבידא? היה יושב ועוסק במלאכתו כל שני שבועות, ובשביעית התחיל ומפשיט את ידו לישא וליתן בפירות עבירה, אם יש עמו מלאכה אחרת – מותר. ואם לאו – אסור. אבל אם היה עוסק במלאכתו כל שני שבועות, בין שבאת שביעית, התחיל מפשיט ידו ונושא ונותן בפירות עבירה, אף על פי שיש עמו מלאכה אחרת – אסור. לא בדא רבי בא בר זבדא, רבי אבהו בשם רבי לעזר: הלכה פרבי יודה דמתניתן, אקלם רבי בא בר זבדא דמר שמועה משום זעיר מיניה. אוף הכא כן? אמר רבי יוסי בר רבי בון: תמן – אין המלכות אונסת. ברם הכא – המלכות אונסת.

הלכה ב'

מתני' לולבי זרדים וחרובין – יש להן שביעית ולדמיהן שביעית. יש להן ביעור ולדמיהן ביעור. לולבי האלה והבומטא והאטדים – יש להן שביעית, ולדמיהן שביעית. אין להן ביעור ולא לדמיהן ביעור. אבל לעלים – יש להן ביעור מפני שהן נושרין מאביהן.

הנורד, והבופר, והקטוף, והלוטם – יש להן שביעית ולדמיהן שביעית. רבי שמעון אומר: אין לקטוף שביעית, שאינו פרי.

ונרד חדש שכבשו בשמן ישן – ילקט את הנורד. וישן בהדש – חייב בביעור. חרובים חדשים שכבשו בין ישן וישנים בהדש – חייבין בביעור. זה הכלל: כל שהוא בנותן טעם – חייב לבער, מין בשאינו מינו. ומין במינו – כל שהוא. שביעית – אוקרת בכל שהוא במינה, ושלא במינה – בנותן טעם.

גמרא בראשה דפירקא את אמר: אין אוכלין על העיקר, וכא את אמר: אוכלין על העיקר. אמר רבי פנחס: תמן – אין סופו להקשות, ברם הכא – סופו להקשות. מפיון שהקשו – נעשו כאביהן. תני: וכוון שנכנסו מששית לשביעית – שישית.

מִסְכַּת בְּכוֹרוֹת פָּרָק רְבִיעִי

א. כָּל הַמוּמִין פּוֹסְלִין בְּמִקְדָּשֵׁין וּפּוֹסְלִין בְּבַכּוֹר. הַסֵּדֵק - כָּל שֶׁהוּא, פּוֹגֵמַת אֶת הָאָזֶן, בֵּין בִּידֵי אָדָם וּבֵין בִּידֵי שָׁמַיִם. אִיזוֹ הִיא פְּגִימָה? כָּל שְׁנוֹתָן אֶצְבְּעוֹ עָלֶיהָ וְהִיא חוֹגֶרֶת, עַד כִּמָּה תִּנְקָב? עַד כִּרְשִׁינָה. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: תִּיבֵשׁ עַד כַּעֲדָשָׁה. עַד כִּמָּה? רַבִּי יוֹסִי בֶּן הַמֶּשְׁלָם אוֹמֵר: עַד כְּדֵי שֶׁתִּפְרֹךְ, וְקָרוּבִין דְּבִרְיֵהוּן לְהִיּוֹת שׁוּיִן.

ב. אִיזָה הוּא רֵק? שְׂצָף עַל גְּבֵי הָעֵינַן, וְלֹא הַמִּשְׁקַע בְּקִרְקַע הָעֵינַן. חֲלוּזִין כְּמִשְׁמַעוֹ, נָחַשׁ כְּמִשְׁמַעוֹ, עֲנַב כְּמִשְׁמַעוֹ, הֵיטָה בּוֹ יִבְלֵת וְחִתְּכָה, אִם יֵשׁ בּוֹ עֵצִם - יִשְׁחַט, וְאִם לֹא - לֹא יִשְׁחַט. וְרִיר קָבוּעַ אַרְבָּעִים יוֹם. מִים קְבוּעִין שְׁמוֹנִים יוֹם; דְּרָרִי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻמְמִים אוֹמְרִים: יִיר קָבוּעַ שְׁמוֹנִים, מִים קְבוּעִין שְׁמוֹנִים, אֲכַל לַח וְיִבֵּשׁ שֶׁל בֵּית הַבַּעַל וְלֹא לַח וְיִבֵּשׁ שֶׁל בֵּית הַשְּׁלַחִין, אֲכַל לַח וְאַחַר כֵּךְ יִבֵּשׁ - עוֹלִין לוֹ. יִבֵּשׁ וְאַחַר כֵּךְ אֲכַל לַח - אֵין עוֹלִין. לְעוֹלָם אֵין עוֹלִין לוֹ, עַד שִׁיאֲכַל יִבֵּשׁ אַחַר לַח. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן אֲנָטִיגְנוֹס אוֹמֵר: וְרִיר, בּוֹדֵקִין אוֹתוֹ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּתוֹךְ שְׁמוֹנִים יוֹם שְׁמָא יִהְיֶה וְיִחְזוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלֵעָזָר אוֹמֵר: אִם הֵיטָה עֵינוֹ דּוֹמַעַת - בְּיָדוּעַ שְׁהֵמִים עוֹבְרִין. פְּסָקָה מִלְּהִיּוֹת דּוֹמַעַת - בְּיָדוּעַ שְׁהֵמִים קְבוּעִין. נִקְבוּ חֲטָמֵי זֶה לְתוֹךְ זֶה, מִבְּפָנִים - לֹא יִשְׁחַט, מִבְּחוּץ - יִשְׁחַט.

ג. אִיזוֹ הִיא תִּיּוֹמַת? מִן הַתִּיּוֹמַת וְלִפְנֵים, אוֹ מִן הַתִּיּוֹמַת שֶׁלְּפָנִים. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קְפוּסָאֵי אוֹמֵר: אֵין שׁוֹחֲטִין אֶת הַבְּכוֹר אֲלֵא עַל הַחִיצוֹנִית. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן אֲנָטִיגְנוֹס אוֹמֵר: אֵין מִשְׁגִּיחִין עַל הַפְּנִימִית כָּל עֵקֶר. נִפְגַּמַת סִירַת אֲלֵיהָ בְּמִקְדָּשִׁים - הָרִי זֶה מוֹם. נִפְגַּם הַזּוֹבֵן כָּל שֶׁהוּא - הָרִי זֶה יִשְׁחַט. אִיזָהוּ זוֹבֵן? כִּיס וְלֹא הִזְכָּר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן הַמֶּשְׁלָם: מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שֶׁנִּטְלוּ זָאֵב וְחִזוֹר לְמִקְוָמוֹ. נִחְתְּכָה זָבֵב מִן הָעֵצִם וְלֹא מִן הַפֶּרֶק אוֹ שֶׁהִיהָ רֹאשׁ הַזָּבֵב מִפְּצֵל לְשִׁתִּי עֲצָמוֹת, אוֹ שִׁישׁ בְּשׂוֹר בֵּין חוּלְיָא לְחוּלְיָא כְּמֵלֵא חוּלְיָא

- הָרִי זֶה לֹא יִשְׁחַט. אוֹ אֵין לָהּ אֲלֵא בִּיצָה אַחַת - הָרִי זֶה יִשְׁחַט. הֵיוּ לָהּ שְׁנַיִם, אָף עַל פִּי שְׂאִין בְּשִׁנְיָה אֲלֵא כְּפוּל - הָרִי זֶה לֹא יִשְׁחַט. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַעֲשֵׂה בְּפֶרֶה שֶׁל בֵּית מִנְחָם, שֶׁהוֹשִׁיבוּהוּ עַל עַכּוּוֹ וּמַעֲכּוּהוּ בְּבִיצִים, וְלֹא יִצָּאת אֲלֵא אַחַת, וְנִשְׁחַטָּה, וְנִמְצָאת שְׁנֵיהָ דְבוּקָה עַל הַכֶּסֶל, וּבָא מַעֲשֵׂה לְפָנֵי רַבִּי עֲקִיבָה וְהַכְּשִׁיר. וְכִשְׁנִפְּרוּ הַדְּרָכִים לְפָנֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, אָמַר: 'הַאֲכִילְכֶם עֲקִיבָה נְבִלוֹת! נִטְלוּ קֶרְנִים וְטִלְפִים וְהִזְכָּר עִמָּהֶן - הָרִי זֶה יִשְׁחַט.

ד. אִיזָה יִתִּיר? כָּל שִׁישׁ לוֹ שֶׁלֹּשׁ עֵינַיִם וְחֻמְשׁ רִגְלִים. הַחֶסֶר? שֶׁלֹּשׁ רִגְלִים וְעֵין אַחַת. אִיזָהוּ פְּסוּל? כָּל שֶׁהִכְסִילִין יוֹצְאִים. נִשְׁתַּבְּרוּ רַב צִלְעוֹתָיו, אוֹ שֶׁהִיהָ בּוֹ מוֹם מִבְּפָנִים - אֵינוֹ מוֹם, שְׁנִפְּרוּ (וְיִקְרָא כֹּא, יח): "עוֹר אוֹ פֶּסֶח", מַה עוֹר וּפֶסֶח הַמִּיחֲדִין, מוֹם שֶׁבְּגָלוֹי וְאֵין חוֹזֵר כּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן הַמֶּשְׁלָם: אֵילָא הֵיָה מוֹנָה מוּמִין בְּיַבְנָה, וְאִמְרִין לְפָנֵי חֻמְמִים, וְהוֹדוּ לוֹ. וְעוֹד שֶׁלֹּשָׁה הוֹסִיף. אָמְרוּ לוֹ: לֹא שְׁמַעְנוּ אֲלֵא אַחַת, שְׁגַלְגַל עֵינוֹ עַגְל כֶּשֶׁל אָדָם, וּפְיוֹ דּוּמָה כֶּשֶׁל חֲזִיר, וְשִׁטְל רַב הַלְשׁוֹן. וְרַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן אֲנָטִיגְנוֹס אָמַר: רַב הַמְדַּבֵּר בְּלִשׁוֹן, בֵּית דִּין שֶׁאֲחֲרִיֵּהוּן אָמְרוּ: הָרִי אֵלוֹ מוּמִין. שִׁפְתוֹ הַתְּחַתּוֹנָה עוֹדֶפֶת עַל הָעֲלִיוֹנָה - הָרִי זֶה מוֹם. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם הֵיטָה עֲלִיוֹנָה עוֹדֶפֶת עַל הַתְּחַתּוֹנָה כֶּשֶׁל חֲזִיר - הָרִי זֶה מוֹם. פְּיוֹ בָלוּם, וְרִגְלָיו מוּהַלְמוֹת מִחֻמַּת עֲצָמוֹ - יִשְׁחַט, מִחֻמַּת הָרוּחַ - לֹא יִשְׁחַט. אֲזַנְיוֹ מִגְּפּוֹת בַּחֲסִיסָה אַחַת - לֹא יִשְׁחַט. בִּשְׁתֵּי חֲסִיסוֹת - יִשְׁחַט. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: זָבֵב הָרַחֵל שִׁישׁ בָּהּ שֶׁלֹּשׁ חֲלִיּוֹת - לֹא יִשְׁחַט. שְׁתֵּים - יִשְׁחַט. זָבֵב הָעֵגֶל שֶׁאֵינָה מַגַּעַת לְעֶרְקוֹב - הָרִי זֶה יִשְׁחַט. בְּאִיזָה עֶרְקוֹב אָמְרוּ? רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן אֲנָטִיגְנוֹס אוֹמֵר: בְּעֶרְקוֹב שֶׁבְּאֲמַצְעַי יוֹךְ, עַד קִבְּץ הָעֲלִיוֹן, וְלֹא עַד קִבְּץ הַתְּחַתּוֹן.

ה. יֵשׁ דְּכָרִים שֶׁהֵן כְּמוּמִין, וְשׁוֹחֲטִין עֲלֵיהֶן בְּמִקְדָּשׁ, וְאֵין שׁוֹחֲטִין עֲלֵיהֶן בְּגוֹבְלִין. וְאֵלוֹ

הַגּוֹמִים, הַצּוֹמֵחַ, וְהַצּוֹמֵם, וְנִקְבָּה. אֵיזָה הוּא גּוֹמִים? כָּל שְׂאִין לוֹ קַרְנִים. וְצוֹמֵחַ – כָּל שְׂאִין לוֹ אֲזָנִים. צוֹמֵם – שְׂאֲזוֹנָיו מִגְּפּוֹת. רַבִּי אֶלְעָאִי אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: אֲנִדְרוּגִינוֹס בְּכוֹר הוּא, וּמוֹמוֹ בּוֹ – יִשְׁחַט עָלָיו. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: אֵין קִדְשָׁה חֲלָה עָלָיו, אֶלָּא יֵצֵא וְיִרְעָה בְּעֵדֵר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: הָרִי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים טו, יט): "כָּל הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יוֹלֵד בְּבִקְרָךְ וּבְצֹאנְךָ הַזֵּכֶר תִּקְדִּישׁ לַה' אֱלֹהֶיךָ"; שְׁכָל מְקוֹם שְׁנֵאֲמַר 'זָכֵר' – מוֹצֵיא טוֹמְטוֹם וְאֲנִדְרוּגִינוֹס מִן הַכֹּלֵל.

מִסְכַּת בְּכוֹרוֹת פְּרָק חֲמִישִׁי

א. מוֹמִין אֵלוֹ, בֵּין קְבוּעִין וּבֵין עוֹבְרִין – פְּסוּלִין בְּאֶדָם. יֵתֵר עֲלֵיהֶן אֶדָם – צוֹאֵרוֹ שְׁמוּט וְשְׂקוּעֵ. הַזְּבֻלְגָנִים, וְהַקְּרָחִין, וְשְׂאִין לָהֶן שְׁנַיִם, בְּעֲלֵי חֲטוּטוֹת – כְּשֵׁרִים, אֲבָל פְּסוּלִין מִפְּנֵי מְרָאִית הָעֵין. סְרִיס אֶדָם וְסְרִיס חֲמָה, פְּצוּעַ דָּפָא וְכוֹרוֹת שְׂפָכָה, הַשְּׂכַנְיָה וְהַסְּגָרִיס. אֵיזָה הוּא שְׂכַנְיָה? שְׂגָבִינִי שׁוֹכְבִין. סְגָרִיס שְׂגָבִינִי אֶחָד שְׁחוֹר וְאֶחָד לָבָן. אֵיזָהוּ הוּא סְכִי שְׂמֵשׁ? שְׂרוּאָה אֶת הַחֲדָר וְאֶת הָעֲלִיָּה כֹּאחַת. לְרֹאוֹת אֶחָד רֹאָה שְׁנַיִם, הָא כִּיצַד? רֹאָה אֶת חֲבֵרוֹ וְהוּא אוֹמֵר: 'לֹא רֹאָה'. חוֹטְמוֹ בְּלוֹם וְסוֹלֵד וְנוֹטֵף. אֲזוֹנִי רְצוּמוֹת וְאֲזוֹנִי רְצוּעוֹת, וְעֵינָיו טְרוּטוֹת, וְעֵינָיו מְלוּדְנִיּוֹת, וְעֵינָיו גְּדוּלוֹת אוֹ קְטַנוֹת. גְּדוּלוֹת כְּשֵׁל עֵגֶל, קְטַנוֹת כְּשֵׁל אֶזֶן, וּבְעַל בּוֹהֲקִית, רוּחַ קְצָרִית בְּאָה עָלָיו, וּבֵין הַנְּפִלִים בְּאָה עָלָיו, נִכְפָּה אֶפְלוֹ לְזִמְן מְרַבָּה.

ב. אֵיזָה הוּא מְרוּחַ אֲשֶׁךְ? זֶה הַקְּלִיטִים שְׂנַכְנְסָה רוּחַ בְּאֲשֶׁכִּי; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אוֹמֵר: זֶה הַשְּׁחוּף. פְּרַסְתוֹ חֲלוּלָה, עֲקוּמָה דוּמָה לְמַגֵּל, שׁוֹקוֹ נִתּוּן בְּאֲמֻצַּע רַגְלוֹ, מְכִישׁ מְלַמְעָלָה וּמְפַסִּיעַ מְלַמְטָה, בְּעַל הַקִּיפִין וְהַשְׁיוּפָצַד, אֲצַבְעוֹתָיו גְּרוּמוֹת, אֲצַבְעוֹתָיו מְרוּכְבוֹת זו עַל זו, אוֹ שְׁהִיתָה אֲצַבְעַ גְּדוּלָה עֲקוּמָה – פְּסוּל. הִיתָה בּוֹ שׁוּמָא, אִם יֵשׁ בָּהּ שְׁעָר – פְּסוּל, אֵין בָּהּ שְׁעָר – כְּשֵׁר. גְּדוּלָה – פְּסוּל. קְטַנָּה – כְּשֵׁר.

אומר: אם הִיָּה בְּנוֹ זְרִיז, וְתוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת בְּיָדוֹ - בְּנוֹ קוֹדֵמוֹ. מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שֶׁהֲרִצָּה אֶת בְּנוֹ לְלַמֵּד תּוֹרָה, הַדִּירוּ מַלְעֲשׂוֹת מְלֹאכָה, וְהַתִּיר לוֹ רַבִּי יוֹסִי לְמַלְאֵת לוֹ חֲבִית מִים, וְלַהֲדַלִּיק לוֹ אֶת הַנֵּר.

ד. חֲמֵשׁ סְלָעִים שֶׁל בֶּן, שְׁלֹשִׁים שֶׁל עֶבֶד, חֲמֵשִׁים שֶׁל אֲנָס וְשֶׁל מִפְתָּהוּ, וּמֵאָה שֶׁל מוֹצִיא שֵׁם רַע - כֻּלָּן בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וּבִמְנֵה צוּרִי, וְכֻלָּן נִפְדִּין בְּכֶסֶף וּבִשְׂוֵה כֶּסֶף, חוּץ מִמוֹתֵר שֶׁקָּלִים הָרְאוּיִן וּפְדִיּוֹן מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שָׁאִין בְּאִין אֲלֵא מִן הַמִּטְבַּע. עֲגַל זֶה לְפְדִיּוֹן בְּנֵי - אִין בְּנוֹ פְדוּי, אָבֵל אִם אָמַר: 'עֲגַל זֶה בְּחֻמְשָׁה סְלָעִים לְפְדִיּוֹן בְּנֵי', וְיִטְלִית זֶה בְּחֻמְשָׁה סְלָעִים לְפְדִיּוֹן בְּנֵי' - בְּנוֹ פְדוּי. אָבֵל אִין פְּדִיּוֹן לֹא בְּעֶבְדִים, וְלֹא בְּשִׁטְרוֹת, וְלֹא בְּקַרְקָעוֹת, וְאִפְלוֹ אָמַר: 'עֶבֶד זֶה בְּחֻמְשָׁה סְלָעִים לְפְדִיּוֹן בְּנֵי', וְקַרְקָע זֶה בְּחֻמְשָׁה סְלָעִים לְפְדִיּוֹן בְּנֵי' - אִין בְּנוֹ פְדוּי, נִתֵּן הָאָב חֻמְשָׁה סְלָעִים לְחֻמְשָׁה כֹּהֲנִים - בְּנוֹ פְדוּי, נִתְּנָן לוֹ זֹו אַחַר זֹו, זֹו אַחַר זֹו - בְּנוֹ פְדוּי. נִתְּנָן לוֹ חֲזוֹר וְנִטְלָן הֵימְנוֹ - בְּנוֹ פְדוּי, כִּף הִיָּה רַבִּי טְרַפּוֹן עוֹשֶׂה: נוֹטְלָן הֵימְנוֹ, וְחוֹזֵר וְנוֹתְנוֹ לוֹ.

ה. אִין הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּשִׁבַּח שֶׁהַשְּׂבִיחוֹ נִכְסִים לְאַחַר מִיתַת אָבִיהֶן. רַבִּי אוֹמַר: אוֹמַר אֲנִי, שֶׁהַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּשִׁבַּח שֶׁהַשְּׂבִיחוֹ נִכְסִים לְאַחַר מִיתַת אָבִיהֶם, שְׂאָף שְׁלֵא הַשְּׂבִיחוֹ בְּשִׁלְהֶן. כִּיצַד? הִיָּתָה לוֹ בְּהֵמָה מוֹחֲפֶרֶת וּמוֹשֻׁפֶּרֶת אֲצֵל אַחֲרִים, רוּעָה בְּאֶפֶר - בְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּזָרוּע וּבְלַחֲטִים וּבִקְבָה. רַבִּי אוֹמַר: כֹּל דְּבָר שְׁלֵא פִלְפְּלוּ בוֹ יְתוּמִים לְאַחַר מִיתַת אָבִיהֶם - בְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם. וְאִין נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם אֲלֵא בְּכֹל אֲשֶׁר יִמְצָא לוֹ, אָבֵל בְּנוֹ בְּנִין וְנִטְעוּ נְטִיעָה - הַכֹּל שׁוֹיֵן שְׁנוּטֵל פִּי שְׁנַיִם. אִם אָמַר: 'אִי אִפְשִׁי בְּשִׁלְא לְטוֹל וְשִׁלְא לְתֵן' - הֲרִשׁוֹת בְּיָדוֹ. כִּיצַד אִין נוֹטֵל בְּרֵאוּי כְּבַמְחֻק? מֵת אָבִיו בְּחַיֵּי אָבִיו - נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם מִנְכָּסֵי אָבִיו, וְאִין נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם מִנְכָּסֵי אָבִי אָבִיו. וְאִם הִיָּה בְּכוֹר - נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם אֶף מִנְכָּסֵי אָבִי אָבִיו. הַבְּכוֹרָה וְהַיְוִרֵשׁ אֶת אֲשֵׁתוֹ, וְהַמֵּיבֵם אֶת אֲשֵׁת אַחִיו, וְהַמִּתְנָה,

שְׁנֵי זְכָרִים בְּמַחְבָּא - זֶה נוֹתֵן חֲמֵשׁ סְלָעִים וְזֶה נוֹתֵן חֲמֵשׁ סְלָעִים לְכַהֵן. נִתֵּן הָאָב חֲמֵשׁ סְלָעִים וְמֵת - הָאָב הַשְּׁנֵי חָיִב, וְהַבְּנִים פְּטוּרִין. לְיָדָה הִיא וְכַהֲנַת, הִיא וְלוּיָהּ, הִיא וְהָאִשָּׁה שְׂכָבָר יְלִידָה, שְׁנֵי - אָבִיו נוֹתֵן עַל יָדוֹ. מֵת אַחַד מֵהֶן, אוֹ שֶׁהִיָּה זָכָר וּנְקָבָה - לֹא הוּא וְלֹא אָבִיו נוֹתְנִין. אִיזִיה הוּא שֶׁהוּא וְאָבִיו נוֹתְנִין? שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁל שְׁנֵי אָנָשִׁים שְׁלֵא בְּכָרוֹ, וְיִלְדוּ שְׁנֵי זְכָרִים בְּמַחְבָּא - זֶה נוֹתֵן חֻמְשָׁה סְלָעִים לְכַהֵן, וְזֶה נוֹתֵן חֻמְשָׁה סְלָעִים וְמֵת, הָאָב הַשְּׁנֵי חָיִב וְהַבְּנִים פְּטוּרִין. מֵת אַחַד מִן הַבְּנִים - הַבֶּן הַשְּׁנֵי חָיִב וְהָאֲבוֹת פְּטוּרִין. נִתֵּן הָאָב חֲמֵשׁ סְלָעִים, וּמֵת אַחַד מִן הַבְּנִים - הָרִי כֻּלָּן פְּטוּרִין. אַחַת בְּכָרָה וְאַחַת שְׁלֵא בְּכָרָה, שֶׁל שְׁנֵי אָנָשִׁים, וְיִלְדוּ שְׁנֵי זְכָרִים, מֵת אַחַד מֵהֶן תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים - הָרִי כֻּלָּן פְּטוּרִין. שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁל שְׁנֵי אָנָשִׁים שְׁלֵא בְּכָרוֹ, וְיִלְדוּ שְׁנֵי זְכָרִים בְּמַחְבָּא - זֶה נוֹתֵן חֲמֵשׁ סְלָעִים לְכַהֵן, וְזֶה נוֹתֵן חֲמֵשׁ סְלָעִים לְכַהֵן. נִתֵּן הָאָב חֻמְשָׁה סְלָעִים לְכַהֵן, וּמֵתוּ הַבְּנִים עַד שְׁלֵא חֲלָקוּ בְּנִכְסֵי אָבִיהֶן - חֲיָבִין, מִשְׁחַלְקוּ בְּנִכְסֵי אָבִיהֶם - פְּטוּרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אֶף מִשְׁחַלְקוּ בְּנִכְסֵי אָבִיהֶם, אִם יֵשׁ לָזֶה בְּעִשְׂרָה דִּינָרִין מִשְׁלֵ אָבִיהֶם - חֲיָבִין, וְאִם לֹא - פְּטוּרִין. שְׁתֵּי נָשִׁים שְׁלֵא בְּכָרוֹ, וְיִלְדוּ שְׁנֵי זְכָרִים בְּמַחְבָּא - נוֹתְנוֹת עֶשֶׂר סְלָעִים לְכַהֵן. מֵת אַחַד מֵהֶן בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם - מוֹצִיאֹת מִיָּדוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אִם לְכַהֵן אַחַד נִתְּנוֹ - מוֹצִיאֹת מִיָּדוֹ, אִם לְשְׁנֵי כֹהֲנִים נִתְּנוֹ - אִין יְכוּלִין לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ, שֶׁהַמוֹצִיא מִחְבְּרוֹ עָלָיו הָרֵאָה.

ג. לְפָדוֹת אֶת עֲצָמוֹ וְלַעֲלוֹת לְרַגְלָהּ - פוֹדָה אֶת עֲצָמוֹ וְאַחַר כִּף עוֹלָה לְרַגְלָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: עוֹלָה לְרַגְלָהּ וְאַחַר כִּף פוֹדָה אֶת עֲצָמוֹ, שְׁזוֹ מְצוּהָ עוֹבְרָת. לְלַמֵּד תּוֹרָה וְלִשָּׂא אִשָּׁה - לוֹמַד וְאַחַר כִּף נוֹשֵׂא אִשָּׁה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אִם אִין יְכוּל לִישַׁב בְּלֵא אִשָּׁה - נוֹשֵׂא אִשָּׁה וְאַחַר כִּף לוֹמַד תּוֹרָה. הוּא לְלַמֵּד תּוֹרָה וּבְנוֹ לְלַמֵּד תּוֹרָה, הוּא לִישָׂא אִשָּׁה וּבְנוֹ לִישָׂא אִשָּׁה - הוּא קָדָם אֶת בְּנוֹ. רַבִּי יְהוּדָה

נִזְק וְחֻצֵי נִזְק, וְתִשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, וְתִשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה - כֻּלָּן אֵין נוֹטְלוֹת בְּרֵאוּי כְּבַמְחֻזֵק, אָבֵל נוֹתֵן לְהֵן מִשְׁדָּה הַחוּזֵר בַּיּוֹבֵל. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: הַיּוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, בְּנֵי מִשְׁפָּחָה נוֹתְנִין לוֹ מַעוֹת וּמוֹצִיאִין מִיָּדוֹ, שְׁנָאֵמֵר (בַּמִּדְבָּר לוֹ, ט): "וְלֹא תִסַּב נַחֲלָה מִמַּטָּה לַמַּטָּה אַחֲרַי" וְגו'.

מִסְקָת בְּכוֹרוֹת פָּרָק שְׁבִיעִי

א. מַעֲשֵׂר בַּהֵמָה נוֹהֵג בַּגְּדוּלִים וּבִקְטָנִים, בְּזִכְרִים וּבִנְקֻבוֹת, בְּתַמִּימִים וּבְעַלֵּי מוּמִים, וּמַעֲשָׂרִין אוֹתָן מִשְׁנֵה לַחֲבֵרְתָהּ, שְׁנָאֵמֵר (דְּבָרִים יד, כב): "עֲשֹׂר תַעֲשֹׂר" - בְּשֵׁנֵי מַעֲשָׂרוֹת הַכְּתוּב מִדְּבַר, אֶחָד מַעֲשֵׂר דִּגְוֹן וְאֶחָד מַעֲשֵׂר בַּהֵמָה; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וְחֻמְמִים אוֹמְרִים: "שְׁנֵה שְׁנֵה", שֶׁל שְׁנֵה אֶתָּה מַעֲשֵׂר וְאֵי אֶתָּה מַעֲשֵׂר מִשְׁנֵה לַחֲבֵרְתָהּ. גְּדִיהַ שְׁלִידָה שֶׁלֵּשׁ בְּנוֹת, וּבְנוֹת שֶׁלֵּשׁ שֶׁלֵּשׁ נִכְנָסוֹת לְדִירֵי הַתַּעֲשֹׂר. אָמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֲנִי רֵאִיתִי גְדִיהַ שְׁמַתְעֲשֵׂרַת בַּת שְׁנֵתָה. הֵיִתָּה לוֹ בַּהֵמָה שֶׁל שְׁתִּים וְשֶׁלֵּשׁ שָׁנִים, אִם מִפִּיר בַּהּ שֶׁל שְׁנֵה שְׁנֵה בְּפָנֵי עֲצָמָה - נִכְנָסַת לְדִירֵי הַתַּעֲשֹׂר. אִם לֹאוֹ - אֵין נִכְנָסַת לְדִירֵי הַתַּעֲשֹׂר.

ב. מַעֲשֵׂר בַּהֵמָה מַצְטָרֵף מְלֵא רִגְלֵי רוּעָה, וְלֹא מְלֵא רִגְלֵי בַּהֵמָה מְהֵלְכַת. כַּמָּה רִגְלֵי בַּהֵמָה? שָׁנִים וְשֶׁלֵּשִׁים מִל. כִּיצַד? הֵיִו לוֹ חֶמֶשׁ בְּסִפְר חֲנִנְיָא, וְחֶמֶשׁ בְּסִפְר עוֹתָנִי, וְחֶמֶשׁ בְּסִפְר בְּצִיפּוּרֵי - הֵרִי אֵלוֹ מַצְטָרְפוֹת. חֶמֶשׁ בְּסִפְר חֲנִנְיָא, וְחֶמֶשׁ בְּצִיפּוּרֵי - עַד שֶׁהֵיִו לוֹ אֶפְלוֹ אַחַת בְּצִיפּוּרֵי. הֵיִה לוֹ בַּעֲבַר הַיָּרְדֵן מִכָּאן וּמִכָּאן, כְּגוֹן הַשּׁוּלְמֵי מִנְרֵי, וְשֵׁתֵי אֲבִטִינְיּוֹת - אֵין מַצְטָרְפוֹת זו עִם זוֹ, וְאֵין צָרִיד לֹמַר בְּאַרְץ וְחוּצָה לְאַרְץ. נִהַר הַיּוֹצֵא מִמַּעֲרַת פְּמִיִּים, וְעוֹבֵר בִּימֵה שֶׁל סוּפְנֵי, וּבִימֵה שֶׁל טְבֵרְיָא, אֵף עַל פִּי שְׁשֵׁמוֹ יָרְדֵן - אֵין מִתְחַשֵּׁב עִם הַיָּרְדֵן. אֵיזְהוֹ יָרְדֵן? מִבֵּית יִרְחוֹ וּלְמַטָּה.

ג. אֵיזְהוֹ לְקוֹחַ? כֹּל שְׁמַכְרוֹ לוֹ, וְחוּזֵר וּלְקַחוֹ הַיִּמְנָנִי, אוֹ שְׁנַתְנּוֹ לוֹ בְּמַתְנָה, וְחוּזֵר וּלְקַחוֹ הַיִּמְנָנִי. אָבֵל הַלוֹקַח עֲבַר פְּרִתּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ אֵף

עַל פִּי שְׁלִידָה אֲצֵל בְּעֵלִים נִכְנָסַת לְדִירֵי הַתַּעֲשֹׂר. הַכֹּל נִכְנָס לַהַתְעֲשֹׂר, חוּץ מִן כִּלְאִים וְהַטְרָפָה; דְּבָרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יְהוּדָה אִישׁ בְּרֵתוֹתָא, שְׁאָמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אָמֵר רַבִּי עֲקִיבָא: אֲנִי שְׁמַעְתִּי מִשְׁמוֹ, אֵף יוֹצֵא דְפָן וּמַחְסָר זְמַן וְהֵיתוּם. אָבֵל אֵיזְהוֹ הוּא כִּלְאִים? רַחֵל שְׁלִידָה מִן גְּדִי, אֶפְלוֹ כְּמִין כֶּבֶשׂ, וְעַד שְׁלִידָה מִן הַכֶּבֶשׂ אֶפְלוֹ כְּמִין גְּדִי, טְרָפָה כְּמַשְׁמָעָה, יוֹצֵא דְפָן כְּמַשְׁמָעוֹ. אֵין פְּחוֹת מִשְׁמוֹנֵת יָמִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מַחְסָר זְמַן נִכְנָס לְדִירֵי הַתַּעֲשֹׂר.

ד. הַנִּרְבָּע, וְהַמִּקְצָה, וְהַנֶּעֱבֵד, אֶתְנָן וּמַחֲרִי, וְטוּמְטוּם וְאַנְדְרוּגִינוּס - אֵין נִכְנָסִין לְדִירֵי הַתַּעֲשֹׂר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן: טוּמְטוּם וְאַנְדְרוּגִינוּס - אֵין נִכְנָסִין לְדִירֵי הַתַּעֲשֹׂר, שְׁכָל מְקוֹם שְׁנָאֵמֵר 'זָכְרֵי' - מוֹצִיא טוּמְטוּם וְאַנְדְרוּגִינוּס מִן הַכֹּלֵל.

ה. אֵיזְהוֹ אֶתְנָן? כֹּל שְׁנַתְנָן לָהּ עֲבַר פְּרִתּוֹ, וְחוּזֵר וּלְקַחוֹ הַיִּמְנָנִי. אֵיזְהוֹ מַחֲרִי? כֹּל שְׁחֵלְפֵי לוֹ עֲבַר פְּרִתּוֹ, וְחוּזֵר וּלְקַחוֹ הַיִּמְנָנִי.

ו. שֶׁלֵּשׁ גְּרָנוֹת לְמַעֲשֵׂר בַּהֵמָה, בְּפִרְס הַפֶּסֶח וּבְפִרְס עֲצָרַת וּבְפִרְס הַחֵג - אֵין לְהֵן קֶצְבָּה; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין פְּחוֹת מִחֻמְשָׁה עֶשֶׂר יוֹם קִדָּם לְרִגְלֵי. אָמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן עֲזַאִי: הוּאִיל וְאֵלוֹ אוֹמֵר בְּאֶחָד בְּאֵלוֹל, וְאֵלוֹ אוֹמֵר בְּאֶחָד בְּתִשְׂרֵי, הָאֵלוֹלִיִּין מִתַּעֲשָׂרִין בְּעֲצָמָן, כִּיצַד? נוֹלְדוּ לוֹ חֻמְשָׁה בָּאֵב וְחֻמְשָׁה בְּאֵלוֹל, חֻמְשָׁה בְּאֵלוֹל וְחֻמְשָׁה בְּתִשְׂרֵי, וְחֻמְשָׁה בָּאֵב וְחֻמְשָׁה בְּתִשְׂרֵי - אֵין מַצְטָרְפִין. חֻמְשָׁה בְּתִשְׂרֵי וְחֻמְשָׁה בָּאֵב - הֵרִי אֵלוֹ מַצְטָרְפִין.

ז. כִּיצַד מַעֲשָׂרִין? מַעֲמִיד אִמְהוֹת מִבְּחוּץ וְהֵן גּוֹעוֹת, וְהַבְּנִים יוֹצִיאִין לְקַרְאָתָן. יוֹצֵאוֹ שְׁמִינֵי וְתִשְׁעֵי כְּאֶחָד - הֵרִי זֶה מִשְׁלִים עֲלֵיהֶם. הַתִּשְׁעֵי וְעִשְׂרֵי - יָרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ. עִשְׂרֵי וְאֶחָד עֶשֶׂר - כֻּלָּן יְמוּתוֹ. הֵיִה מוֹנֵה רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן, מֵת רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן - הֵרִי זֶה מִשְׁלִים עֲלֵיהֶן. הֵיִה מוֹנֵה וּקְרָאוֹ חֲבֵרוֹ לְרַבֵּר עִמוֹ - הֵרִי זֶה מִשְׁלִים עֲלֵיהֶם,

מִסְכַּת עֲרֵכִין פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. רבי מאיר אומר: מרבה מדת מעריכין ממדת נערכין, שחרש שוטה וקטן נערכין, אבל לא מעריכין. רבי יהודה אומר: מרבה מדת מעריכין ממדת נערכין, טומטום ואנדורגיניוס - מעריכין ולא נערכין, אף העובד כוכבים יהא מעריך ולא נעריך.

ב. נשים ועבדים נודרין ונידרין, נערכין ומעריכין, אם יש להן בזמן הזה - גובין מהן, אם לאו - כותבין עליהן, וגובין מהן לאחר זמן, העובדי כוכבים - נודרין ומדירין. הקיטעין ומכּי שחין, ואף על פי שאין להן דמין - יש להן ערכין. הגוסס וכן שמונה - לא נדר ולא נעריך, והיוצא להרג - לא נדר ולא נעריך; דברי רבי מאיר. רבי חנניא בן עקיבא אומר: נעריך, מפני שדמיו קצובין, אבל אין נדר, מפני שאין דמיו קצובין. רבי יוסי אומר: נודר, מעריך ומקדיש, ואם הזיק - חיב בתשלומין. האשה שיצאה להרג, הוציא עבד את ידו - ממתינין לה עד שתלד, שאלו ילדה, היו ולדותיה נסקלים. האשה שיוצאת להרג, אמה: 'תנו שערי לבתי' - נותנין לה. מתה סתם - אין נותנין לה, שהמתים אסורין בהנאה.

ג. ערך עני סלע, ערך עשיר כתוב בתורה. היה בידו סלע ונתן הימנו שלשה דינרים, ולא הספיק לתן דינר האחרון עד שהעשיר - מגלגלין עליו את הכל, שאלו מתחלה נתנו - פטור. היו בידו שלשים סלע, ונתן מהן עשרים ותשע, ולא הספיק לתן את האחרונה עד שהעשיר - מגלגלין עליו את הכל.

ד. פרים של חג, אין פחות משבעה ולא יותר על ארבעה עשר. אין פתח בטועה פחות משבעה, ולא יתיר על שבעה עשר. אין בנגעים פחות משבוע אחד, ולא יתיר על שלשה שבועות. אין פוחתים מארבעה חדשים המעברים בשנה, לא נראה להוסיף יתיר על שמונה. מעולם לא נראו ששה

היה מונה וחשקה ליל שבת - הרי זה משלים עליהם. היה מונה והוציא ראשו ורבו מן הדיר, וחדר, כמנין לכל דבר, מנאן רבוצין, או עומדין - הרי זה משלים עליהן. היה מונה, וקפץ מן המנויין לשאין מנוין, אם מכירו - פטור והן חייבין. ואם לאו - הרי כלן פטורין, נתערב בהן יתום או לקוח - הרי כלן פטורין. היה לו עשרה ומנה חמשה, ומת אחד מן המנויין - הרי זה משלים עליהן משאין מנוין, אלו שמנו פטורין והשאיר יצטרפו לגרן הבא. היו לו חמשה עשר, לא יאמר: 'הריני מכניס עשרה מהן לדיר', אלא מכניס את כלן ומנה מהן עשרה, והשאיר יתעשרו לשנה הבאה. מנאן למפרע - עשירי שכלן מקדש. קרא לתשיעי 'תשיעי', לעשירי 'עשירי', לאחד עשר 'אחד עשר', תשיעי חללין עשירי מעשר אחד עשר חלין. קרא לתשיעי 'עשירי', ולעשירי 'תשיעי', ולאחד עשר 'אחד עשר', תשיעי נאכל במומו, עשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים. קרא לתשיעי 'תשיעי', ולעשירי 'תשיעי', ולאחד עשר 'עשירי', תשיעי חלין ועשירי מעשר, ואחד עשר קרב שלמים. קרא לתשיעי 'עשירי' לעשירי 'תשיעי', ולאחד עשר 'עשירי' - שלשתן מקדשין. תשיעי נאכל במומו, עשירי מעשר, אחד עשר קרב שלמים, ועושה תמורה, קרא לתשיעי 'תשיעי', ולעשירי 'עשירי', ולאחד עשר 'עשירי' - אין אחד עשר מקדש. זה הכלל, כל זמן שלא נעקר שם עשירי הימנו - אין אחד עשר מקדש, עד שישתק בתשיעי, ויקרא לעשירי 'תשיעי' ולאחד עשר 'עשירי'. בהמה שנתערב בה ספק מעשר בזמן הזה - ירעו עד שישתאבו. ספק אחד עשר - הרי כלן ימותו. מעשר בהמה של יתומין - מוכרין אותו מפני השב אבדה לבעלים. מעשר בהמה ששחטו, גידיו, וקרניו, ועצמיו, וטלפיו, וחלבו, ועורו, וגיתו - הרי אלו מתרין.

מימאים - משיאין לפנהנה; רבי חנניא בן
אנטיגנוס אומר: מכירן הייתי ולוים היו.

מסכת ערכין פרק שני

א. אין פוחתין מתשעה כנורות ומוסיפין עד
עולם. אין פוחתין משנים עשר לוים
העומדים על הדוכן, ומוסיפין עד עולם,
כנגד תשעה כנורות ושני נבלים ובצלצל
אחד, שנאמר (דברי הימים-א כה, ט): "הוא
ואחיו ובניו ושנים עשר", כשהוא אומר
"ישוע" (עזרא ג, ב), מלמד שאף עמהן מן
המנין. מעולם לא נראית אשה בעזרה אלא
בשעת קרבנה בלבד, ולא נראה קטן בעזרה
אלא בשעה שהלוים אומרים בשיר. לא היו
אומרים בנבל וכנור אלא בפה. רבי אליעזר
בן יעקב אומר: צוערי לוייה בני יקרי
ירושלים היו בעזרת נשים, ראשיהן בין
רגלי הלוים, כדי לתן תבל בנעימה, שנאמר
(עזרא ג, ט): "ויעמד ישוע בניו [ואחיו]
קדמיהם ובניו בני יהודה" וגו'.

ב. חליל שבמקדש של קנה היה, ומימות
משה היה, פעם אחת צפיהו זהב, ולא היה
קולו ערב כמות שהיה, נטלו צפוי, וחזר
קולו להיות ערב לכמות שהיה. צלצל
שבמקדש של נחשת חיה ומימות משה היה
נפגם, שלחו חכמים והביאו אמנין
מאלכסנדריא שתקנוהו, ולא היה קולו ערב
כמו שהיה. מכתשת שבמקדש של נחשת
היתה, ומימות משה היתה נפגמה, ושלחו
חכמים והביאו אמנין מאלכסנדריא,
ותקנוהו, ולא היתה מפטמת פראשונה, נטלו
את פגימתה חזרה לתחלתה.

ג. אלו הכלים שנפגמו בכית הראשון, ולא
עלתה להן ארפה, ועליהן הוא אומר
(מלכים-א ז, מה): "נחשת ממרט". ועליהן
הוא אומר (עזרא ח, כז): "וכלי נחשת
מצהב טובה שנים חמורת פזיב", מלמד
שהיתה יפה לשנים פזיב. רבי נתן אומר:
שני כלים היו, שנאמר: "שנים". רבן שמעון
בן גמליאל אומר: שלוח היה. המוציא מים
בכאיסר, אומר נרחיבנו, כדי שירבו מימיו

חדשים המעברים בשנה, זו אחר זו. במקום
שאין מכירין זמנו של חדש - נוהגין אחד
מעבר ואחד שאינו מעבר. וכן בגליות
נוהגין אחד מעבר ואחד שאינו מעבר. היו
נוהגין תמוז בזמנו והאב מעבר, ואחר כך
נודע להן שאב בזמנו - מניחין אותו, ומונין
מכאן ואילך אחד מעבר ואחד שאינו מעבר.
עצרת, פעמים שחל להיות בחמשה ובששה
ובשבעה, לא פחות ולא יותר. רבי יהודה
אומר: חל להיות בחמשה - סימן רע
לעולם, בששה - סימן בינוני, בשבעה -
סימן יפה לעולם. וכן מצינו שהיו ישראל
עומדין לפני הר סיני, נמשכין לאחוריהם
שנים עשר מיל, ובאין לפנייהם שנים עשר
מיל, על כל דבור ודבור עשרים וארבע מיל,
היה היום ברור והיו ישראל משתלחין מפני
האש, אמר להן הקדוש ברוך הוא לענני
כבוד: רבצו טל לפני בני, שנאמר (שופטים
ה, ד): "ה' בצאתך משעיר בצעדך משה
אדום". והקדוש ברוך הוא מביץ לפנייהם
טללים וגשמים, שנאמר (תהלים סח, י):
"גשם נדבות תניף אלהים" וגו'. אין עצרת
חל להיות אלא ביום הנף. אין ראש השנה
חל להיות אלא ביום הנף, וביום עבירו.
אחרים אומרים: אין בין עצרת לעצרת ואין
בין ראש השנה לראש השנה אלא ארבעה
ימים בלבד, ואם היתה שנה מעברת חמשה.

ה. אין בערכין פחות משלשים יום,
ומוסיפין עד עולם. ואין בניירות פחות
משלשים יום, ומוסיפין על עולם.

ו. החליל אין דוחה את השבת. רבי יוסי
ברבי יהודה אומר: דוחה. לא היה מכה
בשני חלילין אלא בחליל אחד. לא היה
מחלק אלא בשל קנה, מפני שמחלק יפה.
רבי שמעון בן גמליאל אומר: הדראולים
לא היה במקדש, מפני שמערבב את הקול,
ומקלקל את הנעימה. אלו הן מכין לפני
מזבח: עבדי כהונה היו; דברי רבי מאיר.
רבי יהודה אומר: עבדי לוייה. רבי יוסי
אומר: משפחת בית הפגרים, בית צפרייא

וְהִרְחִיבוּהוּ וְנִתְמַעְטוּ מִימּוֹ, וְסִתְמוּהוּ וְחָזַר לְתַחֲלָתוֹ.

ד. רבי יהודה אומר: שבע נימין בכנור היו, שְׁנָאֵמַר (תהלים טז, יא): "שבע שְׁמֻחוֹת אֶת פְּנִיךָ", לימות המשיח שמונה, שְׁנָאֵמַר (תהלים יב, א): "לִמְנַצַּח עַל הַשְּׂמִינִית" - על נימא שְׂמִינִית, לְעֵתִיד לְבוֹא בַעֲשִׂירִית, שְׁנָאֵמַר (תהלים לג, ב): "הוֹדוּ לֵה' בְּכִנּוֹר בְּנִבְלָ עֶשׂוֹר זְמַרוּ לוֹ".

ה. שְׁדָה אַחוּזָה לְהֶקֶל וְלְהַחֲמִיר, כִּי־צַד? אַחַד הַמְּקַדִּישׁ בְּפִרְדֹּסוֹת סְפוֹסְטִי, וּבְחֹלִית שֶׁל מַחוּזָא, נוֹתֵן חֲמִשִּׁים סֵלַע לְבֵית כּוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: אִף הַמְּקַדִּישׁ בְּפִרְדֹּסוֹת יִרְחוּ וּבְחֹלִית שֶׁל יִבְנֶה - נוֹתֵן חֲמִשִּׁים סֵלַע לְבֵית כּוֹר, שְׁדָה מְקִנָּה נוֹתֵן שְׁוִיָּה, שְׁנָאֵמַר (ויקרא כז, כג): "וְחָשַׁב לוֹ הַכֹּהֵן אֶת מִכְסַּת הָעֶרְכָּךְ" - אֵין מִכְסַּת אֵלָא שְׁוִיָּה; דְּבַרִּי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֵין כָּל שְׁוִיָּה הוּא נוֹתֵן, מַה תִּלְמוּד לומ': "וְחָשַׁב", נֵאמַר כָּאֵין: "וְחָשַׁב", וְנֵאמַר לְהֵלֵן: "וְחָשַׁב", מַה "וְחָשַׁב" הָאֵמֹר לְהֵלֵן חֲמִשִּׁים סֵלַע לְבֵית כּוֹר, אִף "וְחָשַׁב" הָאֵמֹר כָּאֵין חֲמִשִּׁים סֵלַע לְבֵית כּוֹר.

ו. רָאָה כִּמָּה הַחֲמִירָה תוֹרָה בֵּין חוֹמְסֵי חֲמָס לְאוּמְרֵי לְשׁוֹן הָרַע, שְׁאוּנֵס וּמִפְתָּה וְחָמַס חֲמָס נוֹתֵן חֲמִשָּׁה סֵלְעִים, וְאֵינוּ לוֹקָה. הַמוֹצִיא שֵׁם רַע - לוֹקָה וְנוֹתֵן מָאָה סֵלַע. הַחֲמִירָה תוֹרָה דְּבָרִים מִן הַמַּעֲשֵׂה, נֵאמַר (שמות כא, טו): "וּמִכָּה אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוֹמַת", וְנֵאמַר (שמות כא, יז): "וּמִקָּלָל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוֹמַת", זֶה בְּסִקִּילָה וְזֶה בְּחִנִּיקָה, הַחֲמִירָה תוֹרָה דְּבָרִים מִן הַמַּעֲשֵׂה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן פִּרְטָא אֹמֵר: הֵרִי הוּא אוּמַר (במדבר יד, לו): "וּיְמֹתוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצְאֵי דְבַת הָאֶרֶץ" וגו'. עַל מַה הוֹצִיאֹו שֵׁם רַע עַל עֲצִים וְעַל אָבְנִים? וְהֵלָא דְּבָרִים קַל וְחֲמֵר, וּמַה אִם אֵלוֹ שְׁלֵא הוֹצִיאֹו שֵׁם רַע אֵלָא עַל עֲצִים וְעַל אָבְנִים נִעְנְשׁוּ, וְלֹא עֲנֵשׁ מוֹעֵט אֵלָא עֲנֵשׁ מְרַבָּה, וְלֹא עֲנֵשׁ לְשַׁעָה אֵלָא עֲנֵשׁ

לְדוֹרוֹת, הַמוֹצִיא שֵׁם רַע עַל חֲבָרוּ כִּי־צַא בוֹ, עַל אַחַת כִּמָּה וְכִמָּה.

ז. עֲנִי וְעֲשִׂיר שְׁהַעֲרִיכוּ אֶת עֲנִי וְעֲשִׂיר - זֶה נוֹתֵן לְפִי מַשְׁהוּ וְזֶה נוֹתֵן לְפִי מַשְׁהוּ. 'הֵרִי עֲלֵי עֶרְךָ סִתְמ' - זֶה מְבִיא אֶת הַמַּעֲט שְׁבַע־עֶרְכִין. וְכִמָּה הוּא מַעֲט שְׁבַע־עֶרְכִין? חֲמִשָּׁה סֵלְעִים. הָאוּמַר עֶרְכָן שֶׁל עֲשָׂרָה עֲלֵי, אִם הִיָּה עֲנִי - נוֹתֵן עַל יְדֵי כֶּלֶן עֶרְךָ עֲנִי עֲשִׂיר - נוֹתֵן עַל יְדֵי כֶּלֶן עֶרְךָ עֲשִׂיר, עֲנִי וְהַעֲשִׂיר - נוֹתֵן עַל יְדֵי כֶּלֶן, עֶרְךָ עֲשִׂיר עֲשִׂיר וְהָעֲנִי - נוֹתֵן עַל יְדֵי כֶּלֶן עֶרְךָ עֲנִי. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: עֶרְךָ עֲשִׂיר הוּאֵיל וּבָא לְכָלֵל עֲשָׂר שְׁעָה אַחַת. הָאוּמַר: 'עֶרְךָ פְּלוּנִי זֶה עֲלִי' - הֵרִי זֶה נוֹתֵן סֵלַע; דְּבַרִּי רַבִּי מֵאִיר, שְׁנָאֵמַר (ויקרא כז, כה): "וְכָל עֶרְכָּךָ יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ". וְחֲכָמִים אֹמְרִים: אֵין נוֹתֵנִין אֵלָא לְפִי הַשֵּׁג יָד, שְׁנָאֵמַר (שם כז, ח): "עַל פִּי אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָד הַנּוֹדֵר יַעֲרִיכֶנּוּ". עֲנִי שְׁהַעֲרִיף אֶת עֲצָמוֹ - אֵין אוּמְרִים לוֹ: 'לֵךְ לוֹה', לֵךְ עֲשֵׂה מְלָאכָה, וְהָבֵא עֶרְךָ עֲשִׂיר, אֵלָא מִטָּב שְׂיָבִיא עֶרְךָ עֲנִי עֲכָשׁוּ, וְאֵל יָבִיא עֶרְךָ עֲשִׂיר אֵלָא לְאַחַר זְמַן. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: הִיָּה אָבִיו חוֹלָה אוֹ מִסְכָּן אוֹ שְׁהִיתָה סְפִינָתוֹ בְּמַדִּינַת הַיָּם וְיָבִיא עֶרְךָ עֲשִׂיר, אֵלָא מִטָּב שְׂיָבִיא עֶרְךָ עֲנִי עֲכָשׁוּ, וְאֵל יָבִיא עֶרְךָ עֲשִׂיר לְאַחַר זְמַן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר: הִיָּה חֵיב קָרְבָן עוֹלָה וְיוֹרֵד, אֵין אוּמְרִים לוֹ: 'לֵךְ לוֹה', לֵךְ עֲשֵׂה מְלָאכָה וְהָבֵא קָרְבָן עֲשִׂיר, אֵלָא מִטָּב שְׂיָבִיא קָרְבָן עֲנִי עֲכָשׁוּ, וְאֵל יָבִיא קָרְבָן עֲשִׂיר לְאַחַר זְמַן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: הַקָּטָר חֲלָבִים כְּשֵׁרִין לְמוֹצְאֵי שַׁבַּת, אֲמַרְהָ תוֹרָה: יִדְחוּ אֶת הַשַּׁבַּת בְּזִמָּן, וְאֵל יִקְרְבוּ לְמוֹצְאֵי שַׁבַּת.

מִסְכַּת עֶרְכִין פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הָאוּמַר: 'הֵרִי עֲלֵי שְׂרָבִיט מְלֵא קוּמְתוֹ' - מְבִיא מְלֵא קוּמְתוֹ שְׂרָבִיט שְׂאִינוּ נִכְפָּף. מַעֲשֵׂה בְּאֵמָה שֶׁל רִימְטִיא, שְׁהִיתָה בְּתָה חוֹלָה, וְאֲמַרְהָ: אִם תִּעַמַּד בְּתֵי מַחֲלֵיהָ אֶתֵּן מִשְׁקָלָה זֶהָב, עֲמָדָה מַחֲלֵיהָ, עֲלֵתָה לִירוּשָׁלַיִם וּשְׁקַלְתָּהּ זֶהָב.

ב. 'משקל ידי עלי' - נותן עד האציל. 'משקל רגלי עלי' - נותן עד הארפכה, ביצד הוא עושה? מביא חבית מלאה מים, מכניס ידו לתוכה עד האציל - מכניס רגלו לתוכו, ומביא בשר חמור גידים ועצמות, שוקל ונותן לתוכה, בשר כנגד בשר ועצמות כנגד עצמות, ואף שאין ראיה לדבר זכר לדבר (יחזקאל כג, כ): "אשר בשר חמורים בשרם"; דברי רבי יהודה. אמר לו רבי יוסי: היאך אפשר לכוון בשר כנגד בשר ועצמות כנגד עצמות? אמר לו רבי יהודה: אומדין אותו. אמר לו רבי יוסי: עד שאומדין אותו - יאמד את היד, כמה היא שוקלת? ואת הרגל כמה היא שוקלת?

ג. 'חצי ערכי עלי' - נותן חצי ערכו; רבי יהודה אומר: קונסין אותו ונותן ערך כלו. 'חצי דמי עלי' - נותן חצי דמו. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: קונסין אותו ונותן דמי כלו.

ד. האומר ערכו של פלוני עלי, מת הנערך - המעריך חייב.

ה. חמר בדמים שאין בערכין, ובערכין שאין בדמים. שהדמים נוהגין באדם ובבהמה בחיים, ובשחוטין בשלמים ובאברים, ובאין שלא מן השג יד, מה שאין כן בערכין. חמר בערכין, שערכין יש להן קצבה מן התורה, מה שאין כן בדמים. 'האומר ערך פלוני עלי ומת' - חייב, 'דמי בהמה זו עלי ומת' - חייב. 'דמי בהמה זו עלי' - ומתה בהמה - הנודר חייב.

ו. חמר באדם שאין בבהמה, ובבהמה שאין באדם. שהאומר: 'דמי בהמה זו עלי' - מתה חייב. 'דמי פלוני זה עלי ומת' - פטור. חמר בערכין שנוהגים באדם ואין נוהגים בבהמה.

ז. המקדיש מעשה ידי אשתו - הרי זה מעלה לה פרנסה מתוכן, והשאיר הקדיש. המקדיש מעשה ידי עבדו - הרי זה מעלה לו פרנסה מתוכן, והשאיר הקדיש. המקדיש את עצמו

- הרי זה עושה ואוכל, לא הקדיש אלא דמיו. 'ראשו של עבד זה הקדש' - הוא והקדש שתפין בו. 'ראשו של חמור זה הקדש' - הוא והקדש שתפין בו. 'ראשו של עבד מכור לך' - משלימין ביניהן. 'ראשו של חמור זה מכור לך' - משלימין ביניהן. 'ראשה של פרה זו מכור לך' - לא מכר אלא ראשה. ולא עוד, אלא אפלו אמר: 'ראשה של פרה זו הקדיש' - לא הקדיש אלא ראשה. 'שור זה עולה' - השור עולה ומועלין בו, ואין חייבין באחריותו. 'שור זה עלי עולה' - השור עולה ומועלין בו, וחייבין באחריותו. 'דמי שור זה עולה' - השור חלין, ואין מועלין ואין חייבין באחריותו. 'דמי שור זה עלי עולה' - השור חלין ואין מועלין בו. 'בית זה הקדש' - הבית הקדש ומועלין בו ואין חייב באחריותו. 'בית זה עלי הקדש' - הבית הקדש ומועלין בו וחייבין באחריותו. 'דמי בית זה הקדש' - הבית חלין ואין חייבין באחריותו. 'דמי בית זה עלי הקדש' - הבית חלין ואין מועלין בו, אבל חייבין באחריותו.

ח. חייבי נדרים ונדבות, והערכין, והדמים, והקדשות - בית דין ממשכנין אותן. ואם מתו - היורשין חייבים להביא. חייבי חטאות ואשמות והדמים - אין בית דין ממשכנין אותן, ואם מתו - אין היורשין חייבין להביא, והדמים שנישמו - הרי הן כערכין, עולות הבאות עם חטאות, בית דין ממשכנין אותן, ואם מתו - היורשין חייבין להביא. הביא חטאתו ולא הביא עולתו - בית דין ממשכנין עליה, ואם מתו - על היורשין להביא ראיה. הביא עולתו ולא הביא חטאתו - אין בית דין ממשכנין עליה, ואם מתו - אין היורשין חייבין להביא.

ט. חייבי עולות, והדמין, ושלמין, וערכין, וחרמין, והקדשות, נדרים ונדבות, וחסאות ואשמות, וצדקות ומעשרות, ולקט שכחה ופאה, ובכור, ומעשר בהמה, והפטח - כיון שעברו עליהן שלשה רגלים עובר עליהן משום "כל האחר". רבי שמעון

הַשְּׁלָם

תּוֹסַפּוֹתָא

אומר: שלשה רגלים כסדרן וְחַג הַמִּצּוֹת
ראשון. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: כיון
שעבר עליו חג הסוכות - עובר עליהן משום
'בל תאחר'. ואחד הבכור והמעשר, ואחד
כל הקדשים שהקדישן שנה של רגלים,
ורגלים של שנה - עובר עליהן משום 'בל
תאחר'.

		אסרו חג	
28	ראשון Sunday	ה	8 עלות השחר _____ 4:17 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:17 בבלי: גיטין יב • ירושלמי: שביעית יג • תוספתא: בכורות ד נ"ך: דברי הימים ב כט-ל • רמב"ם: תלמוד תורה ז
29	שני Monday	ט	9 עלות השחר _____ 4:16 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:18 בבלי: גיטין יג • ירושלמי: שביעית יד • תוספתא: בכורות ה נ"ך: דברי הימים ב לא-לב • רמב"ם: עבודת כוכבים וחקותיהם א
30	שלישי Tuesday	י	10 עלות השחר _____ 4:16 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:18 בבלי: גיטין יד • ירושלמי: שביעית טו • תוספתא: בכורות ו נ"ך: דברי הימים ב לב-לד • רמב"ם: עבודת כוכבים וחקותיהם ב
31	רביעי Wednesday	יא	11 עלות השחר _____ 4:15 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 8:19 בבלי: גיטין טו • ירושלמי: שביעית טז • תוספתא: בכורות ז נ"ך: דברי הימים ב לה-לו • רמב"ם: עבודת כוכבים וחקותיהם ג
1	חמישי Thursday	יב	12 עלות השחר _____ 4:15 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:00 שקיעה _____ 8:20 בבלי: גיטין טז • ירושלמי: שביעית יז • תוספתא: ערכין א נ"ך: יהושע א-ב • רמב"ם: עבודת כוכבים וחקותיהם ד
2	ששי Friday	יג	13 עלות השחר _____ 4:14 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:00 שקיעה _____ 8:21 בבלי: גיטין יז • ירושלמי: שביעית יח • תוספתא: ערכין ב נ"ך: יהושע ג-ד • רמב"ם: עבודת כוכבים וחקותיהם ה
3	שב"ק Shabbos	יד	14 עלות השחר _____ 4:14 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:00 שקיעה _____ 8:21 בבלי: גיטין יח • ירושלמי: שביעית יט • תוספתא: ערכין ג נ"ך: יהושע ה-ו • רמב"ם: עבודת כוכבים וחקותיהם ו

התחלת מחזור י' של לימוד תנ"ך
 יומי - שני מרקים ליום

הדלקת הנרות 8:03
 Candle Lighting

זמן מוצאש"ק 9:34
 Shabbos Ends

וְעָנָה דָּוִד וַעֲסָט מַחֲזֵק זַיִן אֶמְנַטָּשׁ צוֹ דִּינְעָן דָּעַם דָּעַם אֵיפְעֵרֶשְׁטֹן, וְזַעַט עֵר
 דִּיר לֵיב הָאֲבָן.

(ספר המדות אות אהבה סימן ז')